

1 Lesník

ČASOPIS ZAMESTNANCOV š. p. LESY SR BAŇSKÁ BYSTRICA január 2009

25 m

**Téma mesiaca:
EKONOMICKÝ AUDIT**

Slovenská štiepka kontra ruský plyn

Nová pozícia OZLT

Lesník,

časopis zamestnancov štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, Banská Bystrica

redakčná rada

Ing. Ján Mičovský, CSc.,
Ing. Jozef Marko,
Mgr. Anita Fáková,
Ing. Lucia Hanková,
Ing. Rudolf Bruchánik, PhD.,
JUDr. Milan Vančo,

predseda redakčnej rady

Ing. Bc. Edita Tomeková

výkonný redaktor

Mgr. Peter Gogola,
www.lesy.sk,
e-mail: peter.gogola@lesy.sk

rada stálych prispievateľov

Ing. Július Burkovský, Jiří Junek,
Ing. Radoslav Lorko,
Ing. Igor Vizslai,
Ing. Boris Pekarovič,
Dáša Pavlovičová,
Ing. Jaroslav Kobza,
Ing. Jozef Sokol, Jozef Šabo,
Ing. Ľuboš Tuľak,
Ing. Ladislav Dochán,
Roman Podolinský, Ing. Ján Bulla,
Ing. Marek Tabernaus,
Ing. Peter Patay, Ing. Ján Vavrek,
Dušan Dávid, Rudolf Halák,
Martin Matys

grafická úprava

Mária Gálová, Miloš Sedláček
Národné lesnícke centrum,
T. G. Masaryka 22, 960 92 Zvolen

náklad: 3000 výtlačkov

foto obálka

Peter Gogola
Dopravné značenie na lesných cestách má OZ Slovenská Ľupča vo vzornom stave. Záber je z areálu lyžiarskeho strediska Králiky.

adresa redakcie

Námestie SNP č.8,
975 66 Banská Bystrica,
Tel.: 048/434 42 78,
Fax: 048/434 41 91

registrácia

MK SR B 13 r. č. 3821/2007
zo dňa 1. 8. 2007

31

Lesník 1-2009

34

Obsah

2 Obsah

3 Novoročný príhovor

Spýtali sme sa...

Téma mesiaca: Ekonomický audit

4 Riešenie krízy si vyžaduje maximálnu mobilizáciu vnútornej energie firmy

6 Na slovíčko...

... s ekonomickým riaditeľom š.p. LESY SR Ľubošom Némethom

Výsledky auditu OZ LESY SR, š.p. Banská Bystrica

Definovanie parametrov nákladov a výnosov OZ na r.2009

7 Aké závery v roku 1932 prijala Československá akadémia pôdospodárska ku kríze v lesnom hospodárstve

9 Prioritou sociálny zmier

Kolektívna zmluva š.p. LESY SR na rok 2009 bola už dohodnutá a podpísaná

10 Novým riaditeľom š.p. Lesy ČR Svatopluk Sýkora

Vernisáž s vôňou Vianoc

11 Keď sa sami nepochválime, kto nás pochváli?

„Svoje“ 2% z ročnej dane už môžete poukázať aj pre lesníctvo – pre Slovenskú lesnícku komoru

12 Slovenská štiepka kontra ruský plyn

13 Zoberme si z hory súlad a harmóniu

Vedúci Lesnej správy Hriňová Ing. Ján MALČEK

14 Prekonali sme neskutočné množstvo problémov

Viac ako 170 mil. Sk (5,655 mil. €) je už „pod strechou“, LESY SR sa uchádzajú celkovo o 695 mil. Sk (23 mil. €) z fondov EÚK

15 Europrojektová anabáza
Hĺbková sonda do práce jedného z koordinátorov projektov EÚ na OZ

16 Vyznanie

Otec a syn

17 Náročnejšie na organizáciu a spoluprácu, ale určite efektívnejšie

Na stopercentné dodávky vyťaženého a približeného dreva z odvozných miest vedúceho LS Nitrianske Rudno Ing. Bohumila Nového

19 Ako ďalej, Levické poľovnícke dni?

20 Lesnícky polyhistor

Čo je skutočným výrobkom lesníka? A čo najväčšou lesníckou obavou dneška?

22 Správca by nemal ostať len kancelárskou silou

24 Zo straty do zisku

S členmi vedenia OZLT o budúcnosti závodu, nových cieľoch a opatreniach

27 Spolupráca závisí od schopnosti komunikovať

Dva názory na OZLT z odštepných závodov

28 Nechcené dieťa, alebo plnohodnotný člen rodiny?

Slovenské lesy majú svojich nadšencov aj v Kanade

29 Čo napísal Život? A čo život?

30 Ako som zachraňoval smrečiny

Na Slovensku po slovensky
Spolupôsobenie

31 1000 zaujímavostí Slovenska

Víkend na lesníckej chate
LESY pre oddych a dovolenku
- LESY pre všetkých

32 Lesné zamestnanie v prvej polovici 20. storočia

33 Archaický nástroj?

O heligónkarovi Ing. Ladislavovi BIHARIM
Putifárová hruška

34 Kríza je šanca

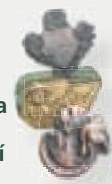
35 Novinárska etika odsúdená na zánik?

Prečo mám rada les

36 Uveríte?

37 Kynologické podujatia

Bažant pečený na ovocí

38 Pre deti

39 Kalendár podujatí

Fotofejtón

Životné jubileá

40 Lesnícky vianočný pozdrav

Vážené kolegyně, kolegovia,

na prahu nového roku 2009 Vám všetkým chcem popriať veľa šťastia, zdravia, osobných a pracovných úspechov pre zvládnutie náročných úloh v roku 2009.

Úvodom Vám chcem poďakovať za úspešné splnenie úloh v roku 2008, kedy spoločným úsilím nás všetkých sme v roku 2008 splnili plánovaný hospodársky výsledok, aj napriek vážnym problémom na trhu s drevom a zníženým výnosom za predaj dreva.

Vážna hospodársko-ekonomická situácia v celom národnom hospodárstve prinútila aj náš štátny podnik k racionalizačným opatreniam, najmä v oblasti znižovania nákladov. Hospodársko-ekonomické audity, ktoré prebehli v novembri na úrovni jednotlivých odštepných závodov načrtli cestu pre plnenie mimoriadne náročných úloh v roku 2009.

Rok 2009 bude pre celé Slovensko rokom krízovým a aj v rámci nášho podniku budeme adekvátne pristupovať k riešeniu krízovej situácie, najmä na trhu s drevom, zodpovedne, tak aby sme naďalej naplňali kritéria trvalodržateľného obhospodarovania štátnych lesov, ale zároveň aby sme udržali ekonomickú sebestačnosť našej firmy.

Obraciam sa preto na Vás všetkých, zamestnancov š. p. LESY Slovenskej republiky, aby sme spoločne a s plnou vážnosťou pristúpili k napĺňaniu plánovaných úloh v tomto roku. Každý na svojom poste, od lesníka cez manipulanta na sklade až po pracovníkov ústredia OZ a GR musia svojou prácou maximalizovať plnenie úloh v tomto náročnom období. Verím, že my všetci budeme môcť na konci roka konštatovať, že náročné úlohy plánu sme splnili a nestratili pritom svoju lesnícku česť a hrdosť.

Pre naplnenie týchto neľahkých úloh Vám ja osobne ešte raz želim všetko najlepšie a verím, že to spoločne dokážeme.

S pozdravom LESU ZDAR!

Anketa

prof. Ing. Július Novotný, CSc., generálny riaditeľ Sekcie lesníckej, MP SR

Mám 4 lesnicke predsavzatia na r. 2009: Pomôcť zmierniť dôsledky globálnej hospodárskej krízy na lesné hospodárstvo SR, formovať efektívny a pružný model projektového a dotačného financovania LH SR, intenzívne sa venovať riešeniu problému lykožrútovej kalamity v slovenských smrečninách a podporovať lesnícku komunitu aby bola menej konzervatívna a viac proaktívna, tak aby iba nevzdychala nad svojimi neúspechmi, ale intenzívnejšie bojovala za svoje záujmy.

doc. RNDr. Ing. Jozef Mindáš, PhD., generálny riaditeľ š.p. LESY SR

Úspešne zabezpečiť náročné úlohy v riadení š.p. Lesy SR tak, aby sme hospodársko-ekonomickú krízu v lesnícko-drevárskom komplexe zvládli bez vážnejšej ujmy na lese, našich zamestnancov

Spýtali sme sa:

Dali ste si na Silvestra nejaké lesnícke novoročné predsavzatie? Ak áno, aké?

a štátnych lesoch ako celku. Čaká nás mimoriadne náročný rok, ale verím, že manažment š.p. Lesy SR pod mojim vedením tieto úlohy zvládne so ctou.

Ing. Peter Chrast, rozvojovo - technický riaditeľ š.p. LESY SR

Mám dve prania do roku 2009. Prvé pranie je, aby sme všetci v zdraví prežili rok 2009. Viem, že rok, ktorý nás čaká bude veľmi ťažký, preto mojím druhým práním je, aby sa všetci zamestnanci našej firmy zomkli v silný kolektív ľudí, ktorému záleží na kvalite a výsledkoch hospodárenia v štátnych lesoch.

Ing. Luboš Németh, ekonomický riaditeľ š.p. LESY SR

Bude to hospodársky náročný rok, nakoľko kríza na trhu s drevom stále pretrváva. Našou úlohou je toto ťažké obdobie prekonať, podnik ekonomicky stabilizovať a znovu zabezpečiť rozvoj formou rozšírenej reprodukcie.

Ing. Peter Liška, riaditeľ ŠL TANAPU

Stav lesa v TANAPe po vetrovej

kalamite z 19.11.2004 sa zlepšuje aj zásluhou uvážených revitalizačných opatrení, v ktorých chceme pokračovať, rešpektujúc prírodné procesy. Lesoochranárskymi a pestovnými krokmi chceme zabrániť prudkému rozpadu horských lesov najmä v oravskej časti TANAPu, aby aspoň táto časť zostala trvalo zelená. Ak bude priebeh počasia na jar nám naklonený, radi by sme ešte tam, kde je to možné, pribrzdili ešte stále vysoké riziko podkôrnikovej kalamity.

doc. Ing. Jozef Konôpka, CSc., generálny riaditeľ NLC

V prvom rade by som bol veľmi rád, keby finančná a hospodárska kríza čo najmenej ohrozila funkčnosť lesného hospodárstva na Slovensku. Aby sa podarilo v plnom rozsahu zabezpečiť legislatívne, inštitucionálne a ekonomické opatrenia na zmiernenie a následné zastavenie podkôrnikovej kalamity v smrečninách, ktoré prijala vláda SR koncom minulého roka. Ako generálny riaditeľ Národného lesníckeho centra chcel by som zdokonaľiť riadenie tejto inštitúcie. Ide o vzájomné prepojenie činnosti jednotlivých útvarov tak, aby výstupy riešenia, spracovaných materiálov smerom k ústrednému orgánu štátnej správy, lesníckej praxe, či iným subjektom dosahovali vysokú odbornú úroveň. Taktiež prehĺbiť doterajšiu spoluprácu medzi

našou inštitúciou a Lesmi SR, š. p. Banská Bystrica, najmä pri riešení výskumných úloh a pri realizácii výsledkov výskumu.

Ing. Milan Golis, poverený zástupca Rady združení vlastníkov neštátnych lesov Slovenska

Ja mám niekoľko predsavzatí: prelomiť názor, že súčasný právny stav v lesníctve je „vrcholom dokonalosti“ a začať práce na príprave nového zákona o lesoch s modernou filozofiou vyhovujúci všetkým vlastníckym formám a v súlade s legislatívou životného prostredia, otvoriť konštruktívnu diskusiu o potrebe a podmienkach odčlenenia odvetvia lesníctva od rezortu pôdohospodárstva a prípadné začlenenie do rezortu životného prostredia a ukončiť úlohu ocenenia mimoprodukčných funkcií lesov.

Ing. Štefan Drozd, zodpovedný redaktor časopisu „Vojenské lesy“

Osobne akékoľvek novoročné predsavzatie považujem za isté ospravedlnenie toho, čo bolo možné s kľudom a hravo aj tak už uskutočniť. Skôr sa v duchu snažím vždy pred príchodom nového roka pripomenúť si potrebu držať svoje zmysľanie a konanie v intenciaciach osobných a spoločenských cností ako je sebadisciplína, dôkladnosť, usilovnosť, ale aj chápanosť voči iným, taktosť, tolerantnosť... Je to pre mňa akýmsi exkurzom do svojej duše, sebareflexiou a spovedou zároveň.

Ekonomický audit

Riešenie krízy si vyžaduje maximálnu mobilizáciu vnútornej energie firmy

Peter GOGOLA

V štvrtom kvartáli uplynulého kalendárneho roku sa na všetkých odštepných závodoch š. p. LESY SR uskutočnil ekonomický audit. Jeho závery a odporúčania sú solídnu bázou pre rozhodnutia, ktoré majú štátny podnik vyvíeť z krízy. Príčiny sú známe: rozsiahle veterné a následné podkôrníkové kalamity, vysoký podiel náhodných ťažieb, kolaps európskeho trhu s drevom, importované dopady americkej hypotekárnej krízy. O analýze tejto situácie a následných riešení sme sa porozprávali s prof. Ing. Júliusom Novotným, CSc., generálnym riaditeľom Sekcie lesníckej MP SR

Čo bolo motiváciou k rozhodnutiu zakladateľa iniciovať ekonomický audit?

Od prvých prejavov vplyvu globálnej ekonomickej krízy na trh s drevom bolo jasné, že budeme musieť vyvinúť silný tlak na zefektívnenie činnosti š.p., aby sme donútili LESY SR pristúpiť k nevyhnutnej racionalizácii a strategickému reštrukturalizácii. Totiž bez racionalizácie a štruktúrnych zmien by štátny podnik v súčasnej globálnej ekonomickej kríze významne znížil svoju výkonnosť, čo by ohrozovalo jeho ekonomickú stabilitu a v konečnom dôsledku aj jeho vlastnú existenciu. Auditovanie OZ je iba analytickou fázou racionalizácie, odhaľujúcou ťažiskové problémy. Na základe analýzy budú musieť byť realizované opatrenia, nutné na ozdravenie štátneho podniku.

Aké problémy identifikoval audit na jednotlivých odštepných závodoch?

Zhrniem výsledky v šiestich bodoch:

- nedostatočný podnikateľský prístup k riadeniu výrobných jednotiek a ich subštruktúr (OZ a LS),
- nejednoznačné pravidlá a malá ambícióznosť pri stanovovaní hlavného ekonomického parametra OZ, ktorým je hospodársky výsledok,
- málo efektívny systém riadenia a kontroingu nákladových a výnosových položiek, garantujúcich stanovený hospodársky výsledok OZ,
- pomalé a neflexibilné reakcie na zmenené podmienky trhu s hlavnou komoditou, to jest drevom,
- nedostatočná diverzifikácia tovarov a služieb. Jediný tovar tvorí 95 % trž-

bonosných aktivít, čo je vysoko rizikové podnikanie,

- slabá motivácia a nízka manažérska zodpovednosť top manažmentu GR a OZ za ekonomickú stabilitu a životaschopnosť štátneho podniku.

Aké požiadavky voči topmanažmentu š.p. LESY SR vyvodil zriaďovateľ na základe uvedených výsledkov?

Opatrenia, ktoré pokladáme za potrebné vykonať, by som rozdelil do troch okruhov: Sú to strategické, operatívne a iné úlohy pre GR a riaditeľov OZ

Podme teda pekne po poriadku: ktoré sú tie strategické opatrenia?

Opäť to zhrniem v bodoch:

- Určiť priority efektívneho riadenia firmy na troch hlavných článkoch riadenia t.j. GR, OZ, LS (strategické rozhodovanie na úrovni GR, rozhodovanie o výrobných činnostiach na úrovni OZ a LS) a prispôbiť tomu organizačnú štruktúru a personálne vybavenie.
- Zaviesť systém presného a prísneho stanovovania hospodárskeho výsledku OZ, pre tento účel definovať rozpočtové pravidlá (plánovacie nástroje) pre tvorbu hospodárskych zámerov podniku (HV) zohľadňujúce výrobo-ekonomické (produkčné) parametre OZ (optimalizácia nákladov, stanovenie hodnotovej produkcie ťažených drevín) tak aby sa podľa nich nastavil objektivizovaný HV už pre rok 2010 – Prioritný strategický dokument.
- Stanoviť efektívne motivačné nástroje pre dosiahnutie HV a dodržanie rozhodujúcich ukazovateľov (ťažbová činnosť, pestovná činnosť, réžia a pod.) pre top manažment, stredný manažment, zamestnancov (využiť rôzne formy motivácie od vyplácania cieľových prémiei, až po ponechanie 25-50 % zo zlepšeného hos-

podárskeho výsledku pre motiváciu a budovanie firmy na úrovni OZ) od 1.1.2009

- Vytvoriť flexibilnejší a efektívnejší systém obchodovania s drevom, s cieľom realizovať v r. 2009 už vyrobené sortimenty a maximalizovať speňaženie dreva (cenová politika, zmluvné vzťahy, využitie rôznych foriem aktivizácie obchodnej činnosti od pridelenia časti produkcie všetkých sortimentov na obchodovanie z úrovne OZ (napr. 10%), cez rozdelenie obchodu medzi GR – top klienti a OZ – regionálni klienti, až po aukčný predaj či internetový obchod) od 1.1.2009.
- Zefektívniť systém nakladania s pohľadávkami po lehote splatnosti (štandardne vyriešiť problém pohľadávok starších ako 1 rok a nekompromisne vymáhať pohľadávky po lehote splatnosti do 1 roka).
- Pripraviť a bezodkladne začať realizovať program diverzifikácie portfólia tovarov a služieb s cieľom znížiť riziko prepadu cien dreva.
- Motivovať OZ, aby v kooperácii s GR proaktívne vyhľadávali a získavali externé finančné zdroje, podporujúce strategické zámery š.p. Lesy SR, trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov, lesnícku politiku SR, prezentáciu lesníctva na verejnosti a súvisiace činnosti.
- Hospodárske zámery š.p. stanovovať a evidovať v 3 samostatných skupinách (oddelené účtovníctvo) pre lesy tvoriace kmeňový lesný majetok štátu, lesy prenajaté a lesy neodovzdané, pričom do úvahy pripadá zväziť možnosť financovania tejto činnosti zakladateľom.

Aké operatívne opatrenia bude pri riešení súčasnej situácie potrebné vykonať?

V rovine operatívnych opatrení pokladáme za prioritu:

- Znížiť náklady ťažbovej činnosti využívaním priameho zadania prác živnostníkom, pričom z reťazca vylúčiť sprostredkovateľské subjekty.
- Pri likvidácii podkôrnikovej kalamity v smrečinách spracovávať prednostne aktívne chrobačiare.
- Ťažbu vyletených smrekových chrobačiarov (stojaté sucháre) realizovať formou „predaj dreva na pni“, a tak eliminovať stratu spôsobenú vyššími výrobnými nákladmi, ako je realizačná cena ihličnatej vlákny.
- Znížiť náklady odvozu dreva skrátením priemernej odvoznej vzdialenosti dobudovaním siete expedičných miest v lese a expedovaním hmoty priamo z odvozných miest, znížiť náklady expedície zrušením málo využívaných expedičných skladov a uprednostňovaním tých prepravcov, ktorí si naložia nákladné auto na vlastné náklady.
- Znížiť náklady v pestovnej činnosti zvýšením podielu prirodzenej obnovy a zvýšiť úspešnosť umelej obnovy zvýšením podielu kvalitných obaloovaných sadeníc.
- Prostredníctvom príslušných riaditeľov na GR, zabezpečiť priebežný aktívny kontroling (nie evidenčné sledovanie) nákladových položiek hlavných činností

(najmä ťažbovej a pestovnej) podľa „skupín OZ“ (napr. skupiny ako pri audite) prostredníctvom existujúceho informačného systému. V prípade zistenia rozdielom okamžite prešetriť dôvody rozdielov a zjednať nápravu.

- Posunúť do externého prostredia (predať, prenajať) tie činnosti, ale aj objekty, zariadenia a stroje, ktoré nie sú nevyhnutné pre hlavný predmet podnikania. Nemusíme ich vykonávať zo zákona, neprinášajú zisk prítahovaním externých finančných zdrojov, produkujú stratu.
- Znižovať réžiu postupným znižovaním počtu THZ odchodom zamestnancov do dôchodku a predajom nevyužívaného majetku.
- Centrálne stanoviť jednotný systém vyplácania náhrad zamestnancom (dopravné, stravné a pod.)
- Starostlivosť o lesy neznámych vlastníkov v marginálnych oblastiach (lesy nízke a výmladkové) vykonávať v rozsahu nevyhnutnom pre udržanie funkcií lesa.
- Hľadať „lesnícke“ možnosti znižovania výšky dane z lesných pozemkov platených obciam (dohody s obcami – motivácia palivové drevo, rekatégorizácie lesov ...)

Tá tretia skupina úloh nesie označenie „Iné úlohy pre GR a riaditeľov OZ“. Čo je potrebné pod tým rozumieť?

Prvá úloha v tejto kategórii je informovať všetkých technicko - hospodárskych zamestnancov o výsledku auditu. Domnievam sa, že aj toto interview je dobrým spôsobom, ako dať zamestnancom na vedomie skutočný stav, i keď každý z nich ho zo svojho zorného uhla bezpochyby vníma. Dôležité je vnímať situáciu komplexne a tak ju aj riešiť. Zriaďovateľ má nadhľad, ktorý manažérom na nižších stupňoch zrejme chýba.

Ďalšou úlohou bude motivovať všetkých zamestnancov, aby sa zabezpečilo trvalo udržateľné obhospodarovanie lesov pri dosiahnutí stanoveného hospodárskeho výsledku v období ekonomickej recesie.

V neposlednom rade stojí pred topmanažérmi š.p. LESY SR úloha ubezpečiť zamestnancov, že táto organizácia je pevná a stabilná, schopná zabezpečovať úlohy stanovené zákonom a zakladateľom.

Záver a odporúčania ekonomického auditu sú teda jasné. Stane sa audit hospodárenia š.p. LESY SR štandardným, periodickým nástrojom?

Áno, až do vyriešenia krízovej situácie tu zriaďovateľ vníma ako nevyhnutnosť. OZ budú priebežne štvrťročne auditované s cieľom hodnotiť plnenie stanovených ekonomických parametrov.

Špecifická je situácia OZLT. Najbližších šesť mesiacov bude v prechodovom režime, počas ktorého bude realizovaný presun vybraných aktivít do externého prostredia a ekonomické zefektívňovanie činností, ktoré zostanú súčasťou OZLT. Malé OZ ako Bardejov a Krupina budú v r. 2009 auditované osobitným režimom, s cieľom zistiť, či OZ s takýmto malým objemom ťažieb sú životaschopné. Taktiež s ohľadom na špecifiká budú OZ Drevárskej výroby a OZ SEMENOLES auditované osobitným režimom s cieľom jasne definovať schopnosť týchto jednotiek generovať dostatočne veľký zisk zo svojej činnosti, so zreteľom na interné a externé finančné zdroje.

Moja posledná otázka je trochu osobná. Veríte, že vedenie š.p. LESY SR dokáže zúročiť penzum poznatkov z auditu a vyviešť firmu z krízy?

O tom nepochybujem. Analýza bola dôkladná, navrhované kroky sú radikálne, ale reálne. Ak by som neveril, že poznáme cestu, nemohol by som pokojne spať. Bude to ťažký a náročný proces na hranici boja o prežitie, ale bol by som

zlý manažér, ak by som neveril v dobrý koniec. Súčasne verím, že úspešný prechod krízovým obdobím urobí z Lesov SR š.p. silný a dravý podnikateľský subjekt, ktorý dokáže efektívne spravovať lesný majetok štátu.

Ďakujem vám za rozhovor. ■

Na slovíčko...

... s ekonomickým riaditeľom
š.p. LESY SR Ľubošom Némethom

Peter GOGOLA

Ako hodnotíte priebeh a význam ekonomického auditu, vykonaného v novembri uplynulého roku?

Audit bol vykonaný komparatívnou, teda porovnávacou metódou. Jednotlivé odštepne závody boli združené podľa približne rovnakých podmienok hospodárenia – mám na mysli drevinové zloženie, prírodné podmienky, objem ťažby a ďalšie ekonomické parametre. Z ich porovnania vzišli zaujímavé výsledky, poukazujúce na rozdiely v nákladoch na pestovnú činnosť, ťažbových nákladoch, v réžii i speňažení dreva.

Na základe výstupov z porovnania boli väčšine odštepných závodov plánované hospodárske výsledky upravené, myslím tým viac zrealnené.

Ktoré odštepne závody prezentovali najrealistickejšie stanovený hospodársky výsledok?

Boli to OZ Žarnovica, Topoľčianky, Levice a Považská Bystrica.

Využite vedenie tento nástroj analýzy ekonomického stavu aj v roku 2009?

Určite áno.

Ďakujem za rozhovor. ■

Poznámky k auditu

Výsledky auditu OZ LESY SR, š.p. Banská Bystrica

Definovanie parametrov nákladov a výnosov OZ na r.2009

	Ťažba dreva		NÁKLADY Ťažbová činnosť SPOLU		NÁKLADY Pestovná činnosť		NÁKLADY Réžia		Speňaženie dreva		HOSPODÁRSKY VÝSLEDOK		
	návrh m ²	po audite m ²	návrh SK/m ³	po audite SK/m ³	návrh tis. Sk	po audite tis. Sk	návrh tis. Sk	po audite tis. Sk	návrh tis. Sk	po audite tis. Sk	návrh tis. Sk	po audite tis. Sk	
01	Šaštín	171 400	171 400	653	653	23 919	23 900	70 172	69 670	1180	1 256	2 159	15 000
02	Smolenice	231 720	231 720	805	747	18 433	18 400	81 360	80 160	1374	1 374	29 146	42 100
05	Topoľčianky	105 000	105 000	655	655	10 492	10 500	53 961	53 560	1408	1 408	6 200	6 200
03	Palárikovo	135 000	135 000	668	622	58 337	28 000	55 205	54 000	1212	1 212	-36 000	50
04	Levice	86 460	86 460	678	678	13 268	13 200	46 385	45 180	1346	1 346	100	100
17	Krupina	68 800	68 800	714	618	11 978	8 978	42 870	41 870	1298	1 300	-16 039	100
06	Prievidza	204 980	204 980	797	739	20 897	20 800	63 035	62 510	1284	1 350	4 512	20 000
07	Trenčín	196 170	196 170	842	793	19 724	19 700	63 164	62 660	1354	1 380	13 779	31 000
16	Žarnovica	214 900	214 900	770	770	17 342	17 300	63 780	63 280	1313	1 320	35 687	35 700
08	P.Bystrica	137 100	137 100	698	682	31 651	31 651	52 614	52 100	1332	1 350	3 242	8 000
09	Žilina	129 290	129 290	832	800	16 824	16 824	53 243	52 800	1468	1 468	3 200	7 300
10	Čadca	308 000	308 000	689	681	73 631	73 600	57 251	56 100	1361	1 400	70 145	83 000
11	Námestovo	199 100	199 100	820	710	36 779	36 779	61 231	60 800	1412	1 412	16 030	34 500
12	L.Hrádok	220 000	220 000	1029	880	55 706	53 000	96 974	67 000	1252	1 300	-86 794	-36 000
13	Beňuš	200 000	200 000	884	820	52 034	44 523	62 862	62 360	1275	1 416	-41 000	2 000
14	Čierny Balog	243 900	243 900	734	710	29 789	29 800	69 124	68 600	1251	1 320	19 630	35 700
15	S. Lupča	118 130	118 130	840	820	11 219	11 000	52 373	52 000	1432	1 432	15	1 800
18	Kriváň	161 350	161 350	722	706	32 700	32 700	69 623	68 300	1341	1341	538	3 000
19	R.Sobota	185 500	185 500	770	720	29 653	29 000	55 887	54 700	1292	1300	6 445	14 600
20	Revúca	153 600	153 600	770	760	19 384	19 400	63 803	63 300	1354	1360	188	1 650
21	Rožňava	185 000	185 000	723	700	26 952	27 000	60 120	59 000	1202	1300	6 501	16 600
22	Košice	211 400	211 400	752	752	24 254	24 000	75 449	75 000	1411	1 411	35 463	40 300
23	Prešov	119 500	119 500	781	781	21 850	22 000	59 334	57 800	1476	1 475	-4 461	2 000
24	Bardejov	80 000	100 000	939	810	14 743	7 445	51 211	50 700	1345	1 401	-36 490	100
25	Vranov n.Topľou	197 600	197 600	838	800	24 282	24 300	71 085	70 000	1396	1 420	6 400	17 000
26	Sobrance	106 900	106 900	779	716	11 993	8 000	63 250	58 220	1335	1 376	-16 939	100
31	ZLT B.Bystrica							58 380	58 000			-73 231	170
32	Semenoles L.Hrádok							47 080	44 000			-3 990	50
33	PDV							19 200	19 200			0	215
34	Biomasa							21 157	21 100			1 979	2 000
36	LaD múzeum							507	500			-7 523	-7 100
99	Ústredie GR							235 400	235 400			-280 000	-279 735
LSR SPOLU	4 370 800	4 390 800	779	739	707 832	651 800	1 997 090	1 939 870	1 331	1 363	-341 108	97 500	

Audity, ktoré prebehli v posledných mesiacoch minulého roka, priniesli predovšetkým objektívne porovnanie hospodárenia závodov. Dôležité je, že sa porovnávali závody, ktoré sa porovnať dajú, to znamená - hospodária približne v rovnakých podmienkach.

Nemyslím však, že audit odhalil všetky nedostatky, či rezervy jednotlivých závodov. Stanovil však rovnakú porovnávaciu základňu, pretože nie je rozumné niektorému závodu stanoviť plán s rezervou niekoľko sto tisíc euro a inému závodu na hranici reálnosti. Audit poukázal na oblasti, v ktorých by jednotlivé závody mali zlepšiť svoje riadenie. Teraz ostáva na referentoch generálneho riaditeľstva, aby zabezpečili controlling v činnostiach, ktoré riadia a priblížili priemerných k úrovni najlepších. Audit nemôže byť jednorázová záležitosť. Audit musí byť len kontrolný bod, pri ktorom sa zhodnotí celoročná práca. ■

Ing. Dušan Krajniak, riaditeľ OZ Levice

Audit vnímame, ako nástroj s cieľom, čo najefektívnejšie nastaviť hospodársky výsledok. Samozrejme používame bežne podobné „nástroje“, len ich poznáme pod iným menom, ako efektívnosť, či prehodnocovanie hospodárskeho zámeru.

Avšak úplne novou bola najmä forma, ktorou sa audit vykonával. Významnou zmenou bolo stretnutie sa viacerých OZ na jednom mieste, kde došlo k vzájomnému porovnaniu a obhajobe navrhovaných hospodárskych zámerov. Istým spôsobom, tak došlo k vzájomnej súťaživosti, s cieľom navrhnuť čo najlepšiu efektívnosť v hospodárení. Pozitívom bolo, že porovnávanie sa vykonávalo na základe zverejnených ekonomických analýz, čo objektivizovalo celý proces. Som len rád, že OZ Topoľčianky ušiel v tomto porovnaní, čo sa potvrdilo schválením nami predkladaného hospodárskeho výsledku. ■

Ing. Ctibor Határ, riaditeľ OZ Topoľčianky

Súčasná kríza na európskom trhu s drevom a rezivom ako jeden z dopadov globálnej ekonomickej krízy, v našich podmienkach ešte skomplikovaná vysokým podielom náhodných ťažieb – to je skutočne veľká výzva pre topmanažérov lesného hospodárstva. Niekedy nezaškodí zalistovať si v archíve a konfrontovať súčasné názory na riešenie krízy s názormi v minulosti. Podnetný príspevok v tomto duchu nám do redakcie poslal generálny riaditeľ NLC.

Aké závery v roku 1932 prijala Československá akadémia pôdohospodárska ku kríze v lesnom hospodárstve

Jozef KONÓPKA

Uvedieme závery, ktoré prijala Československá akadémia pôdohospodárska ku kríze v lesnom hospodárstve za bývalej Československej republiky na konci dvadsiatych a začiatkom tridsiatych rokov minulého storočia. Prebrali sa zo zborníka CENOVÁ A ODBYTOVÁ KRÍZA V LESNOM HOSPODÁRSTVE, ktorý vydala Československá Akadémia Zemědělská v roku 1932. Aj keď sa od toho času veľa zmenilo, v mnohom je však veľká zhoda so súčasnou situáciou, respektíve možno tu nájsť určité poučenie pre dnešok.

Československé lesné hospodárstvo zostávalo doteraz mimo záujmu celoštátneho rámca hospodárstva. Z ochrany, ktorej sa dostávalo iným odvetviami, bolo lesné hospodárstvo spravidla vyňaté. Keďže toto hospodárske odvetvie zmenilo od základov svoju vlastnú formu v dôsledku lesnej pozemkovej reformy a je dôležitou súčasťou hospodárskeho systému, je nutné, aby sa verejný záujem o jeho prosperitu a existenciu zvýšil. Na čelo tohto boja za zvýšenie ochrany a pochopenie potrieb lesného hospodárstva sa, ako najpovolanejší činiteľ, musí postaviť ministerstvo pôdohospodárstva.

O lesnom hospodárstve prevláda väčšinou nesprávna predstava, že les je darom prírody, vypestoval sa bez nákladov a aj správa a ťažba lesov nehrá veľkú úlohu vo výrobných nákladoch. Úplne sa zabúda, že dnešné lesy boli už umelo vypestované so značnými nákladmi. Veľké výdavky si vyžiadalo zušľachtenie, zariadenie, vymeranie a úprava lesného majetku. Lesné hospodárstvo dnes vyžaduje trvalé a nákladne investície a v dôsledku toho režijné náklady podstatne stúpili, ba v niektorých položkách sa zvýšili o celé stovky percent. To má značný vplyv na výnosové percento lesného hospodárstva, ktoré podľa preukázateľných čísel má tendenciu naopak klesať. Podľa doterajších zistení je nárast réžie dvojnásobný oproti vzostupu ceny dreva. Pokles výnosového percenta, nie je však len v našom štáte, ale aj v štátoch okolitých. Podľa rozsiahleho prieskumu v súkromných lesných majetkoch bol v rokoch 1930 - 1931 čistý príjem 20% najviac 32% hrubého príjmu za normálnych pomerov, nepo-

čítajúc zúčročenie základného kapitálu a úrokové zaťaženie prípadnými dlhmi. Predvojnové pomery, zlúčenie viacerých hospodárskych odvetví do jedného vlastníctva, celkový kapitál majiteľov veľkostatkov, boli príčinou, že sa zabúdalo na nízke percento výnosnosti. Les sa viac oceňoval podľa absolútneho zisku ako v pomere k vloženému kapitálu. Pri zmenených pomeroch treba však uvažovať o základoch výnosnosti.

ZAVIESŤ PRESNÚ ŠTATISTIKU A EVIDENCIU

Ak chceme uvažovať o výnosnosti nielen z hľadiska jednotlivého majiteľa ale i celku, musíme predovšetkým zachytiť a poznať pomery výrobné a spotrebné. Preto je nutné, aby sa lesná štatistika vybudovala podľa potrieb lesného hospodárstva a zisťovanie pomerov výrobných sa nerobilo len v dlhodobých obdobiach, ale sa priebežne spracovávalo. Súčasne treba vybudovať spoľahlivú spotrebnú štatistiku t. j. zistiť počet, umiestnenie a rozsah drevospracujúcich závodov, ako aj spotrebu dreva pri najrôznejšom hospodárskom aj priemyselnom podnikaní. Táto miera spotreby nám môže ukázať, v akom rozsahu bude treba prispôsobiť lesnú výrobu odbytovým pomerom a to aj pre prípad, že zahraničný trh by bol zavretý pre drevo z Československa.

Udržanie výnosnosti nie je iba v záujme jednotlivca, ale i celoštátnom, a preto je dôležité, aby sa udržali a stabilizovali ceny za lesné výrobky a umožnil sa ich plynulý odbyt. Túto úlohu možno dosiahnuť predovšetkým znížením záťaže lesného hospodárstva. Doteraz bolo lesné hospodárstvo len zdrojom mimoriadnych

dávok, podkladom dvojitého zdanenia, ktoré sa často realizovalo na základe nesprávnych predpokladov, predmetom zvláštnej viazanosti lesného kapitálu v celoštátnom záujme, bez toho, aby sa za túto viazanosť bola poskytnutá akákoľvek náhrada. Kontrolné výkony vykonané v zmysle zákona, ktoré sú výlučne v štátnom záujme, sa stali obmedzením voľného hospodárenia a finančnou záťažou lesa. Nutné sociálne poistenie sa vo svojej zložitosti stalo záťažou hospodárskej manipulácie, a je preto potrebné ho značne zjednodušiť.

ZVÝŠIŤ VYUŽITIE DREVA Z DOMÁCICH ZDROJOV

Po druhé treba vhodným usporiadaním taríf uľahčiť prepravu drevených hmôt a zvýšiť tak spotrebu lesných produktov. Je nutné, aby sa železnice vzdali zásady, že domáce drevo sa musí voziť, lebo by v lese zhnulo a nezabúdali, že celé naše určovanie taríf spočíva na zásade pomeru k hodnote tovaru. Naše železnice musia prejavovať takú istú ochotu a pružnosť pri doprave domáceho dreva ako v mnohých prípadoch pri doprave dreva cudzieho. Pri doterajších sadzbách nie je možné napr. z kalamiťného obvodu dopravovať guľatinu na vzdialenejšiu pílu, rozvážať palivo na väčšie vzdialenosti, umožniť využitie inak bezcennej drevnej hmoty. Ďalej treba odstrániť manipulačné problémy pri pristavovaní vagónov, vážení a pod. Vysokými sadzbami pri vývoze sa sťažuje konkurencieschopnosť nášho rezi-va a úplne sa znemožňuje vývoz guľatiny. Nie je možné, aby sme trvalo platili za dopravu dreva po železnici štyrikrát viac ako pred vojnou v pomere k jeho cene.

Presnými číselnými údajmi sa dokázalo, že pri normálnej ťažbe dreva, zodpovedajúcej ročnému prírastku, nám zostáva prebytok tejto suroviny na vývoz. Podľa skúseností je zrejmé, že pri akomkoľvek malom pôsobení neštandardných pomerov pri dovoze dreva, a aj pri zvýšení ťažby, sa toto množstvo určené na vývoz značne zvyšuje. Je v celoštátnom záujme, aby sa vývoz podľa možnosti uľahčil, lebo doterajší systém povoľovania sťažuje vývoz pri mnohých druhoch a pri listnatej guľatine ho často znemožňuje. Mnohé štáty dovážajúce drevo nemajú vôbec vývozné obmedzenia. Jedine Československo brzdí všemožným spôsobom vývoz svojho dreva. Je určite namieste, aby sa vývoz suroviny premieňal na hodnotnejšie výrobky, táto premena však nie je možná naraz, ale len postupne a vyžaduje predchádzajúce úpravy v obchodných zmluvách s cudzími štátmi.

POTREBA COLNEJ BARIÉRY NA DOVOZ DREVA

Celkom neúnosná je situácia týkajúca sa dovozu dreva zo zahraničia. Československo zdedilo nezáujem bývalého Rakúska – Uhorska, a teraz je jediným štátom, ktorý tu zostáva úplne bez ochrany. Ostatné štáty zaviedli alebo zavádzajú a zvyšujú dovozné clá na drevo. Ich autonómne sadzby na dovoz dreva sú zároveň zbraňou pri uzatváraní obchodných zmlúv. Jediné Československo ostáva otvorené dovozu a dokonca zrušilo z väčšej časti aj dovozné poplatky, ktoré sa po štátnom prevrate zaviedli. Preto je náš štát postihnutý dvojnásobne. Jednak tým, že dovozom cudzieho dreva sa sťažuje odbyt a znemožňuje obmedzenie domácej ťažby a tiež preto, že dovozom dreva zo štátov, ktoré vyrábajú lacnejšie ako u nás alebo vyvážajú aj so stratou sa znižujú ceny nášho dreva pod výrobnú úroveň. Je nutné, aby sme sa prispôbili aspoň susedným štátom, ktoré k nám voľne svoje drevo dovážajú, ale sťažujú dovoz do vlastného štátu a často mu aj úplne bránia.

Až po úprave týchto pomerov bude možné pomýšľať na prispôbenie, resp. obmedzenie domácej ťažby dreva. Toto obmedzenie treba samozrejme považovať len za prechodný prostriedok na zmiernenie a nie na zaťaženie hospodárskej situácie. Nedá sa trvalo vyrábať surovinu, ktorá sa dlhším skladovaním znehodnocuje a nemá odbyt. Lepšie je upraviť ťažbu dočasne na nižšiu úroveň tak, aby bola plynulá, ako ju úplne zastaviť pri nadbytku zásob. Zníženie zamestnanosti sa dá veľmi výhodne nahradiť realizáciou produktívnych investícií.

DOSIAHNUŤ VYŠŠIU PRODUKTIVITU V LESNOM HOSPODÁRSTVE

Aj samotné lesné hospodárstvo musí prispieť k udržaniu výnosnosti, zlepšením vnútorného usporiadania, t. j. pomerným prispôbením jednotlivých režijných položiek, cielavedomou a vhodnou investíciou, prispôbením sa obchodu, užším zomknutím sa v záujmových korporáciách, neustálym pokrokom podľa nadobudnutých skúseností.

Nielen lesné hospodárstvo, ale aj lesný priemysel sa musí zamerať na vyššiu podnikavosť, lepšiu vnímavosť v mimoriadnych prípadoch, úplnú obchodnú solidnosť. Musí zväziť lepšie rozdelenie a umiestnenie drevospracujúcich závodov, vyššie využitie hmoty, ktorou sa často plytvá, lepšiu domácu a zahraničnú organizáciu obchodu.

Aby sa všetky tieto úlohy splnili

a zlepšila sa situácia lesného hospodárstva, treba vybudovať, okrem iného, systém úverovania, ktorý by zodpovedal potrebám lesného hospodárstva, jeho vysokej konzervatívности a nízkemu úročeniu. Ďalej prispôbiť vzdelanie lesného dorastu obchodným a podnikateľským zámerom, rozšíriť lesnícky výskum z hľadiska praktického využitia drevnej hmoty a zušľachtenie dreva vôbec. Tým sa samozrejme nemyslí úplné opustenie doterajšej konzervatívности lesného hospodárstva vo výrobe a výchove porastov, ale potrebné je prispôbiť sa daným pomerom. Lesné hospodárstvo môže zostať pri svojej prvotnej úlohe, a to pri výrobe drevnej hmoty. Ďalšie jej spracovanie prenechá priemyselnému podnikaniu a pridruží ho k svojim režijným výrobným podnikom do takej miery, akú vyžaduje nutná ochrana, najmä v prípadoch neočakávaných kalamiťných ťažieb.

Nakoniec je potrebné, aby si aj celá naša potreba uvedomila, že je jej povinnosťou odoberať predovšetkým domáci tovar, a tým pôsobiť na zvýšenie odbytu a zhodnotenie nášho lesného produktu. Zvýšiť domácu spotrebu možno viacerými spôsobmi, napr. lepšie zužitkovanie pali-vového dreva, zvýšenie spotreby vlákni-nového dreva, vyššie upotrebenie nášho dreva v stavebníctve, ktoré je žiaduce a nutné, využitie vzácnejších druhov našich domácich drevín v stolárstve. Nášmu spotrebiteľovi môžeme ponúknuť nielen kvalitný tovar, ktorého akosť je v cudzine vysoko oceňovaná, ale aj iné druhy tovarov využiteľných na rozmanité účely, doteraz ešte nezavedených a preto neznámych.

Je isté, že pri úprave a dodržovaní týchto podmienok úspešného vývoja lesného hospodárstva bude toto hospodárske odvetvie opäť vysoko významným činiteľom nielen po stránke výroby hmoty, ale aj zamestnanosti obyvateľstva. Preto odporúčame širokej verejnosti, aby o týchto našich námetoch a príčinách odbytovej a cenovej krízy v lesnom hospodárstve triezvo uvažovala a pri riešení týchto otázok nám podala pomocnú ruku.

Podrobnejšie informácie o danej problematike možno nájsť v príspevkoch Jana Řezáča: Krize trhu se dřevem v roce 1932 a dnes, Les. prace 2008, č. 8, Jozefa Konôpku: Cenová a odbytová kríza v lesnom hospodárstve, Les, Lesokruhy 2009, č. 1, prípadne v citovanom zborníku. ■

doc. Ing. Jozef Konôpka, CSC.,
generálny riaditeľ NLC
(medzilitulky redakcia)

Kolektívna zmluva š.p. LESY SR na rok 2009 bola už dohodnutá a podpísaná

Prioritou sociálny zmier

Jozef MARKO

Vyjednávanie o kolektívnej zmluve š.p. LESY SR na rok 2009 ukončili zástupcovia zamestnávateľa a zamestnancov 15. decembra minulého roka. Dôležitý dokument nadobudol účinnosť 1. januára 2009 a podpísaný bol 12. januára tohto roka generálnym riaditeľom š.p. LESY SR doc. RNDr. Ing. Jozefom Mindášom, PhD. a predsedom Združenia závodných výborov Odborového zväzu Drevo – lesy – voda Ing. Františkom Suchanovským.

„Je to v poradi už dvadsiata kolektívna zmluva, ktorú podpisujem, ale môžem povedať, že toto kolektívne vyjednávanie bolo doteraz najťažšie a prebiehalo v najzložitejšej dobe, akú som počas práce v našom podniku zažil. Práve preto chceme zástupcom zamestnávateľa poďakovať za ústretovosť, vďaka ktorej sa nám podarilo v kolektívnej zmluve na tento rok dohodnúť sociálny zmier. Teraz už záleží len na nás všetkých, ako dokážeme naplniť dohodnuté podmienky,“ povedal na úvod slávnostného aktu Ing. Suchanovský.

Doc. RNDr. Ing. J. Mindáš, PhD. skomentoval priebeh a výsledky kolektívneho vyjednávania týmito slovami: **„Z pohľadu zamestnávateľa by sme uvítali v čase, keď väčšina firiem zmrazila rast miezd, tvrdšie podmienky zakotvené v kolektívnej zmluve. Sme v situácii, v ktorej nie je síce dohodnutý rast miezd optimálny, ale súhlasili sme s ním práve preto, že považujeme za mimoriadne dôležité, aby sme sa s komplikovanou situáciou dokázali popasovať všetci spoločne**

v atmosfére sociálneho zmieru.“

Odborári považujú za veľký úspech, že v kolektívnej zmluve na tento rok sa im podarilo zachovať všetky benefity, ktoré obsahovala kolektívna zmluva na predchádzajúci rok. Jedinou výnimkou je zmena v článku 60, z ktorého bol vypustený odstavec „c“ a pre zamestnancov to bude znamenať, že zamestnávateľ nebude v tomto roku poskytovať zamestnancom stravné v čase čerpania ich dovoleniek.

Ďalšie úpravy sa týkajú článku 34, s doplneným odstavcom 3, ktorý sa týka poskytovania náhrad za používanie vlastného motorového vozidla. V odstavci 1 článku 38 sú v súlade so znením Vyššej kolektívnej zmluvy zvýšené tarifné mzdy v R kategórii o 3 percentá. V tom istom článku v odstavci 2 je zadefinované zvýšenie tarifných tried THZ o 3 percentá s tým, že výška prémie zložky bola znížená o 3,8 percenta, čo po matematickom prepočte zodpovedá zvýšeniu tarifných tried. **„Tento spôsob je pre zamestnancov výhodný z titulu ich prípadných právnych nárokov a aj v súvislosti s faktom, že od výšky tarifných tried sa odvíjajú ďalšie zložky mzdy. Chceme upozorniť tiež na zmeny v mzdovej smernici, v ktorej sa okrem čiastkových úprav zmenila najdôležitejšia časť,**

týkajúca sa prémie zložky mzdy. K zásadnej zmene došlo v prémievom poriadku THZ, ktorým sú rozdeľované mesačné, polročné a ročné prémie. Na mesačné prémie pripadá u vedúcich odborov, vedúcich lesných správ, vedúcich regionálnych stredísk lesnej techniky a vedúcich stredísk strojárkej výroby 35% zo schválených celkových plánovaných prémie a ďalších 65% bude vyplatených ročne, u ostatných THZ je to vo výške 50% a ďalších 50% bude vyplatených polročne (rovnako ako v roku 2008). Čo sa týka úsekových riaditeľov GR, riaditeľov odštepných závodov a vedúcich úsekov na OZ je tento model stanovený na 25 % mesačne a 75 % ročne,“ povedal nám Ing. Suchanovský.

Na záver ešte jedna dobrá správa. V súlade s Vyššou kolektívnu zmluvou boli v Kolektívnej zmluve š.p. LESY SR na rok 2009 zvýšené všetky ďalšie zložky mzdy ako sú príplatky, náhrady atď. ■

Novým riaditeľom š.p. Lesy ČR Svatopluk Sýkora

Peter GOGOLA

Vo štvrtok 1. januára 2009 vymenoval minister pôdohospodárstva ČR Petr Gandalovič nového generálneho riaditeľa š.p. Lesy ČR Svatopluka Sýkora. Dostal pôsobil ako organizačný riaditeľ LČR.

„Chci zachovat kontinuitu řízení Lesů České republiky, a proto jsem jmenoval generálním ředitelem Svatopluka Sýkora, který se manažersky osvědčil jako správný ředitel. Dosavadní ředitel Jiří Novák bude působit na ministerstvu na pozici náměstka úseku lesního hospodářství,“ povedal minister Gandalovič.

„Jmenováním do funkce jsem samozřejmě potěšen. I když díky řadě měsíců dosavadního působení v podniku nepotřebuji žádnou dobu na seznámení s ním, musím teď několik dní věnovat nezbytné operativě související s převzetím funkce. Poté budu připraven podrobněji prezentovat své záměry,“ komentoval svoje vymenovanie nový generálny riaditeľ LČR Svatopluk Sýkora.

Ing. Svatopluk Sýkora (1955) vyštudoval České vysoké učení technické. Pôsobil na riaditeľských postoch napríklad v spoločnostiach ČS reality, BENZINA, ALIA-CHEM, AGROPOL a ďalších. ■

Vernisáž s vôňou Vianoc

Peter GOGOLA

V piatok 12. decembra sa v budove generálneho riaditeľstva š.p. LESY SR v Banskej Bystrici uskutočnila vernisáž výstavy **Vianočné a novoročné pohľadnice**. Výstava predstavila vianočné a novoročné blahoželania z obdobia od 20. rokov 20. storočia po súčasnosť zo zbierok Lesníckeho a drevárskeho múzea vo Zvolene. Úvodný príhovor predniesla organizačná riaditeľka Ing. Mgr. Edita Tomeková. Vyjadrila potešenie, že Lesnícke a drevárske múzeum sa prezentuje v historickej budove generálneho riaditeľstva takýmto milým a sympatickým spôsobom. Odborný výklad predniesla Mária Šorecová,

autorka výstavy. V krátkom preslove predstavila zámer výstavy a prezentovala históriu filokarticej zbierky.

Súčasťou vernisáže bolo aj rozsvietenie vianočného stromčeka, ktorého sa ujali lesníci vo výslužbe, bývalí zamestnanci Stredoslovenských lesov, Pavol Výboštek a Oldřich Šuchma. S príslovecným lesníckym humorom pospomínali na svoje roky v aktívnej službe. Záverečná koleda z fujary majstra muzikanta Michala Fila a prípitok nefalšovaným vianočným punčom boli symbolickou bodkou za vernisážou, ktorá nebola obyčajnou. Mala v sebe vôňu Vianoc. ■

„Svoje“ 2% z ročnej dane už môžeme poukázať aj pre lesníctvo – pre Slovenskú lesnícku komoru

Boris PEKAROVIČ

Ked' sa sami nepochválime, kto nás pochváli?

Peter GOGOLA

Vzostupný trend záujmu lesníkov o aktívnu komunikáciu so širokou verejnosťou je v ostatných rokoch zjavný a nepopierateľný. Jedným z najúčinnějších spôsobov, ako laikom vysvetlovať význam a zmysel práce lesníkov sú náučné chodníky. V uplynulom roku pribudlo osem a tak sa ich počet zvýšil na 21 (nepodliehajte prehnanému optimizmu, vážený čitateľ, poľskí lesníci ich vybudovali niekoľko sto). Avšak spoliehať sa na ľudové príslovie „Dobré sa samo chváli“ by bolo asi naivné. Asi takto uvažovali kolegovia na OZ Považská Bystrica, Prievidza, Námestovo a Prešov. Výsledkom ich úvah bolo – nezávisle na sebe – rozhodnutie vyrobiť propagačné elektronické médium (CD alebo DVD). Pozrite na ne pekne po poriadku.

Začneme propagačným CD Lesníckeho náučného chodníka Oravská Lesná (OZ Námestovo). Je to vlastne v tejto kategórii priekopník, natočený bol v roku 2005. Film vo formáte mpeg trvá 30 minút. V úvode sa vracia na začiatok augusta 2005 a približuje chvíle slávnostného otvorenia náučného chodníka. V druhej časti sprevádza po náučnom chodníku jeho „duchovný otec“ – Ing. Anton Kondela. CD je uložené v klasickej priehľadnej plastovej krabičke s vloženým, obojstranne potlačeným hárkom so základnými informáciami a stručnou charakteristikou náučného chodníka (zameranie, typ, náročnosť, dĺžka, prevýšenie, počet zastávok, zaujímavosti, atď.). Vcelku toto CD, napriek nižšej kvalite obrazu (rozlíšenia) prináša informácie, motivujúce k návšteve Lesníckeho náučného chodníka v Oravskej Lesnej.

Lesnícky náučný cyklochodník Bolešov – Krivoklát (OZ Považská Bystrica) predstavuje DVD z roku 2007. Jeho vtipný a pútavý dej, dynamický strih a profesionálne vedená kamera prezrádza, že jeho autori nie sú žiadni začiatočníci. Niet sa čo diviť, že DVD má profesionálne parametre, jeho autormi sú lesníci a poľovnícki žurnalisti Ľubo Klúčik a Ljoto Kaššák, známi verejnosti z úspešnej televíznej relácie Halali. Cyklotrasu predstavuje sprievodca – Ľubo Klúčik – zo sedadla horského bicykla. Okrem jednotlivých zastávok predstavuje aj aktivity lesných pedagógov pri slávnostnom otvorení náučného chodníka. Dĺžka filmu je necelých 10 minút.

Tretí disk predstavuje náučný chodník Duchonka – Kulháň (OZ Prievidza). Vznikol v roku 2008. Prináša ešte sofistikovanejší formát – po vložení do mechaniky DVD prehrávača alebo počítača sa na monitore zobrazí menu, umožňujúce zvoliť si presne tú kapitolu, o ktorú má divák záujem: úvodné slovo riaditeľa OZ Ing. Jozefa Spevára, trasa chodníka a jednotlivé zastávky náučného chodníka: 1. predstavme sa, 2. lesná pedagogika, 3. tvorba krajiny, 4. Pro Silva, 5. význam a funkcia lesa, 6. flóra a fauna, 7. ochrana, 8. mraveniská, 9. lesná železnica, 10. pôdny horizont, 11. bystriny, lesné stavby, 12. veterná smršť, 13. nebezpečenstvá, 14. ochrana lesa, 15. obnova a výchova, 16. kolobeh vody, 17. poľovná zver, 18. obhospodarovanie, 19. zakladanie lesa, 20. Kulháň, 21. vážime si odborníkov, 22. dovidenia. Film je pútavo natočený a profesionálne zosrihaný, jediné, čo môže diváka odradiť, je jeho dĺžka: trvá bezmála 42 minút.

Zatiaľ posledné DVD „S lesníkmi do lesa“, prezentujúce náučné chodníky OZ Prešov Tajch a Sigord, vzniklo na sklonku roku 2008. Opäť sa na ňom podieľal tím autorov televíznej relácie Halali. V úvodnom menu si divák vyberá z troch položiek: chodník Tajch, cyklochodník Sigord a Prečo chodníky? V prvých dvoch sa ukrýva prechádzka lesníckymi náučnými chodníkmi. Prvý pešo a druhý na bicykli absolvoval osvedčený sprievodca Ľubo Klúčik. Jeho príjemný a kultivovaný prejav prezrádza skúseného profesionála. Obe prechádzky trvajú šesť minút a to je čas, ktorý postačuje na poskytnutie základnej informácie. V zá-

verejnej časti Prečo chodníky? odznie posolstvo o význame budovania lesníckych náučných chodníkov z úst samotného generálneho riaditeľa š.p. LESY SR Jozefa Mindáša. Tomuto DVD-čku je naozaj ťažko niečo vyčítať. Profesionálny propagačný materiál.

Všetky štyri filmy majú jedno spoločné: prinášajú svedectvo o úprimnej snahe lesníkov prilákať verejnosť do lesov. Aby prišla relaxovať, spoznávať prírodu a v neposlednom rade aj prácu lesníkov a jej význam. Pretože lesníci nechránia lesy pred ľuďmi. Chránia ich pre ľudí. ■

Na konci uplynulého roka získala Slovenská lesnícka komora, zastupujúca po stránke stavovskej a profesionálnej štátny a neštátny lesnícky sektor na Slovensku, oprávnenie zaradiť sa medzi tie tisíce nadácií, neziskových organizácií, občianskych združení a podobne, ktorým môžu občania SR poukázať 2% z ich odvedenej ročnej dane.

Slovenská lesnícka komora sa napriek tomu, že jej náplň a právomoci sú schválené zákonom NR SR, nemohla za obdobie od svojho vzniku úspešnejšie rozvíjať najmä z dvoch, navzájom do kruhu prepojených príčin:

1. nízka miera ústretovosti nedávnych kompetentných na MP SR voči SLSK
2. tiesnivá finančná situácia, vyplývajúca z nulovej finančnej podpory MP SR a slabých príjmov z členského členov komory.

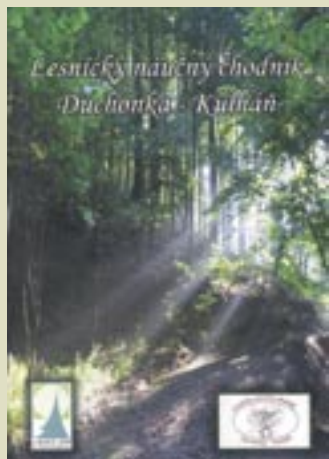
Predstavenstvo SLSK vyjadruje presvedčenie, že medzi mnohými z tých, ktorí nie sú jej členmi, sa nájdu aspoň jej sympatizanti. Mnohí nie sú členmi komory práve z rezignácie voči úradníckej byrokracii. Veríme však, že chápu, že práve poukázaním 2% z ročnej dane môžu veľmi významne pomôcť riešiť jednu z hlavných príčin nedostatčného presadenia sa SLSK v rezorte a v spoločnosti. Predstavenstvo SLSK a všetci jej členovia už vopred ďakujú všetkým, ktorí nosia lesníctvo v srdci a dokážu tento cit aj zhmotniť v takejto podobe jeho podpory.

Na poukávanie je možné použiť čisté tlačivá (2 druhy) pre rok 2009 (t.j. za rok 2008), alebo sledovať webstránku SLSK www.slk.szm.sk, kde budú tlačivá aj s predtlačou SLSK uverejnené na stiahnutie hneď, ako sa oficiálne objaví vzor nových, aktuálnych tlačív. ■

Ing. Boris Pekarovič
je správcom Lesníckeho skanzenu

ÚDAJE PRE POUKÁZANIE 2% Z DANE:

Slovenská lesnícka komora
Študentská 20
960 01 Zvolen
č.ú. 28436412/0200

Slovenská štiepka kontra ruský plyn

Peter GOGOLA

Tlačová konferencia Zvolenskej Teplárenskej a.s. a štátneho podniku LESY SR bola dôležitým krokom k výraznému zvýšeniu záujmu o výrobu tepla a elektrickej energie zo štiepky. Viac než slová napovedia snímky z priebehu tlačovky a následnej exkurzie do priestorov teplárne. ■

Foto: Ján Šperka, Peter Gogola

Obaja generálni riaditelia sa úlohy spíkov zhostili na vysokej úrovni

Na tlačovke nechýbal ani štáb TV relácie Halali

Najmä fotografi a kameramani ocenili fakt, že sa dostali na miesta, kam sa obyčajný smrteľník len tak ľahko nedostane

Július Katina Štiepka zo slovenských lesov je viac než plnohodnotná náhrada ruského zemného plynu

Vedúci Lesnej správy Hriňová Ing. Ján MALČEK

Zoberme si z hory súlad a harmóniu

Jozef MARKO

„Keď som začínal, rovnako ako dnes boli lesníci takí aj onakí. Ale myslím, že tých zanietých bolo viac a boli viac oddaní lesu ako je tomu v súčasnosti. Možno sme mohli byť v tých rokoch všeobecne citlivejší k prírode, ale bolo to dané aj vtedajšou úrovňou nášho technického vybavenia. Na druhej strane sme až prudérne pristupovali k lesu, príse sa držiac predpisov LHP.

No aj v súčasnosti, keď sme prešli na dodávateľský spôsob zabezpečovania prác v lese, majú mnohí dodávatelia zastarané, prežitie prostriedky. Potom je na nás lesníkoch, aby sme boli na jednej strane schopní vyvíjať väčší tlak na kvalitu ich prác, aby nedochádzalo k narušeniu lesného prostredia. Na druhej strane by sme mali hľadať optimálnu hranicu medzi podielom výkonov vo vlastnej réžii a výkonov nakupovaných z externého prostredia. My tu hospodárime v Chránenej poľovnej oblasti Poľana. Tu treba krmec postaviť, tam seno doviezť, inde zasa čosi opraviť a my nemáme na to aspoň jedného človeka, ktorý by bol schopný zabezpečiť podľa potreby mnoho operatívnych činností, vrátane údržby ciest, robôt okolo budovy správy a podobne,“ prechádza plynule z minulosti do dnešných dní Ing. Malček, poukazujúc na to, že niekedy je dobré sa k tomu, čo kedysi fungovalo a treba to aj dnes, vrátiť.

Je toho názoru, že lesníci z lesníckej prevádzky sú priveľmi pripútaní k počítačom a nový informačný systém im doteraz život skôr skomplikoval ako zjednodušil. Berie im až príliš veľa času, pretože ešte stále nefunguje po technickej stránke tak, ako by lesníci, ktorí s ním pracujú, potrebovali. Najhoršie je to samozrejme počas uzávierky, čiže v čase, keď lesníci najviac stoja o to, aby systém „šlia-pal.“ Ing. Malček zdôrazňuje, že je spoločne s kolegami za modernizáciu informačného systému, ale tá má v prvom rade umožniť, aby sa mohli viac venovať lesu. Taký bol aj pôvodný zámer aktuálneho organizačného modelu, platného od začiatku roka 2008. Vyhovuje lesníkom spod Pofany? „Čo sa týka výmery lesných obvodov je to v poriadku, ale v poriadku nie je, ak sa siahna na počet pracovníkov lesných správ.

Jeden správca a jeden technik na LS, to by bolo ďalšie zúženie kontrolnej a priamej činnosti v lese. Spätnú väzbu o tom, čo naši ľudia robia v lese predsa potrebujeme! Ak sme ale

namiesto pendlovania v lese pripútaní na stoličku v kancelárii, tak lesníci sú vystavení rôznym pokušeniam. A nielen oni. Ľudia, ktorí tu žijú, musia vidieť v lese aspoň auto s lesníkom, aj po večeroch. Musia mať pocit, že máme situáciu v lese pod kontrolou. V tejto súvislosti sú časté organizačné zmeny katastrofou. Nedostatok času na detailné poznanie obvodu, strata motivácie, nedostatok priestoru pozorovať prírodu a rozmyšľať na základe podrobných pozorovaní ako jej pomôcť, to sú veľmi negatívne dôsledky. Zavádzame prírode blízke spôsoby obhospodarovania lesa. Bez detailného poznania a možnosti mať dostatok príležitostí pozorovať, ako sa les vyvíja, to nedokážeme,“ odpovedá Ing. Malček. Za optimálny považuje model usporiadania lesných správ, ktoré vznikli po roku 1974 rešpektujúc gravitačné pomery a kopírujúce hranice lesných hospodárskych celkov. Vedúci lesnej správy zodpovedal za činnosť správy, ktorá bola každých päť rokov hodnotená. Kontrolovala ju štátna správa a autor LHP. Ak bol za kontrolované obdobie plnený LHP v súlade s predpisom, správca bol aj finančne ocenený. O polesiach, na ktoré viacerí starší kolegovia radi spomínajú hovorí, že to síce boli romantické časy, ale nákladovo by sme dnes už tento organizačný model nezvládli.

Nielen náš podnik, ale celú spoločnosť zasiahla globálna ekonomická kríza. Odhliadnuc od objektívnych príčin pýtam sa, či podľa Ing. Malčeka aj nejaké subjektívne príčiny s chybami a omylmi, ktorých sme sa dopustili, spôsobili súčasný stav: „Vychádzam z mojich možností prístupu k informáciám. Nikto asi nemôže poprieť, že svoju úlohu zohrali aj subjektívne príčiny. Zoberme si len rýchle, časté a tým pádom nekonceptné organizačné zmeny. Tie sa takisto podpísali pod súčasnú situáciu. Teraz siahame na nákladové činnosti. Iste, ak sú neefektívne, je to v poriadku. Nie som si ale istý, či dostatočne dokážeme využiť naše rezervy vo výnosoch – teda v predaji dreva, v jeho lepšom zhodnocovaní. Tam treba hľadať možnosti. Som presvedče-

ný, že sa dajú nájsť. Napríklad slovenské technické normy nie sú úplne v poriadku, pretože sú stavané skôr v prospech spracovateľov dreva. Dochádza tak k znížovaniu speňaženia každého kubika predanej hmoty. Či chceme alebo nie, sme firma ako každá iná. Našou snahou musí byť predávať vyprodukované výrobky – surové drevo - za najvyššie možné ceny a správať sa na trhu štandardne. Samozrejme za predpokladu, že nám do toho nebude nikto zasahovať.“

A kam podľa Ing. Malčeka kráča slovenské lesníctvo? „Žiaľ, niektorí takzvaní ochrancovia prírody nám v súčasnosti nerobia dobrú reklamu. Ide väčšinou o mladých, nezrelých ľudí, ktorí hádam ani nevedia ako les vzniká a kto ho vypes-toval do súčasnej podoby. Ved' práve lesníci sa zaslúžili o to, že naše lesy patria medzi najkrajšie

v Európe. Ako môže niekto tvrdiť, že lesníci lesy devastujú...?! A ako ďalej? Treba dať šancu aj mladým ľuďom, zapáleným pre les, ktorí vedia jazyky, sú počítačovo zdatní, ale majú prirodzený hendikep v životných skúsenostiach. Ak totiž majú o niečo rozhodovať, potrebujú dostatok skúsenosti. Vráťme sa k tomu, čo bolo v minulosti dobré a nechajme prejsť absolventov stupienkami riadenia, aby sa dostali do kontaktov, ale aj pracovných konfliktov s ľuďmi. Aby sa ich naučili riešiť. Aby pochopili, že lesnícka prevádzka je tvrdá a ako funguje. Až potom môžu byť schopní prijímať múdre a efektívne opatrenia. Na druhej strane je škoda, že mnohí skúsení pracovníci, ktorí už v lesníctve niečo dokázali, nedostali príležitosť vyskúšať si manažérsku prácu. Každý pracovný kolektív by mal byť predsa vyvážený. Zložený z mladých, schopných a odhodlaných ľudí, doplnených o starších, skúsených kolegov. Aj hora predsa takto rastie. Staršie uvoľňujú mladším stromom miesto až vtedy, keď tie preukážu svoju životaschopnosť, reproduktujú sa a zabezpečia tak budúcnosť celého lesa. Skúsme aj my dosiahnuť tento súlad a harmóniu.“ ■

„Mladí sa musia naučiť riešiť pracovné konflikty. A pochopiť, že prevádzka je tvrdá“

Viac ako 170 mil. Sk (5,655 mil. €) je už „pod strechou“, LESY SR sa uchádzajú celkovo o 695 mil. Sk (23 mil. €) z fondov EÚ

Prekonali sme neskutočné množstvo problémov

Jozef ZATLUKAL

Ing. Zatlukal s jednou z informačných tabulí k europrojektom

Jeden z kolegov na generálnom riaditeľstve zvykne hovoriť, že nie je dôležité iba zlaté vajcia znášať, ale o nich aj kotkodákať. V prípade finančných prostriedkov získavaných pre š.p. LESY SR z fondov EÚ je po dvoch rokoch tvrdej a usilovnej práce skutočne o čom „kotkodákať“. Veď prvé ovocie v podobe 170 378 186 korún (5 655 519 €) zaslaných na účet nášho podniku v decembri 2008 za podané projekty revitalizácie smrečín na deviatich OZ sme už pozbierali. V tejto súvislosti treba uviesť, že LESY SR sa uchádzajú vypracovanými projektmi celkovo o 695 miliónov korún, teda viac ako 23 miliónov € z eurofondov.

O tom, koľko je za týmito suchými číslami práce a úsilia by najlepšie vedeli rozprávať koordinátori eurofondov a osobitne na pätnástich kalamitných OZ. Moje podakovanie ako manažéra prípravy projektov z EÚ v š.p. LESY SR však patrí viacerým. V prvom rade členom vedenia podniku, ktorí mi vytvorili priaznivé podmienky na plnenie úloh materiálnou i morálnou podporou počas celého dvojročného cyklu tvorby a odovzdávania projektov. O nič menšia vďaka patrí už spomenutým koordinátorom eurofondov z OZ. Tí napriek všetkým novinkám, o ktorých predtým ani nechyrovali, dokázali zabojsť a hlavne nevzdať boj so slovenskou i európskou legislatívou. Veľké ĎAKUJEM vyslovujem tiež pracovníkom Národného lesníckeho centra, predovšetkým Lesníckeho

výskumného ústavu a Ústavu lesníckeho poradenstva a vzdelávania. Pracovníkom prvého spomenutého ústavu za vypracovanie projektov ozdravných opatrení a pracovníkom druhého ústavu za vypracovanie žiadostí, poradenské a konzultačné služby, ako aj za celkové odborné vedenie projektov. Veľmi dôležité bolo a je pre nás aj pochopenie a ústretový prístup pracovníkov Ministerstva pôdohospodárstva SR a schválená alokácia finančných prostriedkov z eurofondov na schválené životaschopné projekty na obdobie šiestich rokov, čo nám skutočne umožní získať financie na všetky dobré projekty. V neposlednom rade chcem vyjadriť svoje podakovanie aj všetkým tým vedúcim odštepných závodov ktorí, ak už priamo aktivity smerujúce k spracovaniu europrojektov nepodporovali, tak v nich

aspoň svojim podriadeným nebránili.

Vrátim sa ešte raz ku koordinátorom eurofondov z OZ. Som presvedčený o tom, že za pozoruhodný kus komplikovanej roboty si zaslúžia osobitnú pozornosť a uznanie, veď mnohokrát s mimopracovným nasadením museli zdolať viaceré legislatívne nástrahy. Dnes možno už iba so zhovievavými úsmevmi konštatujeme, že sme sa borili so zlými zápsmi adries vo výpise z obchodného registra a ďalšími prekážkami, vyplývajúcimi z európskej, ale aj našej metodiky pri vyplňovaní žiadostí. Pre zaujímavosť, pri tvorbe 90-tich projektov museli koordinátori skompletizovať 2880 povinných príloh, ďalších 1260 príloh obsahujú žiadosti o platbu a aby toho nebolo dosť, ešte 1890 príloh bude potrebné mať k dispozícii pri kontrole na mieste.

Viem, že sa mnohým kolegom z OZ zdali porady na generálnom riaditeľstve s koordinátormi za OZ príliš časté, ale bez reálneho praktického vysvetlenia a názornej ukážky cez dataprojektor jednoducho nebolo možné niektoré záležitosti dostatočne objasniť. Na týchto poradách dochádzalo k spoločnému napredovaniu vďaka tímovej spolupráci a vzájomnej výmene skúseností. Pomohli nám takisto pri získavaní povinných príloh a riešení mnohých odborných otázok, ktoré sme takto mohli efektívne konzultovať. Naše spoločné stretnutia vždy mali ešte jeden významný psychologický efekt. Vyhodnocovali sme si na nich dosiahnutý stav, v akom sa projekty na jednotlivých odštepných závodoch nachádzali. Vzájomne sme si dokázali dobíjať nevyhnutnú energiu vidiac, že na

niektorých závodoch sú kolegovia vpredu, na iných zaostávajú. V koordinátoroch zarezonovala užitočná otázka, o čo sú horší ako tí najlepší a urobili všetko preto, aby sa na nich do ďalšej porady výsledkami práce dotiahli.

Som veľmi rád, že sa nám takto spoločne podarilo prekonať neskutočné množstvo problémov a že nás ich vyriešenie znova a znova posilňovalo. Zároveň sme sa utvrdzovali v tom, že sme na správnej ceste. Pre náš podnik je veľmi nádejné aj to, že v rámci iných programov – napríklad operačného programu MVA RR INTERREG III A – cezhraničná spolupráca, sa nám otvárajú ďalšie možnosti čerpania finančných prostriedkov z eurofondov. Je len na nás, do akej miery sa nám podarí otvoriť a využiť novú etapu vzhľadom na naše možnosti prefinancovania do termínu refundácie projektov.

Za pokus napríklad stále uchádzať sa v programe Ministerstva životného prostredia SR o projekt Protipovodňová ochrana ZB Bystrý potok na OZ Kriváň v celkovej výške 6 223 202,05 Sk, ktorý bol schválený 16.7. 2008.

Na záver sa chcem podeliť ešte s jednou skúsenosťou, ktorá dokumentuje, akú nedôveru sme museli na ceste za získaním financií z eurofondov prekonávať. S jedným nemenovaným kolegom som sa onoho času stavil, že za každý milión korún, ktorý sa nám z týchto zdrojov podarí pre podnik získať, mi zaplatí poldeci. Naopak, za každý milión, ktorý sme žiadali a ktorý nepríde na účet podniku, mu ja mám zaplatiť liter. Myslím, že dnes nám už kolegovia veria viac a že by už nikto z nich takúto stávkku so mnou neuzavrel. A to je dobre. Pre podnik i pre nás všetkých. ■

Híbková sonda do práce jedného z koordinátorov projektov EÚ na OZ

Europrojektová anabáza

Jozef MARKO

Program rozvoja vidieka (PRV) Slovenskej republiky na programovacie obdobie 2007 – 2013 bol Európskou komisiou schválený ešte v decembri 2007 s rozpočtom približne 2,5 mld. eur. Pri jednotlivých opatreniach PRV - Modernizácia fariem, Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych a lesných produktov a Obnova potenciálu lesného hospodárstva - boli výzvy na predkladanie projektov odštartované od 1. februára 2008. Len za prvé tri mesiace záujemcovia o finančné prostriedky predložili 2 504 projektov s požiadavkou na 27,5 mld. Sk (912,8 mil. €), čo predstavovalo 61,75 % z celkového rozpočtu PRV. O tom, že LESY SR takisto predložili niekoľko desiatok projektov, vypracovaných na 15-tich odštepných závodoch, ktoré spĺňajú na základe objemu náhodnej ťažby a zdravotného stavu lesa kritériá uchádzačov, sme už v časopise LESNÍK informovali. Ale ešte sme nepísali o tom, koľko a akej práce je nutné vykonať na dlhej ceste od vypracovania projektu cez jeho schválenie až po poukázanie financií z Pôdohospodárskej platobnej agentúry (PPA). A že ide o skutočnú anabázu, plnú komplikácií a problémov, potvrdzuje rozprávanie Ing. Petra GERČÁKA, koordinátora projektov EÚ a ťažbára OZ Košice.

- Projekty vypracované na odštepných závodoch sa týkajú ozdravných opatrení, zahŕňajúcich prakticky všetky činnosti v pestovaní a ochrane lesa (výkony 011 až 039) a revitalizácie lesných porastov s dominantným zastúpením smreka vápnením a hnojením. Prostriedky z erofondov je ďalej možné účelovo využívať na výstavbu protipožiarnych ciest a protipožiarnych vodných nádrží. Na našom OZ Košice máme spracované projekty na ozdravné opatrenia, zrealizované v roku 2007. Umožnia nám čerpať až 49 percent z vynaložených oprávnených nákladov. Na rok 2008 sme pripravili projekt revitalizácie smrekových porastov na OZ Košice, výstavby protipožiarienej lesnej cesty Kobulár na teritóriu LS Hrable a ozdravných opatrení lesných porastov. Celkové oprávnené náklady na tieto projekty dosiahli výšku 44 miliónov korún.

Kolegovia zo štátneho i neštátneho lesníckeho sektora, ktorí sa priamo zaoberajú agendou europrojektov už roky hovoria, že jej príprava, pripomienkovanie a schvaľovanie je mimoriadne zložitý proces. V čom?

- Poďme pekne po poriadku. Najskôr je potrebné vypracovať projekt pre danú činnosť. Potom žiadosť o nenávratný finančný príspevok, ktorá musí obsahovať viac ako 25 stanovísk a vyjadrení rôznych orgánov a inštitúcií, napríklad Obvodného les-

ného úradu a Obvodného úradu životného prostredia. Tretím krokom je odovzdanie materiálu na PPA, ktorá prideli projektovému kódu. Po prekontrolovaní úplnosti dokladov môže byť uzatvorená zmluva o poskytnutí finančného príspevku medzi generálnym riaditeľstvom PPA a žiadateľom, v našom prípade š.p. LESY SR. To ale zďaleka nie je všetko. Nasleduje príprava ďalšej žiadosti – žiadosti o platbu s príslušnými prílohami. Teda s monitorovacou správou a účtovnými dokladmi ako sú faktúry, doklad o zúčtovaní daňového dokladu, výpisy z účtu a tak ďalej. Neoddeliteľnou súčasťou žiadosti je fotodokumentácia o realizovaní projektu. Po odovzdaní tejto žiadosti pracovníci PPA zrealizujú takzvanú kontrolu

na mieste. Overujú si celú agendu k projektu, v prípade potreby ju dopĺňujú o ďalšie údaje a prezrú si takisto realizáciu projektu priamo v teréne. V prípade kontroly, ktorou som úspešne prešiel ako koordinátor a tvorca projektov na OZ Košice môžem povedať, že pracovníci agentúry chceli odo mňa dokonca vysokoškolský diplom, resp. potvrdenie o absolvovaní vysokej školy. Osvedčenie o ukončení kurzu Tvorba projektov pre získavanie finančných prostriedkov z eurofondov a splnomocnenie od generálneho riaditeľa osobitne pre každý projekt je samozrejmosťou. Protokol o výsledkoch kontroly na mieste je zasielaný na generálne riaditeľstvo PPA, ktoré poukáže finančné prostriedky na účet žiadateľa.

Keď sa nezainteresovaný človek pozere na šanony s euroagendou, vidí haldu papierov. Prečo je taká objemná?

- V prípade ozdravných opatrení ide o rozsiahle projekty, pretože do ich realizácie je zapojených viacero dodávateľov. Fi-

nancie sú čerpané za realizované služby, ale aj nakúpený materiál, potrebný na rozsiahlu škálu výkonov a podvýkonov v pestovnej činnosti a ochrane lesa. Výber dodávateľov služieb a materiálu musí prebiehať v zmysle zákona č. 25/2005 Z. z. o verejnom obstarávaní. O to je agenda europrojektu komplikovanejšia. Všetky doklady musia byť navyše overené notárom, opečiatkované, zviazané, v papierovej forme a časť na CD nosiči.

Čo sa stane, ak pracovníci PPA zistia nejaké nedostatky v predložených dokladoch?

- Požadujú vysvetlenie. Koordinátori ako kontaktné osoby sú v takýchto prípadoch povinní do desiatich dní zareagovať na konkrétnu požiadavku príslušného regionálneho pracoviska PPA osobným vysvetlením, alebo dodaním relevantných podkladov.

Vy konkrétne ste ťažbárom OZ, ale vo vašej kancelárii na stoloch prevažujú skôr materiály s logom EÚ. Venujete sa prevažne europrojektom, však?

- Je to skutočne tak. Vôbec nie je jednoduché venovať sa súčasne práci ťažbára OZ i práci koordinátora projektov EÚ za náš OZ. Ale už môj nebohý otec hovorieval, že v každom nešťastí je aj kus šťastia. Človek sa predsa učí celý život. Práca koordinátorov je o to náročnejšia, že ju vykonávame nielen popri hlavnej pracovnej náplni, ale že ju pred nami nikto nevykonával. Učíme sa tak všetci na vlastných chybách. Okrem toho v čase, keď sme s touto prácou začínali, nebola ešte ucelená a finalizovaná ani príslušná legislatíva. Dochádzalo potom k tomu, že počas realizácie prípravy písomných podkladov alebo samotnej realizácie projektov sa menila obsahová alebo formálna stránka predpísaných dokumentov, formulárov a tabuliek. Ešte stále sa stáva, že jednotlivé regionálne pracoviská PPA majú rozdielne názory na spôsob vyplňovania niektorých predpísaných dokumentov! Nikto sa nemôže čudovať, že za takýchto podmienok nám niekedy tečú nervy. Koordinátori navyše nesú osobnú zodpovednosť za jednotlivé projekty po právnej, obsahovej

„Ešte stále sa stáva, že jednotlivé regionálne pracoviská PPA majú rozdielne názory na spôsob vyplňovania niektorých predpísaných dokumentov!“

aj formálnej stránke voči zamestnávateľovi. Neviem si predstaviť, ak by nejaký projekt padol, že by som musel časť z finančných prostriedkov naň vynaložených splácať zo svojho vrecka...

Ako sú koordinátori za týchto okolností odmeňovaní? Dostávajú za prácu navyše adekvátnu odmenu?

- Pred časom sme prostredníctvom Ing. Zatlukala z generálneho riaditeľstva žiadali o platové zvýhodnenie zaradením do vyššej platovej triedy z dôvodu kumulácie funkcií, ale nebolo nám vyhovené. Odmeňovanie našej práce navyše v pozícii koordinátora je tak v rukách našich nadriadených a záleží iba na nich, ako ju vnímajú. Podľa toho nám môžu udeliť nejakú odmenu. Viete, ja každý pracovný deň musím začať ráno už pred šiestou hodinou a končievam ho zvyčajne okolo 17. až 18. hodiny, aby som stihol splniť všetky svoje pracovné úlohy. V prípade potreby musím promptne reagovať a byť na pracovisku aj v sobotu alebo nedeľu. Doma pritom využívam vlastný PC, pretože som stále nedostal služobný notebook. Nie je to jednoduché a preto si myslím, že by sme si zaslúžili všetci, ktorí sa tejto práci venujeme, lepšie ocenenie. ■

Vyznanie

Pavol ANDOR

Postoj človek - zahľad' že sa
na tú horu - na kus lesa.

Veď les je s'ľa - klenot vzácny,
v každej dobe - je krásny.

Na tú krásu úctivo hľad',
svoje kroky pozorne klad'.

Počuješ tam štebot vtáčí
aj za tým sa krása zračí.
Bystrine, čo život dáva,
zver len ťažko odoláva.

Okraj lúky – okraj lesa,
všade, kde len poobzrieš sa,

snežienky či prvosienky,
sluky, drozdy, trasochvosty
s údivom len pozoruj,
pestrosť farieb u motýľov
s pochopením obdivuj.

Upušt' už od zlých úmyslov
a privítaj - lesa poslov.

Neškod', nenič', lež opatruj
s veľkou láskou a nebanuj.

Na tých po nás pamätajme
aj im dačo zachovajme.

Nebuďme len sebeci tvrdí,
buďme dobrí – pritom hrdí.

Majme úctu ku všetkému,
čo poslúži ku dobrému.

Príroda je láskavá k nám,
všetko dobré štedro dá nám.

Preto ju vždy zveľaďujeme
a dôsledne ochraňujeme!
Veď v mohutnom tieni stromov
rýchlo nájdeš druhý domov.

Pobudnúť v lone prírody,
snáď - to nikto nezahodí.

Nezamení – nezahodí,
kto okúsil život – hory.

Kto má v žilách krv takúto,
verte – je to silné puto.

Nedá sa to rozbiť náhle,
napriek všemu - je to márne.

Aj cez ťudnú prácu našu
pozdvihnime svoju čašu.

Zveľaďujeme naše lesy,
veď pobyt v nich - vždy poteší.

Cez prekážky a hrbolce
naša práca nás opance.

Natoľko nás opantala,
urobila z nás vazala.

Vazalstvo však prijímame,
lebo lesy – milujeme. ■

Pavol Andor: Poézia okolo nás

Otec a syn

Ján MIČOVSKÝ

Do redakcie LESNÍKa prišlo Vyznanie. Básňou s týmto názvom sa chce pri odchode do dôchodku rozlúčiť s čitateľmi LESNÍKa Pavol Andor (1948), lesník z obvodu Rakata na LS Svinica, OZ Košice. Stretli sme sa ešte pred sviatkami v sídle správy, ktorá stojí v útulnom parčíku neďaleko cesty Košice – Sečovce. V úvode sa asi trochu prekvapene spytujem na básnické pohnútky muža, ktorého deň býva vrchovato naplnený výrobnou prózou. Lesník a básničky...? „**A prečo nie?! Možno sme až priveľmi zahľadní do povinností a málo vnímame krásu okolo seba. V lese som popri práci vždy nachádzal veľa poetiky, svoje videnie som neraz využil, napríklad na besedách s deťmi... Najlepšie sa mi v lese rozmysľala keď prší a nemám dáždňik... Keď mi napadla dobrá myšlienka, zapísal som si ju...**“ hovorí lesník Andor a zaujímavosť pokračuje: „**Les je klenot a práve tým, že to ľudom stále pripomíname, akoby sme ho brúsili do stále dokonalejších tvarov....**“. No nielen deťom bývajú určené jeho výstižné postrehy. Často ich pri rôznych príležitostiach venoval najbližším kolegom i čitateľom niekdajších Východoslovenských lesov. Je celkom možné, že k väčšej vnímavosti na krásy lesa ho priviedla nie práve najjednoduchšia cesta do lesníckej služby. „**V rokoch 1963 – 65 som absolvoval lesnícku učňovku**

v Medzilaborciach, potom som chcel ísť na majstrovku do Kokavy nad Rimavicou a keď ma napokon prijali na lesnícku školu do Prešova, situácia sa doma tak skomplikovala – otec ochorel, brat zomrel -, že som chcel rodičom pomôcť a začať čo najskôr zarábať. Nastúpil som k železnici, boli tam dobré podmienky. Na trati Košice – Čierna nad Tisou som odpracoval ako výpravca 12 rokov. Nebola to zlá práca, no na les som nedokázal zabudnúť...“ V roku 1979 Pavel Andor nastupuje za manipulačného majstra na ES do Slanca a neskôr, keď splní podmienku a diaľkovo absolvuje prešovskú lesnícku školu, si vyskúša prácu technika, ekonóma i pestovateľa. Od roku 1986 je s malou prestávkou verný lesnému obvodu Rakata na svojej Lesnej správe Svinica. „**To ,svojej' chcem zdôrazniť, lebo sme tu naozaj dobrý kolektív. Vzjomne si pomáhame. Tak ako kedysi starší často poradili mne, tak som sa to neskôr snažil, najmä mladším, vracáť. Budú mi teraz všetci naozaj chýbať....**“

Odovzdávanie skúseností má v prípade Pavla Andora rozmer navyše. Jeden z jeho synov, Radoslav (1978), ktorý do konca roka 2008 pracoval vo funkcii vedúceho ES Slanec sa od 1. januára 2009 stáva lesníkom na LO Rakata. Odovzdávajúcím a preberajúcim teda budú - otec a syn.

Vybral som sa na sklad do Slanca. „**Dosť sa zmenilo odkedy patrime pod Sobrance. Voľakedy – keď sme boli „Košičania“ – sem prichádzal vedúci odbytu aj trikrát do týždňa,**

Radoslav Andor

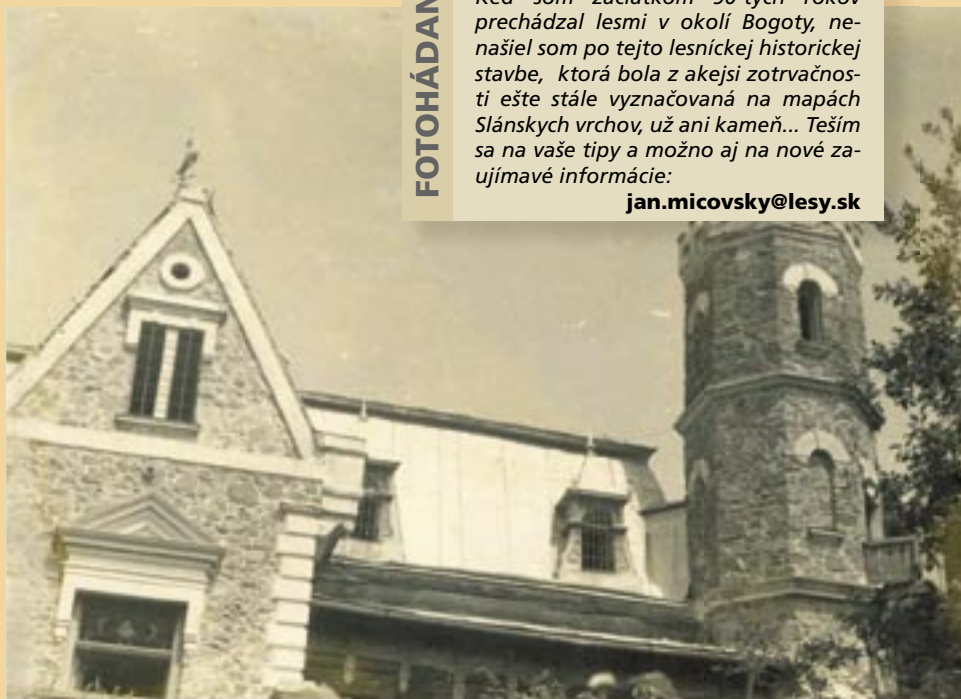
teraz menej... Chýba mi operatívny kontakt s nadriadenými, lebo dnes, keď nám drevo odberatelia z rúk už netrhajú, je potrebné pružnejšie reagovať na každú odbytovú možnosť...“ Oveľa väčšiu, takpovediac systémovú chybu však Radoslav Andor vidí inde: „**Neviem pochopiť, že sme sa na expedičných skladoch vzdali takého nástroja, akým je hmotná zainteresovanosť na výťaží cenných sortimentov. Z toho istého kmeňa sa dá vymanipulovať rozdielny finančný efekt. O výsledku rozhoduje často niekoľko sekúnd rozmysľania navyše pred každým rezom. Ja môžem veľa vecí ovplyvniť, no naozaj nemôžem stáť za každým manipulantom. Ak tento však vie, že rozhoduje nielen o hospodárskom výsledku podniku, ale aj o podstatnej časti svojej mzdy, bude sa na každý kmeň pozeráť tro-**

cha inak... Možno mi teraz niekto povie, že pracovné povinnosti si treba plniť aj bez prémie za cenné sortimenty, čo je určite pravda, no potom sa musíme zmieriť s tým, že nám aj pri najväčšej pozornosti mnohé sortimenty utečú...“.

Otec a syn. Pobudol som s nimi len chvíľu, cítiť však, že sú na seba navzájom hrdí. Myslím, že právom. Starší Pavol je typom oddaného lesníka, zvyknutého na disciplínu: **„Vždy som sa snažil splniť príkazy nadriadených, azda len jediný raz mi bolo za tie roky čosi vytknuté – nesplnil som plán odstreľu vysokej...“** Mladší Radoslav má v sebe razancie o čosi viac: **„Ak niekto hovorí, že na expedičných skladoch sa nestretol s pokusom o korupciu, určite tam ešte dlho nerobí. Alebo klame... Osobná statočnosť sa za žiadny plat nedá kúpiť, no väčšia zainteresovanosť zamestnancov expedičných skladov na výťaži cenných sortimentov by viedla k zníženiu korupčných rizík a lepšiemu speňaženiu dreva...“**

Nie každý lesník má pri odchode na dôchodok možnosť odovzdať „svoj“ les synovi. Je v tom symbolika nadčasovosti nášho podniku, ktorý dokáže uživiť otcov i synov. Je v tom symbolika nadčasovosti samotných lesov, ktorých funkcie dokážu trvalo živiť národy.

Veľa šťastia Andorovci! A Rakaťa nech je naďalej vašim spoločným osudom, vášňou i zodpovednosťou. Pretože práve tak sa dá prežiť dobrý lesnícky život. ■

FOTOHÁDANKA

P.S. Počas stretnutia sme s Pavlom Andorom pospomínali nejednu zaujímavosť kraja pod Dargovom. Hneď po sviatkoch som od neho dostal vzácny dar: Fotografiu na ktorej je... No, neprezradím, ponúkam vám to ako fotohádanku. Jednu pomôcku však dám: Keď som začiatkom 90-tych rokov prechádzal lesmi v okolí Bogoty, našiel som po tejto lesníckej historickej stavbe, ktorá bola z akejsi zotrvačnosti ešte stále vyznačovaná na mapách Slánskych vrchov, už ani kameň... Teším sa na vaše tipy a možno aj na nové zaujímavé informácie:

jan.micovsky@lesy.sk

Na stopercentné dodávky vyťaženého a priblíženého dreva z odvozných miest vedúceho LS Nitrianske Rudno Ing. Bohumila Nového

Náročnejšie na organizáciu a spoluprácu, ale určite efektívnejšie

Jozef MARKO

Dodávky dreva odberateľom priamo z odvozných miest (OM). V lesníckej praxi živo diskutovaná otázka s názormi pre a proti. S objektívnou protiargumentáciou, založenou na primeranosti terénnych podmienok a dostatku vhodných plôch na vymedzenie dostatočne veľkých a spevnených OM. Ale aj so subjektívnymi výhovorkami, založenými na neochote počítať si ekonomický efekt a urobiť niečo pre to, aby tam, kde je to len trochu možné, putovalo drevo k zákazníkovi priamo z lesa. Lesná správa Nitrianske Rudno (OZ Prievidza) zabezpečuje dodávky vyťaženého a priblíženého dreva stopercentne z OM. S vedúcim LS Nitrianske Rudno Ing. Bohumilom NOVÝM sme hovorili o tom, ako sa k tomuto stavu dopracovali.

Ako ovplyvnili terénne, technologické a porastové pomery vaše rozhodnutie zvoliť tento spôsob dodávok drevnej hmoty?

- Lesná správa Nitrianske Rudno obhospodaruje 7 735 ha lesných porastov. Z tejto výmery sa 50 % nachádza na pozemkoch patriacich štátu. Obhospodarované územie patrí do lesnej oblasti 25A

Strážovské Vrchy. Plocha lesných porastov obhospodarovaná LS je rozdrobená na veľkom území a užívané porasty sa nachádzajú na tomto území medzi porastmi obhospodarovanými vlastníckymi. Vzhľadom na uvedenú rozdrobenosť užívania lesných porastov je podobne rozdrobené aj užívanie lesnej cestnej siete. Starostlivosť o lesné cesty zo strany jednotlivých

opýtali sme sa za vás

vlastníkov je na veľmi rozdielnej úrovni. Väčšina ciest je podľa päťdielnej stupnice porušenia lesných ciest od Ing. Kiča v treťom až štvrtom stupni porušenia, čo znamená, že stav takýchto ciest je hodnotený ako stredne porušený až zlý.

Sklony porastov sa pohybujú od 15 % do 65 %, priemerný sklon je 50 % až 60 %. Takéto terénne podmienky neumožňujú použiť UKT a LKT na pohyb po približovacích linkách, a preto sa na priblíženie od pňa používajú kone. Použitie kónského záprahu v teréne, kde hrozí samovoľný pohyb približovaných kmeňov, je nebezpečné. Pri gravitačnom spúšťaní dreva dochádza k veľkému poškodeniu kmeňov, a preto tu používame lanové systémy. Lesná správa zabezpečuje okrem iných činností ťažbu dreva, jeho priblíženie, manipuláciu a dodávky v množstve cca 20 000 m³ ročne. Všetko vyrobené drevo je dodávané výhradne z OM.

Do roku 2005 sme dodávali všetko drevo na ES v Novákoch. Najväčší podiel ťažieb sa vykonáva na LHC Valaská Belá, čo predstavuje odvoznú vzdialenosť cca 30 km. V rámci analýz, vykonaných vedením OZ Prievidza na čele s vtedajším riaditeľom Ing. Števlíkom bolo zistené, že náklady na dopravu a manipuláciu dreva na ES Nováky predstavujú cca 600 Sk/m³, po započítaní režijných nákladov. Z úsporných dôvodov rozhodlo vedenie OZ o obmedzení dodávok vlákninového

Kolektív pracovníkov LS Nitrianske Rudno

dreva na tento ES a následne o zastavení prevádzky ES Nováky od roku 2007. Keďže doprava dreva na manipuláciu na ES Veľké Uherce, by predĺžila odvoznú vzdialenosť o ďalších 20 km, dohodli sme sa po skúsenostiach s dodávkami vlákniny z odvozných miest na tom, že budeme takto dodávať aj ostatné – „guľatinové“ sortimenty.

Museli ste prekonať nejaké prekážky vo vzťahu k dodávateľom prác a odberateľom

dreva, aby ste dosiahli fungujúci systém priamych dodávok dreva z OM?

- Vo vzťahu k dodávateľom prác bolo potrebné presvedčiť ich o potrebe zaviesť nový spôsob práce a vysvetliť im vzájomnú výhodnosť tohto technologického postupu. Po potrebnom zaškolení v súčasnosti už vykonávajú dodávateľa manipuláciu v dobrej kvalite a bez problémov. O tejto skutočnosti hovorí aj nízky počet reklamácií zo strany odberateľov dreva. Dodávateľa ťažbových prác vykonávajú v prebierkových porastoch manipuláciu ihličnatého dreva štandardne na dĺžky 4,1 m a listnatého dreva na 5,1 m. Následne je vykonávaný prevoz dreva vyvázacou súpravou alebo sólo vozidlom na OM, prístupné pre kamiónovú dopravu. Súčasťou tejto činnosti je aj vytriedenie jednotlivých sortimentov. Nakoľko je triedenie vykonávané hydraulickými rukami, nebolo potrebné upravovať odvozné miesta a ich kapacita sa zväčšila – drevo sa dá ukladať až do výšky 2,5 m kolmo na smer odvozu, v prípade potreby aj ponad priekopu a podobne. V rubných porastoch a kvalitnejších prebierkových porastoch vykonávajú manipuláciu dodávateľské pracovné skupiny pod dozorom lesníkov. Po zrušení ES Nováky boli na našej LS vo funkcii lesníkov zamestnaní dvaja bývalí technickí pracovníci z ES, ktorí výdatne pomohli pri zaškolení lesníkov a tiež aj dodávateľov v manipulácii dreva. Využitie ich praktických skúseností bolo v tomto období osobitne dôležité. Od 1. apríla 2008 odišiel jeden z týchto zamestnancov pracovať znovu na ES.

„Obavy so zníženia kvality manipulácie sa ukázali ako neopodstatnené“

Vo vzťahu k obchodným partnerom je dôležitá spolupráca oddelenia odfytu na OZ a ťažbového technika LS, pri smerovaní dodávok k jednotlivým odberateľom. Ťažbový technik pán Balucha zabezpečuje koordináciu jednotlivých prepravcov s lesníkmi, ktorí vydávajú drevo. Ďalším dôležitým momentom bolo technické zabezpečenie samotného odvozu dreva na sklady odberateľov. Bolo potrebné najmä prepravcov, ktorí sami zabezpečia okrem dopravy

aj naloženie dreva na svoje kamióny na odvozných miestach. Dnes je tento problém vyriešený a dopravu dreva z našej LS vykonávajú kamióny vybavené hydraulickými rukami.

Museli ste spevňovať a rozširovať OM, aby ste mohli na nich efektívne manipulovať drevnú hmotu?

- Nakoľko cestná sieť nie je v dobrom stave, boli v rokoch 2005 až 2008 vykonané väčšie opravy na troch lesných cestách. Nedá sa však povedať, že tieto opravy si vyžiadali prechod na nový spôsob predaja dreva. Uvedené údržby by bolo potrebné vykonať aj v prípade dopravy dreva na ES Nováky.

Aký ekonomický efekt priniesol odvoz všetkej vyťaženej hmoty z OM?

Môžete porovnať zisk z predaja kubíka dreva v tomto systéme s tým predchádzajúcim?

Pri rozhodovaní o zrušení prevádzky ES Nováky bol rozhodujúcim ekonomický efekt. Porovnanie zisku z predaja jedného kubíka dreva by bolo veľmi skresľujúce, nakoľko v porovnávanom období došlo k výrazným zmenám na trhu s drevom. Preto sa pokúsím porovnať hospodársky výsledok LS spolu s ES Nováky v roku 2004 a predpoklad hospodárskeho výsledku LS v roku 2008. Pred zavedením priamych dodávok dreva z OM na LS Nitrianske Rudno bol v roku 2004 hospodársky výsledok LS Nitrianske Rud-

„Ekonomicky to znamená úsporu na každom kubíku 200 až 300 korún“

no a ES Nováky po spočítaní cca mínus 2 000 000 Sk a k 1.12.2008 je hospodársky výsledok LS Nitrianske Rudno cca plus 1 000 000 Sk aj pod vplyvom prepadu cien dreva v roku 2008.

K zavedeniu dodávok dreva v rozsahu 100% viedlo zistenie, že náklady na predaj dreva z ES Nováky sú cca 600 Sk po započítaní dopravy dreva na ES, a tiež režijných nákladov. Nie sú tu zarátané náklady na prezer dreva na odvozné dĺžky, rovnajúce sa 24 Sk na jeden m³.

Náklady na predaj dreva na LS sa dajú vyčíslieť nasledovne:

Zvýšené náklady na manipuláciu dreva na OM - 60 Sk/m³ • Náklady na prevoz a triedenie dreva na OM - 85 Sk/m³ • Náklady na nakladanie a dopravu dreva na sklady odberateľov - 85 Sk/m³ • Náklady spolu - 230 Sk/m³

Ako je zrejme z porovnania nákladov v roku 2004 a v roku 2008 vychádza úspora nákladov (624 Sk – 230 Sk) 394 Sk/m³. Chcem pripomenúť, že tieto údaje je potrebné brať do úvahy s určitou nepresnosťou, spôsobenou zmenami cien počas porovnávaného obdobia.

Nedochádza pri manipulácii dreva na OM k zníženiu jej kvality?

- Pri zavádzaní dodávok z OM sa vyskytli obavy zo zníženia kvality manipulácie, a tým aj z prípadných finančných strát, spôsobených únikom kvalitnejších

sortimentov. Tieto obavy sa ukázali ako neopodstatnené. Pre porovnanie uvádzam priemerné speňaženie dreva

k 1.12.2008 za OZ Prievidza - 1384 Sk/m³ (so zarátaním predaja dreva na aukcii) a priemerné speňaženie dreva na LS Nitrianske Rudno - 1239 Sk/m³. Jednou z príčin takéhoto výsledku je, že pri manipulácii dreva na OM nedochádza k znehodnocovaniu niektorých kusov dreva prezerom na 12 metrov dlhé odvozné dĺžky.

Ste teda „všetkými desiatimi“ za tento spôsob dodávania dreva odberateľom?

Ako ďalej, Levické poľovnícke dni?

Peter GOGOLA

26. marca sa uskutoční slávnostné otvorenie Levických poľovníckych dní. Toto podujatie sa za roky svojej existencie stalo významnou udalosťou a prekročilo národný rámec – vysoký kredit v očiach odbornej poľovníckej verejnosti potvrdzuje každoročná účasť popredných predstaviteľov CIC a medzinárodne uznávaných odborníkov z Čiech, Maďarska, Rakúska, Nemecka i ďalších krajín. O pripravovanom, už 14. ročníku, sme sa porozprávali s predsedom organizačného výboru Ing. Dušanom Krajniakom, riaditeľom OZ Levice.

Ing. Bohumil Nový na jednom z OM

- Treba povedať, že spôsob dodávania dreva priamo z lesa na sklady odberateľov je náročnejší na organizáciu práce, hlavne spoluprácu lesníkov s dodávateľmi a dopravcami, a tiež spoluprácu s oddelením odbytu na OZ. V podmienkach našej lesnej správy je však ekonomicky výhodnejší. Na našej LS sa podarilo tento spôsob predaja zaviesť vďaka podpore vedenia OZ a pochopeniu lesníkov a dodávateľov prác. Myslím si, že za využitím vedomostí, skúseností a schopností pracovníkov nášho podniku je skrytá cesta k zlepšeniu jeho efektivity a udržaniu zamestnanosti.

Toľko teda skúsenosti Ing. Nového a jeho kolegov na LS Nitrianske Rudno. Hovorí sa, že viac hláv, viac rozumu. Pred časom nám na tému dodávok dreva z OM poslal svoj názor aj vedúci LS Duchonka (tiež patriaca do štruktúry OZ Prievídza) Ing. Dušan Mikuš. Jeho názor určite takisto stojí za uverejnenie: „Som presvedčený o tom, že musíme zvýšiť dodávky z OM. V tomto ukazovateli vykazujeme najhoršie čísla zo štátnych lesníckych podnikov v okolitých štátoch. Ale aj najhoršie zo štátnych lesníckych podnikov pôsobiacich na Slovensku. Skrátene jednotlivých fáz výroby a ich opodstatnenosť pri znižovaní nákladov je dôležitým riešením. Priame náklady na výrobu sa znižujú a zároveň sa zrýchľuje tok výroby i tok peňazí vo firme. Aká je moja skúsenosť? V priebehu troch rokov sme na LS Duchonka zvýšili dodávky z OM z nuly na 50 % z celkovej ťažby cca 20 000 m³. Ekonomicky to znamená úsporu na každom 1m³ 200 - 300 Sk. To znamená 4 - 6 miliónov Sk na jednej LS. Najideálnejšie pre dodávky z OM sú porasty najmladšie (-50) a prvé prebiecky + 50 rokov. Rovnako aj porasty s nízkym zhodnotením napr. u borovice a topoľa aj obnovné porasty. Z OM dodávame aj sucháre smreka s „céčkovou“ kvalitou s vysokým výskytom vlákny. Z vlákny, aj keď ju budeme prekladať a vozit' kdekolvek, bude vždy len vlákna. Jej každé uchopenie do kleští a každá preprava nám zníži zisk. Je preto potrebné dodať ju odberateľovi z prvej lokality, z ktorej je to možné urobiť.“ ■

Na úvod sa vráťme k minuloročným Levickým poľovníckym dňom. Ako hodnotíte ich úroveň?

Levické poľovnícke dni 2008 boli potvrdením nastúpeného trendu. Mali vysokú odbornú úroveň a zvýšili spoločenskú úroveň podujatia. Súčasťou otvorenia LPD bolo už tradične aj otvorenie výstavy a vernisáž výtvarných diel žiakov, ktorí sa zapojili do súťaže Príroda očami detí. Vysoko hodnotím aj úroveň filmového festivalu Hubertlov. Komisia, zložená zo špičkových odborníkov sa venovala bodovaniu zlatých trofejí. Veľmi dobrú úroveň mal aj odborný seminár Miesto poľovníctva v spoločnosti, poľovnícka legislatíva, etika a kultúra. Už tradične sa uskutočnili poľovnícke predajné trhy. Zároveň sme aktivity rozšírili o podujatie, určené širokej verejnosti, najmä deťom. Dali sme mu názov Deti a poľovníci pod hradom.

Najväčšiu pozornosť poľovníckej verejnosti priťahuje – azda okrem výstavy trofejí – odborný seminár. Akú tému ponúknu Levické poľovnícke dni v tomto roku?

Na návrh prof. Pavla Hella sme sa rozhodli pre tému „Manažment poľovníctva“ so zreteľom na marketing poľovníckych produktov, ako je divina, poľovnícky turizmus a živá zver. V rámci seminára by mali odznieť prezentácie na tému Právny rámec manažmentu poľovníctva na Slovensku, Trvalo udržateľný manažment raticovej a malej zveri, Ochrana a obhospodarovanie vzácnej a chránenej zveri, Najnovšie poznatky manažmentu jelenej zveri v Rakúsku, Základy úspechov chovu malej zveri v Rakúsku, Manažment poľovnej zveri vo veľkoplošných chránených územiach a Poľovnícky manažment v revíroch podniku LESY SR š.p.

Filmový festival krátkometrážnych filmov s poľovníckou tematikou sa teší veľkej obľube. Nepremýšľali ste o možnosti prezentovať víťazné snímky aj niekde inde, mimo projekcie v kinosále Kultúrneho domu Družba v Leviciach?

Ale áno, a práve prebiehajúce rokovania sú príslubom, že víťazné filmy by mali byť odvysielané na regionálnych televíznych staniciach, konkrétne mám na mysli levický Infokaná, nitriansku regionálnu televíziu CETV a banskobystrickú TV13.

Aký bude časový harmonogram jednotlivých podujatí?

Ešte pred začatím LPD sa uskutoční neverejná projekcia súťažných filmov pre porotu. Samotné slávnostné otvorenie sa uskutoční 26. marca o 14:00 v Kultúrnom dome Družba v Leviciach. Jeho súčasťou bude i vernisáž výstavy a vyhodnotenie súťaží a filmového festivalu, spojené s odovzdaním ocenení. V dňoch 26. a 27. marca bude medzinárodná komisia vykonávať bodovanie zlatých trofejí. V sobotu 28. marca sa uskutoční odborný seminár. Víkend 28. a 29. marca bude patriť poľovníckym predajným trhom. V nedeľu 29. marca sa uskutoční workshop a podujatie pre širokú verejnosť Deti a poľovníci pod hradom. Samotná výstava v kultúrnom dome Družba potrvá do 4. apríla.

Spomínali ste podujatie pre širokú verejnosť. Aký je cieľ tohto podujatia?

Deti a poľovníci pod hradom je akcia, ktorú sme minulý rok organizovali po prvýkrát. Ako prezrádza jej názov, je určená predovšetkým našim najmenším. Pre veľký úspech ju chceme zopakovať. Uvedomujeme si, že práve mladá generácia, ktorá trávi svoj voľný čas obklopená počítačmi, mobilnými telefónmi a mp3 prehrávačmi, bez dotyku so živou prírodou, pramálo rozumie významu poľovníctva. Preto chceme prostredníctvom zážitkového učenia dať deťom a mládeži možnosť poznávať prírodu, zver, poľovníctvo, aby sme pomohli vykoreniť všeobecne rozšírený a mylný názor, že poľovníctvo je predovšetkým lov. Naši lesní pedagógovia spolu s kynológmi a sokoliarimi pripravujú program, ktorý má ambície prilákať rodičov s deťmi z Levíc i širšieho okolia. Ostáva len dúfať, že sa nám vydarí počasie.

Ďakujem za rozhovor. ■

Čo je skutočným výrobkom lesníka? A čo najväčšou lesníckou obavou dneška?

Lesnícky polyhistor

Ján MIČOVSKÝ

Encyklopédia Slovenska. Encyklopédia Beliana. Prvá, graficky skromnejšia, vznikla ešte v časoch socializmu, druhá, vskutku reprezentatívna, sa postupne rodí v posledných rokoch. Obidve pôsobivé, obsažné, jedinečné. Asi je nespravodlivé, že tvorcovia takýchto vzácnych diel ostávajú v ich tieni. Dnes to aspoň trochu napravíme. Navštívime autora lesníckych hesiel v obidvoch spomenutých encyklopédiách. Je to človek, ktorý svoj elán i vedomosti dáva do služieb odboru, ktorému sa upísal i národu, ktorý má nado všetko rád. Vzácna je jeho schopnosť tlmočiť poznatky i závery zrozumiteľným jazykom. Odmenu mu je nielen neutíchajúci záujem o jeho práce, ale aj neobyčajná sviežosť ducha i tela, ktorá mu aj po dovŕšení vlnajšej 85 - ky (gratulujeme dodatočne, no zo srdca!!) umožňuje stále pracovať v prospech slovenských lesov. Ctíbor GREGUŠ.

typu vyžaduje oveľa náročnejšie postupy, ako by vyžadovalo plnenie drevoprodukčnej funkcie lesa len holorubným spôsobom. Ak túto nadhodnotu lesa teda nie sú drevári schopní zaplatiť, potom tak musí urobiť štát. Tváriť sa, že to pôjde dlhodobo aj bez takejto podpory je politika, ktorá by si v budúcnosti vynútila návrat k holorubom! A na konto drevárov ešte jedna poznámka: títo, žiaľ, neobhájili náš domáci drevársky priemysel, ktorý je dnes pod vplyvom cudzích záujmov. Ak je drevo naša najväčšia surovina, potom by mal štát vo svojej stratégii podporiť znovuzkriesenie drevárov.

Nedostali sa dnes lesníci, a to nielen slovenskí, v dejinnom vývoji na miesto, kde treba verejnosti i politikom dôraznejšie pripomenúť, že mimoprodukčné funkcie lesa nie sú lesníckou povedačkou, ale základným predpokladom prežitia...?

Určite áno. A vítam iniciatívu vášho podniku, ktorý chce potrebu reálneho oceňovania týchto funkcií pripomenúť aj na stredo európskej úrovni. Veľmi múdra a aktuálna iniciatíva z pohľadu lesníckeho i národného. Ale aj tak budem skeptik – bojím sa, že skôr ako lesnícka iniciatíva, donúti svet k potrebnej akcii až reálna hrozba katastrofy. Ešte dovoľte terminologickú poznámku – mimoprodukčné funkcie delím na dve skupiny: Na životne dôležité, potrebné na existenciu každého človeka, sem patrí tvorba kyslíka, regulovanie dusíka, viazanie uhlíka... a potom na ostatné - vodohospodársku, protierozivnú, protilavinovú... Ale odbehli sme od dlhodobého rozvoja! Podpora štátu je nevyhnutná aj pre mimoriadne rozsah opatrení, ktoré lesníci musia vykonať ako odpoveď na komplexných zmien - klimatických, antropogénnych, abiotických i biotických.

Ktoré sú ďalšie dve témy zabezpečenia základnej lesníckej úlohy?

Druhú vidím v tom, že súčasný lesný zákon neobsahuje dve dôležité veci. Úplne v ňom chýba ustanovenie o mimoriadne významnej rubnej zrelosti. A takisto ustanovenie o odvodzovaní ťažbového etátu. Absencia takýchto kľúčových momentov umožní pri tvorbe LHP uplatniť sebecké motívy...

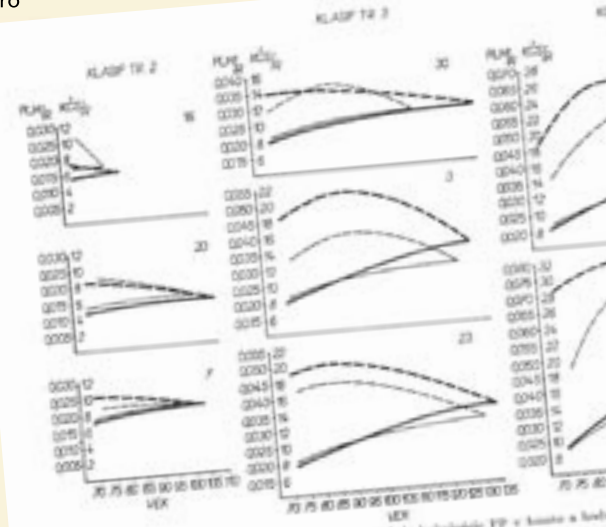
Prepáčte, nebezpečenstvu chýbajúceho postupu určovania etátu rozumiem, ale prečo je z pohľadu lesného zákona tak dôležitá rubná zrelosť...?

Je to veľmi zaujímavá a mimoriadne dôležitá otázka. Rubná zrelosť je rozhraním, dokedy je les fabrikou na drevo a kedy sa stane hotovým výrobkom – tovarom. Teda tým, čo les poskytuje na ťažbu. Ide o schopnosť lesa poskytnúť maximálny finančný efekt pri vyváženom uplatnení všetkých funkcií lesa. Pozor, nehovorím o šколе maximálnej rentability z lesa, to je chybná a nereálna teória, ktorej výsledkom sú napríklad aj neživotaschopné smrečiny. Ide o to, že našou povinnosťou je vyrobiť pri rešpektovaní lesných zákonitostí maximálne množstvo dreva. Produktom dnešnej práce lesníka však nie sú vyťažené kubíky, tie nám zanechali predchodcovia. Výrobkom lesníka je každoročný prírastok, čo si však neuvedomujeme. Je to staro

- nová idea, o ktorej sa dnešný lesník v škole veľa nedozvedel. Ak nepoznáme zákonitosti vývoja prírastku, potom nevieme správne stanoviť rubnú zrelosť a ťažiť stromy, ktoré na to nie sú ešte vhodné...

Teda tie príliš mladé...?

To nespočíva len vo veku. Podstata je v prírastku a ten je u jednotlivých stromov v tom istom rovnovážnom poraste rozdielny. Stromy dosahujú svoju rubnú zrelosť vtedy, keď priemerný bežný prírastok klesne pod celkový priemerný

Gratulácia od Jozefa Konôpku (vpravo) pri udelení jedného z ocenení

podliehať predstavám lesomajiteľa... A žiaľ, aj konkurencia medzi taxátormi povedie k hľadaniu úspor, ktoré sa prejavia na kvalite výstupov...

Dotykame sa etiky v lesníctve, však?

Veru áno. Etika je veda o morálke. Našou morálkou musí byť princíp dlhodobého rozvoja lesa. Poznáme ho už v roku 1769 na to, čo ekológovia „objavili“ až v roku 1992

na prelomovej konferencii v Rio de Janeiro... Keby ľudstvo išlo v stopách lesníkov, mohlo byť dnes už inde... Ale ani my lesníci nie sme bez viny. Podrastové hospodárenie, to nie je len prirodzené zmladenie, musíme mať na mysli našu celkovú produkciu. Myslíme na ňu pri vyznačovaní jednotlivých fáz clonných rubov?! Realita dňa s našťartovanými strojmi nás často odvádza od teórie...

Okrem odborných prác pochádzajú z vášho pera aj publikácie Slovensko dlhá cesta k suverenite a Slovenskí rodáci sveta, kde čitateľ nachádza možno niekedy až nekriticky proslovenské čítanie... Nedávno sme si aj v LESNÍKU pripomenuli 90. výročie vzniku ČSR. Ako sa vy spätne pozeráte na spoločný štát?

Bol to pre nás rozporný vzťah. Bolo šťastím, že sme sa po rozpade Rakúsko – Uhorska stali súčasťou Československa. Dožili sme sa demokracie, ktorú sme pred tým nepoznali. Slovenský národný život sa konečne dočkal slobody. Žiaľ, idea nikdy neexistujúceho československého národa sa povýšila nad morálku. Masaryk zaprel Pittsburghskú dohodu, ktorá nám zaručovala autonómiu. Česi nás mali pochopiť. Ak sme si dokázali zachovať v Uhorsku tisíc rokov vlastný jazyk, ako ich mohlo napadnúť, že sa počestíme...?! Som veľmi šťastný, že som sa dožil 1. januára 1993.

„Lesy sú našou vlasťou a s vlasťou sa neohraduje. Znie to pateticky, no je to naozaj tak. Bojím sa, aby komerčné predstavy v našich lesoch nezvítazili, bolo by to veľké nešťastie...“, s týmito slovami ma vpretvádzal bývalý skaut, taxátor, vedec, historik, spisovateľ, lesnícky polyhistor. Tým všetkým je Ing. Ctibor Greguš, DrSc. Je však aj vzácnym skromným človekom, ktorý si svoje lesnícke i národné presvedčenie nenecháva pre seba. Nech vám teda ten elán, majstre, dlho vydrží! Aby ste ešte veľa jesení začuli rev jeleňa, ktorým, - ako ste mi povedali, - začína zakaždým nový rok vášho života. ■

prírastok. Od tohto momentu začínajú vznikať prírastkové straty. Dnes, keď sa snažíme hospodáriť podrastovým spôsobom, ktoré stromy vyznačujeme pri prvom zásahu na východisku k ťažbe, tenké či hrubé?

Hrubé, aby sme tenkým ponechali možnosť získať prírastok z osvetlenia...

No, to by bol správny postup len vo výberkových lesoch s rovnomerným zastúpením všetkých vekových a hrúbkových stupňov. V rovnovom poraste musíme – ak chceme maximalizovať produkciu – vyťažiť najprv tie tenké, pretože tie rubne dozrejú najskôr. Ak by sme ponechali tenké, tie by potrebovali veľmi dlhý čas na to, aby sa prírastkom vyrovnali tým hrubým. A toľko času už v rámci obnovnej doby nemáme. Naopak, pri tých najhrubších stromoch dosiahneme rubnú zrelosť neskôr, a preto ich treba ťažiť ako posledné. Ich predčasnou ťažbou by sme navyše odstránili najodolnejšiu vrstvu porastu a to je neprípustné. Kedysi sme preskúmali tisíce vývrtov, aby sme túto súvislosť potvrdili a verte, je to praktická a teoreticky správna metóda odvodzovania etátu i vyznačovania samotnej ťažby.

A čo tá tretia téma?

Musíme doviest do súladu lesné hospodárstvo a ochranu prírody. Nadšenci majú právo upozorňovať na spoločensky nesprávne, či zlé konanie, no do odborných vecí by nemali vstupovať. Ak nadšenec povie, že ten strom ťažiť netreba, lebo on raz dožije, rozpadne sa a na jeho mieste vyrastie ďalší, tak hovorí správne – ale platí to len v rezervácii! My sme predsa povinní v lese hospodáriť, a to znamená v rámci integrovaného hospodárenia zabezpečiť všetky úžitky, vrátane maximálnej drevenej produkcie. A sme zase pri prírastkoch...

Z vašich názorov cítiť skúsenosti taxátora...

Nemýlite sa. Začal som po škole ako zástupca riaditeľa závodu v mojej rodnej Kremnici, no keď inžinier Hatiar vytváral jednotnú taxačnú službu, vyžiadali si ma na pár mesiacov. Ostal som tam 12 rokov... Stal som sa na pobočke Lesoprojekty na Turčoku hlavným inžinierom. Vytvorili sme vtedy systém mapového vyjadrenia lesov v jednotnej mierke, ktorý prevzali všetky lesy Slovenska. Neskôr ma pozval profesor Doležal z Brna na vedeckú aspirantúru. Ukončil som ju návrhom na určovanie etátov metódou ťažbových percent vo vekových stupňoch. Táto metóda sa stala zákonom, ale až po 14 rokoch... Od roku 1964 som prešiel na novo vznikajúci výskumný lesnícky ústav do Zvolena. Venoval som sa tam dovtedy slabo vedecky preskúmanému podrastovému hospodáreniu. Výsledky tohto výskumu som overoval v lesníckej praxi 20 rokov na Výskumnej základni Biely Váh. Publikoval som z tejto problematiky viacero prác, bol som spoluautorom súvisiacich vyhlášok a smerníc. Po roku 1970 sa mi život skomplikoval i zjednodušil. Lesoprojekt odmietol prijímať výsledky mojich výskumov... VÚLH Zvolen ma však poveril úlohou koordinátora pre prognózy a koncepcie. S veľkým kolektívom sme vydali Stratéziu lesného hospodárstva SSR. Po odchode na dôchodok v roku 1985 som prešiel na Ústav ekológie lesa, kde sa venujem zabezpečeniu dlhodobého rozvoja LH. Práve mi vyšiel šiesty diel venovaný tejto základnej idei – Komplexná ťažbová úprava v dlhodobom rozvoji LH. Píšem to na základe svojich overených poznatkov, s pocitom zodpovednosti, no i s obavou...

S akou obavou?

Aby v lesníctve neprevládol obchodný duch. Predchádzajúce vlády urobili s drevármi dohody, ktoré neboli v prospech lesov – akciovka v štátnych lesoch, povinnosť poskytovať drevo spracovateľom, zrušenie dotácií... Dnešnej vláde verím. Nesmie však pripustiť kroky, ktoré by viedli v lesníctve k preferencii krátkodobých cieľov, k privatizácii štátnych lesov, či oslabeniu ich životodarných funkcií. A ak sme už toľko spomínali HÚL, tak musím povedať, že zrušenie Lesoprojektu bolo pre mňa sklamaním. Vzniká tu obava, že súkromný taxátor môže

Keď sa pretne priemerný bežný a priemerný celkový prírastok...

Encyklopédia Beliana

Z diela

Hlavným inžinierom v Turčoku (Ctibor Greguš vľavo)

Študentská prax

Ing. Turan na LNCH Moravany

Keď už je reč o špecifikách, lesníci z Moravian ich majú hneď niekoľko a svojím spôsobom aj raritných. Obhospodarujú teritórium rozprestierajúce sa v troch VÚC – trnavskom, nitrianskom a trenčianskom. Keď sa teda pripravuje nový LHP, lesníci musia absolvovať rokovania s trojnásobným počtom komisií. Ich správa susedí s tromi OZ – Palárikovo, Trenčín a Prievidza a na jej území sa nachádzajú hneď dve chránené krajinné oblasti – Biely Karpaty a Malé Karpaty. Nielen z územného, ale aj z lesníckeho hľadiska je tu niečo výnimočné.

Smrečiny, ktoré sú v tomto „listnatom“ regióne naozaj zvláštnosťou. Z ročného etátu pripadá na smrek až 31 percent. Pritom smrečiny sú tu kvalitné – zásoba na hektár dosahuje až 700 m³. Majú ale jednu podstatnú chybu. Kvôli suchu tu smrek nezmladzuje a ak aj áno, semenáčky postupne usychajú. Lesníci preto smrek povolenými holorubmi pri premenách nahrádzajú prevažne bukom a dubom. Má to jednu výhodu – na rozdiel od iných

„Je čoraz ťažšie prehovoriť miestnych ľudí, aby podstúpili drinu v lese“

bučinových lesných správ môžu na LS Moravany ťažiť drevnú hmotu celoročne. „**Je ale škoda, že nemôže byť predávaná priamo z expedičného skladu, pretože k nám chodia záujemcovia o 10 až 20 kubíkov duba či lipy a my ich posielame na ústredie OZ Smolenice, aby tam uzavreli zmluvy. A tak namiesto toho, aby kúpili drevo od štátnych lesov, radšej idú na najbližšiu pílu a tam kúpia smrekovú hmotu, privezenú napríklad z Tatier. Myslím, že podnik by nám mal**

umožniť v malom obchodovať v regiónoch s miestnymi ľuďmi aj priamo z ES,“ zamýšľa sa Ing. Turan.

Zaujímavé sú jeho skúsenosti s modelom rozdelenia kompetencií a právomocí medzi OLH a lesníkov, ktorý platil do konca roka 2007. „**Nám fungovali. I keď sa musím priznať, že som spočiatku nevedel prísť na chuť umiestneniu OLH na každý lesný obvod. Dovtedy som bol totiž zvyknutý ako správca**

Správca by nemal ostať len kancelárskou silou

Jozef MARKO

Do Štedrého dňa ostávajú dva týždne a vedúcemu Lesnej správy Moravany Ing. Vladimirovi Turanovi počas nášho dopoludňajšieho stretnutia v obci pri Piešťanoch a v lesných porastoch Považského Inovca dookola vyzvára mobilný telefón. Ľudia volajú kvôli vianočným stromčekom a stále sa pýtajú na to isté. Aké stromčeky si môžu kúpiť, za koľko a kedy. Správca trpezlivo odpovedá a ako sám hovorí, nabáda k trpezlivosti a slušnosti aj svojich kolegov zo správy. A nielen v komunikácii o vianočných stromčekom. „Mám zásadu, že s ľuďmi treba hovoriť vždy slušne. Radšej sa im snažme vysvetliť, čo v lese môžu, čo nemôžu a prečo, akoby sme im mali nadávať a vyhánať ich z lesa,“ hovorí skúsený lesník, ktorý je na pozícii správcu od roku 1992. Dostť na to, aby dokonale poznal nielen osobitosti hospodárenia v tunajších lesoch, ale aj problematiku zabezpečovania lesníckej prevádzky v štátnom podniku.

chodiť všade s pracovníkmi štátnej správy, ale časom som sa vedel dohodnúť s odbornými lesnými hospodármi tak, že som nestratil prehľad o dianí v lese. Systém OLH a lesníka na lesnom obvode nám vyhovoval aj preto, že každý mal svoju ciachu. Vplýval som na nich tak, aby lesník vnímal OLH ako svojho nadriadeného. Lesníci to brali a dokázali s OLH spolupracovať. Zoberte si také vyznačovanie ťažby. Samému sa ťažko robí a u nás si to lesníci a OLH na úsekoch dokázali zariadiť tak, že vyznačovali spolu. Dokázali sa tiež vzájomne zastúpiť, ak vypadol niekto z nich kvôli chorobe alebo počas dovolenky,“ hovorí Ing. Turan a zároveň porovnáva vtedajší model s tým súčasným: „Ako správca mám v súčasnosti v pozícii

OLH na starosti celú správu a to sa nedá stihnúť. Ak mi lesníci dnes zataja nejakú chybu alebo omyl v hospodárení, nemám možnosť nájsť ju sám, pretože skontrolovať všetko jednoducho nejde. Počúvam tiež hlasy, že na každej správe má byť len jeden technik, ale ani ten nebude schopný zvládnuť taký rozsah rôznorodých a komplikovanej agendy, ktorú dnes majú problém zvládnuť dvaja technici. Správca by v takej situácii ostal už len kancelárskou silou. V našich podmienkach neustálych problémov a rokovaní s poľnohospodármi, chotármí, ochrancami prírody, súkromnými vlastníckymi lesov, verejnou správou a občanmi by mu na les neostal skrátka čas! A to už nehovorím o tom, že nedokážeme ani uchrániť majetok štátu, veď naša lesná správa hospodári na 48 000 hektároch katastrálnej výmery...

Počas ochranných služieb tu lesníci najazdia denne aj 150 kilometrov a i tak nie je možné, aby prichytili a usvedčili páchatelov všetkých krádeží. V poslednom čase im robia najväčšie starosti organizované partie so starými V35-kami, ktoré sa v početných úzkych dolinách rýchlo orientujú a napriek spolupráci lesníkov s miestnymi obyvateľmi a políciou mnohokrát unikajú spravodlivosti. Aj preto, že svedkovia odmietajú svedčiť. Správca si na druhej strane pochvaľuje, že za roky od zavedenia dodávateľského spôsobu zabezpečovania prác v pestovnej a ťažbovej činnosti majú vyprofilované stabilné partie, ktoré si vedia kvalitne zastať svoju robotu. I keď sa situácia postupne mení. Žiaľ, v neprospech lesníkov. V lokalite Jelenie jamy sa stretávam s Emíliou Galovou z Hubiny, ktorá s dvoma – troma miestnymi ľuďmi dlhodobo zabezpečuje okrem partie z Malých Karpát a Čierneho Balogu

„Chrobačiare vyhľadávame už v zime, na jar by bolo neskoro“

práce v pestovnej činnosti. **„Je čoraz ťažšie prehovoriť miestnych ľudí vrátane dôchodcov, aby za týchto finančných podmienok podstúpili drinu v lese pri vyžínaní, vysádzaní a podobne. Niektorí radšej ostanú nezamestnaní, ako by mali ťažko pracovať. Možno by bolo rozumné dohodnúť sa s úradmi práce, aby posielali do lesa brigádnicky pracovať ľudí bez práce. Alebo lesníci musia skrátka za túto skutočne tvrdú robotu pridať nejakú tú korunu,“** dodáva E. Galová.

Prechádzame viacerými malebnými lokalitami Považského Inovca. Od správcu sa dozvedám, že z tohto pohoria ubúda voda. Vysychajú pramene a potoky. Lesníci sa snažia zareagovať na tento vývoj dôslednou snahou o zachovanie brehových porastov a upravením prameňov pri lesných cestách a chodníkoch, čo oceňujú všetci návštevníci lesa. **„Keď sme inštalovali tabule Lesníckeho náučného chodníka Moravany, viacerí kolegovia sa obávali, že vandali nám ich poškodia alebo zničia. Nič také sa nestalo. Aj preto pokračujeme v tejto práci pre verejnosť a okrem**

doplňania stanovišť LNCH máme v pláne postaviť v spolupráci s obcou a miestnymi podnikateľmi neďaleko Moravian požiarnu vežu ako rozhladňu, ktorá bude 17 metrov vysoká a výhľad z nej bude možný v 300-stupňovom uhle na Vtáčnik, Trnavu, Malé a Biele Karpaty a Považie až po Trenčín. Ak bude vhodné počasie, ľudia uvidia odtiaľto až na Kamzík pri Bratislave. Projekt je vypracovaný, pozemok pod vežou majetkovo usporiadaný, podarilo sa nám získať časť prostriedkov od sponzorov a časť z nórskeho fondu, takže práce na výstavbe veže začneme realizovať už v roku 2009,“ informuje Ing. Turan.

Aj jeho ďalšie slová svedčia o tom, že miestni lesníci nežijú iba vo svojich profesných problémoch a starostiach, ale že dokážu systematicky spolupracovať s miestnou komunitou. Napríklad s hasičmi. Hovoríte si, že to nie je nič extra? Nuž, ako sa to vezme. V lete 2008 lesníci s profesionálnymi a dobrovoľnými hasičmi zorganizovali cvičenie, ktoré naučilo našich kolegov v zelenom, že ich prvorádovou úlohou v prípade požiaru nie je jeho hasenie, ale zabezpečenie prístupu do lesa pre hasičov. Veď kto lepšie pozná les a terén v ňom, ak nie lesníci? Práve tí môžu operatívnym rozostavením hliadok a usmernením hasičskej techniky výrazne zrýchliť a zefektívniť zásah hasičov na mieste požiaru. Takisto vybudovanie a udržiavanie dostupných vodných plôch v lesných porastoch môže pomôcť mnohonásobne znížiť škody v lese spôsobené ohňom.

Pred takmer desiatimi rokmi sa prehnala aj týmto krajom víchrica. Na teritóriu LS Moravany zložila vtedy k zemi 90 000 kubíkov drevnej hmoty. Do dvoch rokov sa miestnym lesníkom podarilo kalamitu spracovať. Následne sa snažili a stále snažia v tunajších podmienkach maximálne využívať prirodzený obnovný potenciál hlavne buka a duba. Miestami dosahujú až 80-percentné prirodzené zmladenie buka, postupným premieňaním a otváraním smrečín zasa podporujú dubové prirodzené zmladenie, niekde je na úrovni 60-tich percent. Po dorube niektorých smrečín chcú pestovať nové porasty v duchu zásad hnutia Pro Silva. A propos, smrečiny! Pýtam sa, či ich aj v týchto zemepisných šírkach atakujú premnožené lykožrúty. Ako inak, aj sem si našli cestu, hlavne lykožrút leský a lykožrút vrcholcový. **„Vyhľadávaniu aktívnych chrobačiarov sa venujeme už v zime, pretože na jar by bolo neskoro. Pomáhajú nám v tom datle, ktoré zanechajú na napadnutých stromoch jasné dôkazy o prítomnosti škodcov. Ale dokážeme ich identifikovať aj podľa žltnutia ihličia. Každopádne musia ísť z porastu zavčasu von. Niekedy sa stretávam s tým, že sa lesníci boja vyznačiť strom, o ktorom nie sú si celkom istí, že je chrobačiar. Ale ja im zvyknem hovoriť, nech radšej potom pilčiči vyrežú dva zdravé stromy, akoby nám mal uniknúť čo len jeden chorý, z ktorého potom vyletia nové generácie podkôrneho hmyzu a zanešvária les,“** delí sa o svoje skúsenosti Ing. Turan.

Lúčim sa s ním pred budovou LS, vedľa ktorej je malé arborétum s niečo vyše 30-timi druhmi drevín a náučnou tabuľou s popismi ich charakteristických poznávacích znakov. Iba pár metrov od ohradeného areálu správy je autobusová zastávka, z ktorej čakajúci ľudia zvyknú prejsť pár krokov a pristaviť sa pri arboréte. Brána je totiž otvorená a v prístupe do areálu im nikto nebráni. Naopak, sú vítaní. Skrátia si chvíľu a dozvedia sa niečo o lese. Pozrú si pekne upravené okolie správy. Určite si viacerí z nich uvedomia, že lesníci patria do ich životov. Že sú súčasťou tejto spoločnosti. A nielen vtedy, keď si na nich spomenú v súvislosti s vianočnými stromčekmi. ■

Emília Galová pri manipulácii s vianočnými stromčekmi

S členmi vedenia OZLT
o budúcnosti závodu,
nových cieľoch a opatreniach

Zo straty do zisku

Pred rokom 2005 fungoval ako servisný a opravársky závod, od 1. januára spomenutého roka bol špecializovaný Odštepny závod lesnej techniky (OZLT), rozhodnutím vedenia podniku zameraný na poskytovanie služieb v ťažbovej činnosti, údržbe ciest a odvoze dreva pre odštepné závody š.p. LESY SR. Jeho cieľom bolo prevziať niektoré stratové činnosti z odštepných závodov, odkryť nákladovosť poskytovania služieb, nastaviť ceny na trhu a udržať ich stabilitu v prospech OZ. Kapacitne mal OZLT predstavovať nevyhnutnú rezervu v prípade kalamít a iných nepredvídateľných udalostí a permanentne monitorovať nákladovosť výkonov. Súčasnú vedu š.p. LESY SR pozíciu OZLT na trhu prác a služieb s účinnosťou od začiatku roka 2009 zmenilo. S riaditeľom Ing. Igorom STRELCOM a hlavným manažérom pre výrobu Ing. Miroslavom SLOTTOM sme hovorili o tom, ako sa zmenila pozícia OZLT a akými opatreniami chce vedenie závodu dokázať jeho opodstatnenosť a konkurencieschopnosť.

Ing. Igor Strelec

prostredie snaží ponúknuť nižšie ceny, aby sa vôbec k nejakému objemu prác dostalo. A to aj napriek tomu, že zástupcovia externých firiem deklarujú, že ceny za ktoré pracujeme my sú nízke, niekedy až likvidačné. A že si musia straty z činnosti lesníckych nahrádzať obchodom s drevom alebo inými aktivitami.

Ak mám hovoriť o nasadení techniky, tak je určite cítiť za obdobie, o ktorom je reč, výrazný posun v kvalite a množstve prác zrealizovaných OZLT. Stroje, ktoré momentálne OZLT obhospodaruje, sú využité na oveľa vyššej úrovni - z časového aj výkonového hľadiska. Podarilo sa nám za uplynulé tri roky napríklad zvýšiť priemerný ročný výkon v odvoze dreva na jedno auto z 13,5 tisíca kubíkov na dnešných 18 tisíc kubíkov. Takisto sme zvýšili priemerné výkony lanoviek. Bola zakúpená nová technika, ktorá predtým na OZ nebola. Mám na mysli harvester, forwardery, ktoré sú po prvom roku, keď sme sa ešte len učili s nimi pracovať a ich výkony nezodpovedali predstávam, v súčasnosti bez problémov konkurencieschopné strojom z externého prostredia.

Napriek vašim slovám sa ozývajú z odštepných závodov kritické hlasy, podľa ktorých prístup zamestnancov OZLT k využitiu techniky nie je taký, ako v prípade pracovníkov súkromných subjektov. Nedokážete vraj porovnateľne rýchlo zareagovať na poruchy. Prestože vami využívaná technika sú dlhšie. Môžete argumentovať skrátením doby opráv a prestojov?

I. Strelec: Je pravda, že niekedy sú prestože veľmi dlhé. Treba ale povedať, že v prípade lanoviek a harvesterov sme viazaní v prípade dodávok náhradných dielov na výrobcu. Zháňame ich v Čechách, na harvesterov dokonca vo Fínsku. Nie všetky náhradné diely v súčasnosti držia dodávatelia na skladoch.

Čo sa týka identifikácie porúch, ak máme náhradné diely k dispozícii, myslím si, že naši servisní technici sú na dobrej odbornej úrovni a svoju prácu dokážu odvieť pomerne rýchlo. Veľkým nedostatkom je, že OZLT je zmluvne viazaný s určitými dodávateľmi, ktorí nemajú v reálnom čase požadované náhradné diely na skladoch. Pritom my by sme boli schopní zabezpečiť obdobné náhradné diely u nezmluvných partnerov, ale musíme rešpektovať platné zmluvy. Samozrejme, že externé prostredie s týmto problémom nemá, pretože chýbajúci náhradný diel si môže kúpiť v najbližšej predajni.

M. Slotta: Rád by som na doplnenie zdôraznil jednu vec. Prevádzkovatelia drahých moderných technológií aj z iných krajín môžu potvrdiť, že majú takisto problémy so zabezpečovaním servisu a náhradných dielov. Nebyť tých možností, ktoré OZLT má, teda že sme schopní množstvo technických problémov riešiť vo vlastnej réžii, pretože by boli ešte väčšie. Potvrdením mojich slov môže byť skúsenosť OZ Biomasa, pre ktorý vykonáva OZLT stopercentný servis všetkých štiepkovačov. Nebyť našej promptnosti, tak by tieto stroje mnohokrát stáli. Subjekty, ktoré pôvodne servis štiepkovačov mali zabezpečovať, jednoducho „vychli.“

I. Strelec: Niekedy je nárazovo tých opráv tak veľa, že z kapacitných dôvodov nedokážeme hneď zareagovať a vtedy takisto môžu vzniknúť prestože.

Znamená to, že by ste potrebovali zvýšiť počet opravárov mechanizačných prostriedkov?

M. Slotta: Ani nie. Hlavným problémom sú dlhé termíny dodávok náhradných dielov. Samotnú prácu už vieme zrealizovať.

I. Strelec: Viacerých opravárov by sme ani nedokázali zamestnať, pretože sú obdobia, kedy je práce ako sa hovorí nad hlavu a inokedy je jej zasa málo.

Niektoré OZ uprednostnili dodávku prác od externých subjektov pred OZLT kvôli spomenutým prestojom. Porovnávate sa so súkromným sektorom? Nesledujete tento aspekt vašej práce ako ekonomický ukazovateľ?

I. Strelec: Niektoré opravy si sami nechávame zabezpečovať z externého prostredia, pretože ich jednoducho nerobíme a niekedy by bolo zasa zbytočné sťahovať techniku z druhého konca Slovenska len preto, aby sme ju opravovali v našich dielnach v Banskej Bystrici. Ak sa pýtate na porovnanie so súkromným sektorom, tak musím povedať, že naše skúsenosti nie sú práve najlepšie. Stáva sa, že na základe objednávky odvezieme techniku do opravy a v čase, keď by už mala byť opravená, tomu tak nie je. Stáva sa, že namiesto dohodnutých dvoch týždňov musíme čakať mesiac i dlhšie. Naši dodávatelia väčšinou argumentujú tým,

Vráťme sa k uplynulým štyrom rokom. Do akej miery sa podľa vášho názoru podarilo OZLT naplniť ciele, na ktoré bol zameraný?

I. Strelec: Určite sa nám podarilo naplniť cieľ zabezpečenia výroby v mimoriadnych situáciách. Hneď v prvom roku 2005 OZLT nasadil takmer všetku techniku pri spracovaní kalamity na OZ Beňuš, kde bol nedostatok pracovných síl a prostriedkov. OZLT v tomto prípade vykryl nedostatok spracovateľských kapacít z externého prostredia. Čo sa týka stability cien, si takisto na základe informácií, ktorými disponujeme myslím, že aj túto úlohu si OZLT splnil. Ceny totiž za ostatné tri roky nestúpili, teda sa udržali na určitej úrovni. Práve na tých OZ, kde zabezpečujeme požadované činnosti, sa externé

že musia čakať na náhradné diely. Navyše sa nám už nie raz stalo, že dodané náhradné diely nezodpovedali tomu, čo sme si objednali. Je skutočne veľmi ťažké tieto veci ovplyvniť.

M. Slotta: Do určitej miery sa nám to ale podarilo, aj keď ide o problém celého Slovenska nielen štátneho podniku LESY SR a OZLT. Servisné zastúpenia výrobcov zahraničných strojov fungujú u nás väčšinou sprostredkovane cez druhú až tretiu líniu. Časovosť aj nákladovosť sa tak zvyšuje. My sa preto snažíme eliminovať zbytočné medzičlánky. Už sa nám podarilo obrátiť sa priamo na výrobcov v Rakúsku, Nemecku, Švédsku a Fínsku.

Výhrady kolegov na odštep-ných závodoch sa týkajú aj pracovnej disciplíny zamestnancov OZLT. Niekedy sa vraj objavujú na danom pracovisku neskôr, ako pôvodne mali. Niekedy naopak odchádzajú skôr. Sledujete využitie pracovného času svojich pracovníkov a porovnávate si ho s využitím v súkromných subjektoch? Pokiaľ viem, operátori harvesterov súkromných subjektov sa striedajú tak, aby boli tieto nákladné technológie využívané 24 hodín denne, teda aj v noci.

I. Strelec: Iste, stretávame sa s takými výhradami k využívaniu pracovného času a nemyslíme si, že je v tomto smere všetko v poriadku. Snažíme sa robiť také opatrenia, aby naši pracovníci nastupovali v pondelok ráno a v piatok odchádzali z pracovísk po pracovnej dobe. Začali sme so zavádzaním predĺžených zmien na niektorých strojoch na dvanásť hodín od pondelka do soboty, takže využitie strojov je omnoho vyššie. Pravdou je, že pri lanovkách máme problém s predĺženými zmenami, pretože musíme rešpektovať zákonník práce, ktorý umožňuje iba určitý počet nadčasových hodín. Pri

harvesteroch robíme spomenuté „dvanásťky“ od pondelka do soboty a súhlasím s tým, že by mohli byť využívané naše harvestery tak ako v súkromnom sektore, ibaže nie je o ne taký záujem zo strany odštepných závodov. Tri harvestery OZLT

„Pre naše harvestery je roboty málo a napriek tomu odštepné závody využívajú túto techniku z externého prostredia“

by potrebovali ťažiť pri 12-hodinových zmenách, teda ani nie pri celodenných, ročne 80 000 kubíkov, ale v pláne na rok 2009 za celý š.p. LESY SR sa obja-

vililo iba 53 000 kubíkov hmoty. Doplniť potrebné množstvo kubíkov sa podarilo dosiahnuť direktívnym spôsobom z generálneho riaditeľstva. V tejto súvislosti je treba povedať, že v rámci š.p. LESY SR sa pritom ročne spracuje harvestermi približne 150 000 kubíkov dreva... Pre naše harvestery je teda roboty málo a napriek tomu niektoré odštepné závody využívajú túto techniku z externého prostredia.

Čím to je? V čom je podľa vás problém?

I. Strelec: Časť vhodnej hmoty pre harvestery nám uniká z toho dôvodu, že nedokážeme z časových dôvodov uspokojiť všetky požiadavky. Čiastočne to súvisí aj s odbytom, čiastočne s organizáciou prác.

M. Slotta: Okrem toho vo viacerých prípadoch dodávateľ služby harvesterovej technológie navyše garantuje aj odkúpenie dreva. V dnešnej situácii je to pre odštepné závody určite zaujímavé.

I. Strelec: Druhá vec je, že informácie o našich harvesteroch nie sú na odštep-

ných závodoch na dostatočnej úrovni. Panuje o nich predstava, že sú drahšie a nepracujú tak kvalitne ako harvestery z externého prostredia. Týka sa to hlavne závodov, na ktorých sme ešte s harvestermi nepracovali.

Nie je to aj problém komunikácie s odštepnými závodmi a lesnými správami?

M. Slotta: Možno treba najsôr povedať, že naše harvestery nie sú drahšie ako tie z externého prostredia, pritom výkonní aj kvalitou práce sú s nimi minimálne na porovnateľnej úrovni.

I. Strelec: Pri porovnaní priemerných cien je dokonca rozdiel sto korún na kubík v prospech našich harvesterov. Máme snahu ponúkať naše harvestery. Väčšinou sa o to snažíme telefonicky alebo elektronickou poštou, pri tvorbe plánov ťažbovej činnosti v koordinácii s pracovníkmi Odboru usmerňovania lesníckych činností š.p. LESY SR. Zatiaľ sme neorganizovali nejaké prezentácie, spojené s ukázkami práce harvesterov v teréne, ale chceme k tejto forme komunikácie pristúpiť, aby sa dostali informácie o nich na všetky závody.

M. Slotta: My sme sa doteraz zamerali hlavne na to, aby kvalita prác harvestermi bola skutočne na úrovni a bola porovnateľná s externým prostredím. Často sa nám stávalo, že z úrovne OZ sa k nám dostala nejaká kritická poznámka, ale keď sme prišli na lesnú správu do vonkajšej prevádzky, stretli sme sa naopak s pozitívnymi reakciami. Náš kolega, zodpovedný za prevádzkovanie harvesterov, si teraz pýta z lesných správ po ukončení prác referencie. Máme ich napríklad veľmi dobré z lesných správ na Duchonke (OZ Prievidza) a v Turčianskych Tepliciach (OZ Žilina). Pozitívne reakcie máme aj z OZ Čadca, OZ Námestovo a OZ Považská Bystrica.

V septembri 2008 organizovala Katedra lesnej ťažby a mechanizácie LF TU vo Zvolene medzinárodný seminár o moderných technológiách v lesníctve a OZLT na tejto akcii úspešne prezentoval svoju činnosť teoreticky i praktickými ukážka-

Harvesterom rozčlenený porast dуба cerového po prebierke nad 50 rokov. Foto M. Slotta

mi práce harvesteru a procesorovej lanovky. V snahe zabezpečiť väčší priestor pre možnosti nasadenia harvesterových technológií začíname pracovať v listnatých porastoch. Konkrétne najväčší harvester, s ktorým sme mali teraz problém, lebo nemal kde robiť, bol nasadený koncom novembra do porastov na OZ Topoľčianky. Priamo v teréne sme sa stretli s kolegami z ústredia závodu aj z lesnej správy. Náš stroj tak začal prvýkrát pracovať v cerovom poraste v prebieрке nad 50 rokov. Ukázalo sa, že kvalita zásahu a podiel poškodenia porastu vplyvom tejto technológie boli na dobrej úrovni. A určite vyššej v porovnaní s klasickou traktorovou technológiou!

Takže aj toto je cesta, ktorou chceme ísť. Sme veľmi radi, že prvá skúsenosť kolegov z OZ Topoľčianky s touto modernou technológiou v listnatých porastoch, aj napriek počiatočným obavám, sa ukazuje ako pozitívna.

Chcem ešte na margo tejto témy povedať, že nielen cenami, ale aj výkonomi sme porovnateľní s externým prostredím. Operátori OZLT sú ľudia, ktorí sú skutočne schopní výborných výkonov. My máme navyše každodenný dispečing o výkonovom využití prostriedkov a ten nám ukazuje, že ak pracuje harvester v optimálnych podmienkach dokáže - ako napríklad na OZ Šaštín - denne vyťažiť 270 až 300 m³ dreva. Veď to sú enormné výkony! Celý problém využitia harvesterov je ten, že potrebujeme, aby boli naozaj vhodné porasty pripravené a vhodné časovo naplánované. Stáva sa nám totiž, že závody nám síce chcú dať prácu pre harvestery, ale len v určitom čase. Lenže my sme už v tom čase zaviazaní na inom OZ. Malo by nám ísť všetkým o zladenie nasadenia tejto techniky vo vlastníctve š.p. LESY SR.

Kto to má podľa vás zladíť? Je to úloha pre generálne riaditeľstvo, pre človeka ktorý bude schopný pripraviť harmonogram nasadenia harvesterov tak, aby ich ekonomické a výkonové využitie bolo na požadovanej úrovni?

I. Strelec: Viete, my z OZLT môžeme s odštepými závodmi iba rokovať a je len na ochote kompetentných pracovníkov OZ, či sa nám prispôbia a to samozrejme platí aj o nás a našej ochote sa prispôbiť požiadavkám OZ.

Otázka, ale znie, či nejde o príliš drahé stroje na to, aby bola dohoda o ich efektívnom využití založená len na ochote OZLT a ostatných OZ?

I. Strelec: Technika, o ktorej hovoríme, ak nerobí, vytvára čistú stratu. Napríklad mesačné fixné náklady-odpisy na veľký harvester sú vo výške cca 300 tisíc Sk. A je to aj o strate na tržbách, ktoré dosahujú mesačne približne milión korún. Preto si myslím, že je to jednoznačná úloha pre generálne riaditeľstvo - zviazať časovým harmonogramom odšepné závody. Čo sa týka kubíkov, ktoré nevieme našimi harvestermi spracovať, netrváme

na tom, aby boli pre nás nejako rezervované. Ale celoročná garancia využitia kapacity prostriedkov vo vlastníctve podniku by mala byť rozhodne zaistená!

M. Slotta: Určite je vždy lepšie, ak sa dokážeme dohodnúť na nasadení harvesterov s odštepými závodmi. Ak ale ochota rokovať a dohodnúť sa z ich strany nie je, potom skutočne musí prísť direktívne rozhodnutie z úrovne generálneho riaditeľstva. Lanovky a harvestery sú predsa technológie nadzávodného charakteru, to nie je iba problém OZLT. Na druhej strane sa ale pýtam, kto iný má lepšie možnosti na ich využívanie na Slovensku ako náš podnik? Žiadny iný lesnícky subjekt u nás nie je, ktorý by si dokázal vytvoriť také podmienky na ich uplatnenie v lesníckej prevádzke. Na doplnenie, Lesy ČR si najnovšie obstarali niekoľko harvesterových uzlov a začínajú ich prevádzkovať aj vo vlastnej rėzii.

Hovorili ste o tom, že na niektorých OZ harvestory prevádzkované OZLT ešte nevykúšali. Nie je čas na aktívny marketing z vašej strany formou terénnych ukážok, vysvetľovania a prezentácií?

M. Slotta: Treba mať na zreteli ešte jednu vec. V súčasnosti máme tri harvesterové uzly. Ešte vlni sme mali iba jeden. Druhý harvester strednej kategórie sme dostali pred Vianocami v decembri 2007 a tretí najmenší máme od júna 2008. Až teraz sa začína prejavovať väčšia typová rôznorodosť v lepších možnostiach ich nasadzovania. Preto môžeme využívať harvestery v rôznych podmienkach a môžeme sa zamerať aj na informovanie odštepých závodov o možnostiach nasadzovania všetkých troch typov harvesterov.

I. Strelec: Z hľadiska nákladovosti sa u harvesterov prejavuje jednoznačne jeden podstatný aspekt. Ich využitie musí byť na čo najväčšom počte OZ s čo najväčšími výkonomi s minimálnymi presumami. Mimoriadne dôležitá je koncentrácia prác. Závody musia pristúpiť k dôkladnému plánovaniu ich nasadzovania tak, aby sa napríklad v rámci jednej veľkej doliny práce pre harvestery netrieštili do niekoľkých rokov ako to bolo doteraz, keď sa používali rôzne technológie. Ideálne by bolo, keby každý z troch harvesterov mohol celý rok robiť na dvoch – troch OZ.

Vráťme sa späť k zovšeobecneniu vzťahov OZLT s odštepými závodmi, ktoré občas zaškripu. Ako pristupujete k riešeniu negatívnych ohlasov, pripomienok a na kritiku prác, ktoré pre OZ vykonávate?

I. Strelec: Sme si vedomí svojich rezerv v komunikácii s OZ. Nabádame svojich zamestnancov, aby komunikovali s lesnými správami, odbornými lesnými hospodármi a lesníkmi. V roku 2009

chceme aj z pohľadu zmien, ktorými OZLT prechádza, viac prezentovať našu prácu a možnosti, ktoré máme. Ak zistíme nedostatky, snažíme sa problémy riešiť, v niektorých prípadoch aj na personálnej úrovni. S niekoľkými pracovníkmi sme sa už rozlúčili a hľadali sme ľudí ochotných a schopných sa prispôbiť zmenám a opatreniam, ktoré sme začali zavádzať do praxe. Chceme mať iba takých zamestnancov, ktorí budú garanciou kvality poskytovaných prác a služieb.

Aké to budú zmeny a opatrenia?

I. Strelec: Zmenil sa podstatne náhľad vedenia podniku na filozofiu existencie OZLT. Požiadavka na nás je, aby sme začali hospodáriť v kladných číslach a nevytvárali stratu. Tá tu po minulé roky objektívne bola a mala svoje príčiny, či už v nastavení cien, alebo v dôsledku určitých obmedzení, ktoré sme museli rešpektovať. Prijímame a ešte budeme prijímať opatrenia, ktorých zmyslom bude dosiahnuť aspoň mierny zisk. Opatrenia sa týkajú organizačnej časti, do ktorej spadá zrušenie Regionálneho strediska lesnej techniky v Margecanoch. Pracovníci dvoch stredísk sa tak spoja do jedného vo Vranove nad Topľou s tým, že znížime počet THZ a znížime tak režijné náklady. Rušíme takisto vysunuté pracovisko v Bohuniciach pri Leviciach z dôvodu slabého využitia, keďže došlo k zrušeniu prác pre OZ Levice. Ďalšie významné opatrenie sa týka odvozu dreva, v ktorom ideme nastaviť zloženie posádok na 1+0, čím odubáme mzdové náklady na závozníkov.

Chceme tiež zrušiť stratové činnosti. Nielen z pohľadu nízkeho nastavenia cien, ale aj z pohľadu ich takmer nemožného obrátenia do

plusových čísiel. Ide napríklad o zimnú údržbu. Obmedzíme ju iba na tie OZ, pre ktoré budeme zabezpečovať odvoz dreva. Samozrejme, s menším počtom prostriedkov, ktoré budú viac vyťažené. Naše zábery nám komplikuje situácia s potenciálnym využitím sklápačov, gréd-

„Nielen cenami, ale aj výkonomi sme porovnateľní s externým prostredím“

„Podnik tým podľa môjho názoru stráca zábezpeku udržania cien na určitej hladine“

rov, rýpadiel, o ktoré nie je z dôvodu šetrenia finančných prostriedkov na OZ záujem a vykonávajú sa len nevyhnutné práce v údržbe lesnej cestnej siete.

Môžete kvantifikovať ten obrat v hospodárení, ktorý máte dosiahnuť?

I. Strelec: Strata sa okrem prvého roku, kedy dochádzalo k delimitácii, pohybovala ročne na úrovni 110 miliónov korún. Medziročne sa darilo túto stratu neprehlbovať napriek tomu, že z titulu kolektívnej zmluvy sme museli zvýšiť mzdy, že roky stúpa cena nafty, stúpajú materiálové náklady a ceny náhradných dielov.

M. Slotta: My sme stále hľadali riešenia, aby sme nemuseli zvyšovať náklady. Napríklad v minulom roku sme nabehli na využívanie daňovo zvýhodnených minerálnych olejov – takzvanej červenej nafty. V takom objeme, že sme ročne znížili tento druh nákladov o približne 8 miliónov korún.

I. Strelec: Na základe auditu, ktorý prebehol aj na OZLT vedenie podniku rozhodlo, že v roku 2009 máme dosiahnuť zisk na úrovni 100 000 až 200 000 korún. Ceny našich služieb tak budeme musieť vyrovnáť s cenami služieb externého prostredia. Podnik tým podľa môjho názoru stráca zábezpeku udržania cien na určitej hladine, čo sa možno neprejaví hneď v roku 2009, ale aj na základe doterajších skúseností možno povedať, že ceny služieb rapídne porastú.

M. Slotta: Podľa informácií, ktoré máme, celý podnik ročne nakupuje služby a práce v objeme približne 3 miliardy korún. Je podľa mňa veľmi dôležité, aby nad takýmto objemom nakupovaných výkonov z externého prostredia bol kontrolný, respektíve bezpečnostný balík výkonov realizovaných vo vlastnej réžii.

I. Strelec: Na základe prvých skúseností, ktoré máme po opustení niektorých regiónov s našimi kapacitami, napríklad regióny Šaštína a Považskej Bystrice, došlo v nich k výraznému zvýšeniu cien v odvoze dreva, v prácach realizovaných harvestermi v porovnateľných porastoch, ako sme ich predtým zabezpečovali my našimi kapacitami. ■

Dva názory na OZLT z odštepných závodov

Spolupráca závisí od schopnosti komunikovať

Pôvodne nás zaujímali názory na novú pozíciu OZLT a doterajšie skúsenosti zo spolupráce s týmto špecializovaným OZ z viacerých závodov. Niekoľko sme ich aj oslovili s prosbou o vyjadrenie sa a zaslanie príspevku do ankety. Spätnú väzbu sme dostali len z dvoch OZ. Možno aj tento prístup predstaviteľov OZ svedčí o tom, že vo vzťahoch k OZLT je čo vylepšovať. A možno, že po zverejnení týchto článkov o perspektíve OZLT sa niektoré OZ predsa len ozvú. Uvítame každý postreh, skúsenosť alebo pripomienku. Konštruktívny dialóg môže predsa veci iba prospieť.

Ing. Dušan RAMAJ, riaditeľ OZ Beňuš:

„Je mi ťažké hodnotiť doterajšie skúsenosti spolupráce s OZLT, keďže na OZ Beňuš pôsobím len od marca 2008 po päťročnom pôsobení v štátnej správe lesného hospodárstva. Aj pred piatimi rokmi aj teraz sa názory na OZLT, na jeho existenciu rôznili a rôznia. Jeho záber vykonávaných činností je veľmi široký. U nášho OZ vykonáva OZLT hlavne odvoz dreva, údržby lesných ciest a zväžnic, menej ťažbu dreva a manipuláciu na ES harvesterovými technológiami. Spolupráca je vždy závislá na schopnosti komunikovať medzi sebou, je závislá na ľuďoch. Táto komunikácia v minulos-

ANKETA

ti nebola najlepšia, preto sa snažím hlavne komunikovať, riešiť problémy ihneď. Z tohto pohľadu si myslím, že te-
rajšia spolupráca je vcelku dobrá.

Iná vec je cenová hladina vykonávaných prác. V súčasnosti napríklad v odvoze dreva, kde okrem OZLT odvoz dreva vykonávame aj externými dodávateľmi a vlastným prostriedkom, sú najdrahší. Neviem, či by v pripravovaných výberových konaniach pre externých dodávateľov obstáli. Možno je to len v našom regióne, kde ešte ponuka prevyšuje dopyt. Tiež ponuka harvesterových technológií je veľmi veľká a naši ľudia sa pýtajú, či nám bolo potrebné vlni zakúpiť ďalší harvester. Tých otázok našich ľudí by bolo určite aj viac...

Vítame rozhodnutie vedenia podniku zmeniť pozíciu OZLT na trhu. Zámer, akým spôsobom sa to pripravuje bližšie nepoznám, preto sa nemôžem k nemu vyjadriť. Držím ale palce, aby vykonané zmeny priniesli úžitok všetkým zamestnancom š.p. LESY SR.“

Ing. Igor NEMEC, ťažbár a logistik OZ Sobrance:

„OZ Sobrance doterajšiu spoluprácu s Regionálnym strediskom lesnej techniky (RSLT) Vranov a RSLT Margecany hodnotí kladne. RSLT Vranov v ťažbovej činnosti zabezpečuje výhradne dodávku prác lanovkovými technológiami, ktoré pokrýva na sto percent. Navrhnuté práce si pracovníci OZLT prejdú a spolupracujú pri zadávaní prác technologicky pri plánovaní v KRPK. Samotná realizácia prebieha podľa požiadaviek OZ, čo sa týka množstva a časového plnenia.

V odvoze RSLT Vranov ako aj RSLT Margecany zabezpečuje celkový odvoz na troch lesných správach, kde v plnení nemáme problém. Čo sa osvedčilo a potvrdilo je, že OZLT v našom regióne v ťažbovej činnosti, odvoze dreva, ako aj pri údržbách lesných ciest a zväžnic zastrešuje práce, ktoré nie sú pokryté externým dodávateľom. Postavenie OZLT na našom regionálnom trhu je prednostné doposiaľ z dôvodu nižšej nákladovosti. Pri rôznych obmedzeniach ťažieb bol OZLT stále uprednostnený oproti externému prostrediu.

Pri dnešnej situácii bude musieť OZLT naháňať práce aj v externom prostredí a nebude možno časovo a kapacitne pokrývať vnútropodnikové požiadavky ako to bolo doteraz v našom regióne.“ ■

Harvester John Deere 1270 D z OZLT nasadený v listnatej prebierke nad 50 rokov. Foto M. Slotta

Nechcené dieťa, alebo plnohodnotný člen rodiny?

Predstavte si špecializovaný OZLT ako dieťa. Názory naň boli ešte pred jeho počatím, po jeho narodení, aj v prvých rokoch prežitých v detských plienkach kontroverzné. Rozchádzajúce sa, skrátka protichodné. Za i proti. Sprevádzané pohladkaním, ale aj odmietaním a nadávkami. Rodičia ho nevodili za ručičku. Ak malo nejakú protekciu, tak iba deklaratívnu. Niektoré deti v rodine LESOV SR sa s ním kamarátili, pretože vedeli nájsť spoločnú reč. Iné možno nejakú sklamalo a tak s ním už v partii nepočítali. Druhú šancu už u nich nedostalo. Ďalší ho zasa chceli len vychovávať. Postupne sa začalo cítiť ako nechcené. Akoby bolo takmer všetkým iba na príťaž. Dovtedajší rodičia sa na jeho osud iba prizerali. V piatom roku života ho noví, adoptívni rodičia chcú prebudiť, oživiť, motivovať. Dieťa si ale stále myslí, že by ho nemuseli len tak hodiť do vody, ale mali by sa mu predsa len trochu venovať. Ak nie priamo oni, tak nejakí tútori, ktorí v triede, do ktorej začal chodiť, urobia poriadok. Pomôžu mu, aby mohol ukázať, čo v ňom je. Aby spolužiaci nad ním neohrhňovali nos a brali ho konečne vážne. Potom bude už len na ňom, či si to pomyseľné miesto na slnku, o ktoré ide v živote každého z nás, predsa len nájde...

Teraz si už nič nepredstavujte. OZLT má skrátka jasnú úlohu: Postaviť sa na nohy a prežiť! V čase, keď na Slovensku v porovnaní so š.p. LESY SR neporovnateľne menšie neštátne lesnícke subjekty a v susednom Česku dokonca štátne lesy nakupujú vlastné odvozné prostriedky, harvestery, nakladače, traktory, píly, osobné autá. V čase, keď podnikateľské subjekty nechcú realizovať niektoré málo ziskové zákazky za ceny určené odštepnými závodmi. Ako tomu bolo napríklad po povodniach v polovici roka 2007 na OZ Bardejov, kedy OZLT v priebehu dvoch - troch dní zorganizoval svoje ľudské a technické kapacity a pracoval na odstraňovaní povodňových škôd za ceny pre súkromný sektor nezaujímavé. V čase, kedy sa budú logicky zosilňovať tlaky dodávateľov služieb a prác z externého prostredia na zvyšovanie cien, ako tomu bolo napríklad svojho času na OZ Rožňava. Podľa slov predstaviteľov OZLT práve „bratský“ špecializovaný OZ pomohol rožňavským lesníkom tieto tlaky ustáť.

Jedno je isté. Pre štátny podnik LESY SR ešte stále platí, že je jedna veľká rodina. Podľa toho by sa mal každý jej člen chovať. Aní v tejto rodine nemusí, ako to už býva, všetko klapať na jednotku, ale súrodenci by sa mali naučiť vzájomne si pomáhať. Koniec koncov aj nižšie ceny prác od OZLT pre OZ sa na jednej strane síce podpísali pod jeho stratu, ale zároveň spoluvytvárali zisk OZ. Nie zo súcitu, ale z pocitu spolupatričnosti. Bez neho sa ešte žiadna rodina neudržala pohromade a nad vodou. ■

Príspevky do rubriky **Zaujme Vás** spracoval **Jozef MARKO**

Slovenské lesy majú svojich nadšencov aj v Kanade

Boris PEKAROVIČ

Pavol Datko

Patrí medzi nich pán Pavol Datko z mesta Windsor v Ontariu, rodák z Horehronia. Už veľa rokov spoza oceánu mimoriadne intenzívne pozoruje všetko, čo súvisí so Slovenskom a najmä s jeho lesmi, do ktorých je ešte zaľúbenejší, ako vtedy, keď ako politický emigrant ušiel zo socialistického tábora na Západ. V získavaní prekvapujúco detailných informácií mu pomáha internet a množstvo kontaktov so Slovenskom.

Pán Datko je obdivovateľom a nadšeným zástancom potreby podstatného zvýšenia propagácie Jozefa Dekreta Matejovie, ktorý - podľa jeho slov - by mal hocikde inde na západ od nás už v každom druhom meste postavený pomník. Podľa svojich finančných možností spoza oceána prispel na viacero národno - kultúrnych i lesníckych aktivít, najmä v Brezne a v jeho okrese.

V osobe Pavla Datka je v posledných rokoch aj obdivovateľ Lesníckeho skanzenu v Čiernom Balogu - v obci, v ktorej aj býval. Viackrát do roka intervjuje u zamestnancov LSR, š.p., s ktorými má internetový kontakt, aby boli hrdí na svoj Lesnícky skanzen, ktorý podľa jeho slov nemá obdobu nikde tam, kde prešiel svet. Veľmi dobre pozná kritériá úspešnosti v Kanade a v USA (kanadské mesto Windsor je vlastne pohraničné dvojmiesto s americkým Detroitom). Od zamestnancov LSR dostal p. Datko niekoľko DVD s témou Lesnícky skanzen. Ako vraví - púšťa si ich dokola a priam sa mu sníva o vôni slovenských lesov, po ktorých nesmierne túži. DVD ukazuje aj svojim kanadským známym - poľovníkom, milovníkom prírody a tvrdí, že v nich vzbudzuje užasnuté reakcie, nielen kvôli pre Kanadanov nečakane krásnu slovenskú prírodu, ale aj zmyslom Slovákov pre krásu a jej stvárnenie, napríklad v podobe Lesníckeho skanzenu. V súvislosti s Lesníckym skanzenom je p. Datko vyslovene nadchnutý myšlienkou vybudovania Európskej lesnej školy z r. 2008. Apeluje ako vládze na nás, zamestnancov LSR, š.p., aby sme napriek kríze túto myšlienku v žiadnom prípade neopúšťali, lebo je podľa neho v navrhovanej podobe projektu absolútnym svetovým unikátom.

Človek, ktorý spoznal život v toľkých rôznych podmienkach sveta, ktorý žije tak dlho a tak ďaleko od svojej vlasti, a ktorý sa o všetko okolo nej tak intenzívne zaujíma a vo veciach sa vyzná ako Pavol Datko, vidí mnohé veci z nadhľadu, ktorý nám, dennodenne ponorenými do rušnej slovenskej reality, možno niekedy chýba. A práve tento jeho nadhľad či prehľad mi robí na čele aj trochu vrásky: Pavol Datko otvorene konštatuje, že vie o skrytých snahách nenásytných korporácií v USA, usilujúcich sa pod najrôznejšími skrytými zámkami o exploataciu prírodného bohatstva, ktoré sa im po roku 1989 otvorilo v štátoch východnej Európy. Hovorí, že sa preto oprávnené obáva neférových iniciatív, ktoré by mohli viesť k rozpadu štátneho podniku LSR a následne k vydaniu slovenských lesov napospas niekomu nesprávnemu. Hovorí to otvorene preto, že je invalidný dôchodca a tak v americkej spoločnosti požíva určitý status nedotknuteľnosti, no keby to tak nebolo, vraví, že odvetu zo strany tamojšej štátnej moci za jeho kritiky systému, bezohľadného k ostatnému svetu, by prišla okamžite v podobe úplného existenčného znemožnenia. Paradoxom jeho života je, že ušiel pred totalitou komunistickeho režimu, ktorú teraz, po dlhých rokoch, síce odsudzuje rovnako ako vtedy, ale ktorú vníma oproti situácii v Amerike iba ako „amatérčinu“...

Čo na záver? Každý z nás si vytvára na svet a život v ňom svoj vlastný názor. Má ho aj Pavol Datko z Kanady. Rozumný človek však neberie na ľahkú váhu žiadne rady skúseného, zrelého človeka. Najmä keď sme my, lesníci, už roky sami svedkami „divných“ úvah, praktík a obštrukcií okolo š.p. LESY SR, ktorých jasné signály zachytávame napríklad z pseudoochránarských snáh a mnohých iných, ešte rafinovanejších aktivít. Optimizmus v Pavlovi Datkovi vzbudzuje zatiaľ súčasná vláda, ktorá podľa neho vidí, aké pohromy by sa s národným pokladom v podobe slovenských lesov mohli udiť.

Skúsme sa aj my, zamestnanci tejto firmy, pozerat' v ťažkom roku 2009 s porozumením na nepopulárne opatrenia najmä vo finančnej oblasti, pretože dôverujeme, že majú viesť k jedinému: zachovaniu existencie firmy a tak aj k zachovaniu slovenských lesov v dobrom stave pre tento národ, pre jeho budúcnosť. ■

Ing. Boris Pekarovič

vedúci Lesníckeho skanzenu OZ Čierny Balog

Ak poznáte Slováka s úprimným vzťahom k lesu, ktorý žije v zahraničí, napíšte nám o ňom. redakcia

V novembri 2008 sa v časopise Život zjavil článok, ktorý viacerých z vás nemilo prekvapil. A to sme vtedy ešte nemohli poznať všetky súvislosti... Do redakcie týždenníka bola preto zaslaná nasledovná reakcia.

Čo napísal Život? A čo život?

Ján MIČOVSKÝ

Časopis Život sa blíži k svojim šesťdesiatinám, čím sa veru veľa súčasných periodík pochváliť nemôže. Za takýto úspech vďačí aj tomu, že dokáže stále nachádzať a pútavým spôsobom približovať životné príbehy zaujímavých ľudí. Niekedy to však nemusí byť obraz celkom presný...

Vo vlaňajšom 47. čísle obľúbeného týždenníka bola uverejnená reportáž **Poľovník v sukni**. Autor v nej predstavuje ženu, ktorej do života v ťažkej chvíli vstúpila aj herečka Liz Taylorová. Dve fotografie vystihujú podstatu reportáže: na prvej je riaditeľka školy spolu so svojimi zverencami, na druhej tá istá žena so zalícenou guľovnicou. To prvé je krásne povolanie, to druhé pekná záľuba. Do lesa ju kedysi priviedol starý otec, chýrečný poľovník. Medzi poľovníkmi má táto žena veľa priateľov, ktorým sa snaží pomáhať. Napríklad aj tak, **„...že s vervou bojuje so štátnym podnikom LESY Slovenskej republiky o poľovné právo v revíri...“**. V reportáži odznieva jej rozhorčenie nad tým, že im tento podnik nechce dovoliť poľovať vo vlastných lesoch, ktoré navyše vlastníkom vrátil **„totálne vyťažené“**. Čitateľovi je po prečítaní v podstate všetko jasné: na jednej strane nachádza obetavú pani učiteľku, ktorá háji poľovnícke záujmy vlastníkov lesov proti štátne-mu molochu, na druhej strane podnik, ktorý **„by sa mal hanbiť...“**

Lesníci na Lesnej správe Veľká Trňa, ktorá patrí k Lesom SR, konkrétne k Odštepnému závodu Sobrance, mi vlni v novembri, počas pracovnej návštevy ukázali pestrosť i náročnosť svojich pracovísk. Spolu s vedúcim správy Ing. Petrom Novíkmecom sme prešli od dubmi ob-

rastenej Rozhľadne až po topoľové porasty pri „plážach“ Tisy. Reč prišla aj na poľovný revír Zemplínske vrchy. Práve ten, o ktorom hovorila pani riaditeľka v Živote. Je fakt, že využívanie tohto revíru (v ktorom štát v čase schválenia nájomných zmlúv, z celkovej výmery 2897 ha vlastnil 1353 ha, Slovenský pozemkový fond 898 ha a 10 nešťátnych vlastníkov spolu 628 ha) je vlastníkmi súkromných pozemkov právnom cestou dlhodobo napádané. Majú na to samozrejme právo. Rovnako je faktom, že v zmysle právoplatného rozhodnutia revír v súčasnosti zákonným spôsobom obhospodarujú LESY SR. V podstate bežné fakty o bežnom spore. Škoda písať... Keby!

Keby som sa počas spomínanej návštevy vo Veľkej Trni nedozvedel nič, čo pohľad na reportáž v Živote (ktorá sa mi dostala do rúk vďaka kolegovi Ing. Petrovi Chytilovi z LS vo Sv. Antone – ďakujem!), nutne mení: **Dňa 23.10.2008 boli v poľovnom revíri Zemplínske vrchy o 16:45 hod prichytené dve osoby: žena ozbrojená s dlhou guľovou zbraňou a muž s krátkou guľovou zbraňou. Pri stretnutí s Karolom Polákom, lesníkom z trňanskej správy, ktorý si na obvode plnil služobné povinnosti, sa dali na útek.** Lesník ich dobehol, identifikoval a následne bola celá záležitosť ohlásená policajnému zboru v Michaľanoch. Tušíte správne: bola to žena z reportáže! Podivní návštevníci tvrdili, že zabľúdili... Pripustíme v dobrej viere aj túto možnosť, potom však vyvstane otázka prečo pred lesníkom, ktorý im mohol poradiť, utekali...?! Nuž, nechcem domýšľať ako napokon bude posúdené takéto počínanie.

Policajti i poľovníci však preň majú jasné zatriedenie.

Autor reportáže v Živote uvedené súvislosti nemusel vedieť, napokon dotčnú poľovníčku mohol navštíviť ešte pred uvedeným dátumom. Ide mi však o iné: koľko čitateľov si po prečítaní reportáže utvrdilo nepekny obraz o lesníkoch: nechcú, nadajú, strieľajú, rúbu, nechránia.... Nie, my lesníci naozaj nie sme bez chyby, no jednou z nich je určite aj to, že o hodnotách lesa a svojej práci v ňom málo rozprávame. Ale – lepší sa to: Lesnícky skanzen, lesná pedagogika, lesnícke informačné kancelárie, lesnícke náučné chodníky, Stromy poznania, Deň stromu, významné lesnícke miesta... To všetko sú relatívne nové pojmy, ktoré však obsahujú stáročné poslanstvo: Dodržiavanie zákonov prírody i tých ľudských je zmyslom poctivej lesníckej služby. Keď preto stretnete v hore lesníka – neutekajte prosím pred ním, možno sa o lese dozviete niečo zaujímavé.

A ozaj, aby som nezabudol na tie „totálne vyťažené“ lesy: Kolegovia z OZ Sobrance ich až do odovzdania pôvodným majiteľom obhospodarovali v súlade so zákonom. No je naozaj pravda, že tam bol aj nelegálny výrub! Stalo sa tak v roku 2005, pričom krádež 1 (jedného!) m³ dreva lesníci riadne nahlásili a zaevidovali...

Jozef Mindáš zaslan Karolovi Polákovi ďakovný list, v ktorom sa o.i. píše: **„...som si vedomý, že rozhodnúť sa v pravú chvíľu správne nemusí byť vždy jednoduché. Práve preto vysoko hodnotím Vami preukázanú osobnú statočnosť...“**. Zároveň generálny riaditeľ rozhodol o mimoriadnej odmene pre menovaného. ■

Ako som zachraňoval smrečiny

Martin MATYS

Malé Karpaty, horstvo resp. pahorkatina, chrániaca úrodnú trnavskú tabuľu od záhorských viatych pieskov, ktorej juhozápadné svahy vyrastajú na sútoku Dunaja a Moravy a v ich skalných stenách je nezmazateľne vpísaná história Slovanov. Množstvo horských skalnatých útvarov tu vonia dávnou históriou v podobe hradísk, hradieb, zrúcanín od čias Keltov až po nie tak dávnu dynastiu Pálfovovcov. Vegetačná stupňovitosť je tu predurčená pre prirodzené listnaté porasty so značnou bukovou dominanciou. Krátke svahy nám roky umožňujú rovnakú, dostupnú, technológiu ťažby dreva, kde traktor je striedaný konškými záprahmi len v mladších, hustejších žrdkovinách či mladinách. Zopár nešťastne orientovaných východísk obnovy či zanedbané výchovy sa nám vypomstili pri silnejších vetroch formou rozsiahlejších kalamít. Inak slovo kalamita skloňujeme len pri plánovaní ročnej ťažby, kde si nechávame nepatrnú rezervu plm. Zdravotný stav tunajších bučín, dubín s prímiesou hraba, javoňra, jaseňa je relatívne dobrý, odhliadnuc od škôd hlavne muflonou a jeleňou zverou. Navonok horárska idylka, koľko si vyznačím toľko si vyrúbem, koľko si spravím holín toľko si aj zalesním.

A tak nás naši, vyrušili...

Podľa že sem na Liptov, tu ti ukážeme (tu nám ukáž – ukázalo sa neskôr), ako sa spracováva kalamita. Ešte, že už bolo po lete, inak by mi pri pohľade na ICH kopce a NAŠU kalamitu vlietol roj lykožrútov do otvorených úst. Nebolo času čakať na zodpovedanie otázok, v čom máte problémy, načo nás sem posielate, dodávateľov prác (ťažbárskych skupín s rozmanitou technikou) je tu dostatok, zásoby dreva v lese mimimálne, prevádzkový personál (OLH + 2), viac než dostačujúci, čo tu máme zmeniť? Slovami domácich: „Nič nové neobjavíte...“, až čas ukázal ako sa mýlili.

„Domáce“ ťažbárske partie sme poväčšine prebrali, oživenie výroby, zdravú dravosť do roboty sme získali viac než skorým uhradením prvých faktúr a pridaním dvoch nových dodávateľov, to ako konkurenciu, motiváciu k čo najväčšiemu výkonom. Apropos zabudol som dodať, že do konca roka sme mali povinnosť spracovať 15 tisíc plm. A že to i my berieme vážne, mali možnosť každý deň vidieť prechádzajúc cez náš MES Uhliská – niekedy Bahniská, často Hromžiská, kde sme denno-denne do tmy ba i neskoršie realizovali odbyt, držiac sa hesla: Taká kalamita je spracovaná, ktorá je predaná.

Prišiel i prvý sneh, a s ním i nové situácie, pluhovanie, retaze, zmena pracovísk, technológií (vývozné súpravy – to aby nám hmota niekde neostala do neskorej jari). Dni sa skracovali, požiadavky na odbyt zväčšovali. Sledujem si priemerné náklady na výrobu od pňa až po sortiment na OM resp. MES, selektujem si odberateľov, ktorí mi odoberú čo najširší sortiment, rastúce priemerné speňaženie je tým (zatiaľ len vnútorne) najmotivujúcejším ukazovateľom kvality mojej práce.

Nebolo to vôbec tak jednoduché, ako to na prvý pohľad a v rozmedzí pár riadkov vyzerá. Postaviť doslova za 24 hod. LP (Lesný podnik) na zelenej lúke, za to patrí vďaka všetkým, ktorí sa menšou či väčšou mierou o to zaslúžili, predovšetkým SIS-károm (mám na mysli správcov informačnej siete), domácemu Malužinskému personálu, a mojich Smoleničanov nevynímajúc, a že to nebolo jednoduché, nech sa páči prídte sa pozrieť, veď tento rok na nás čaká 65 tisíc plm. ■

Martin Matys, horár

Na Slovensku po slovensky

Dušan BÁBEL

Dovoľte mi malú poznámku k formálnej stránke Lesníka, aj keď problém sa zďaleka netýka len nášho časopisu. Bohužiaľ, na každom kroku sa našinec stretáva s absolútne neodôvodneným používaním cudzích výrazov namiesto našich vlastných, ktoré sú mnohokrát prinajhoršom rovnako výstižné, ako tie cudzie. V poslednom období sa veľmi často objavuje v súvislosti so zadávaním údajov do počítača výraz „tipovať“, resp. „typovať“. Našiel som ho aj v poslednom Lesníkovi (článok o LS Kyslinky: ...„keď sa snažíš natipované údaje uložiť...“, ďalej v článku Ing. Štefánika: ...sú podkladom, slúžiacim na typovanie údajov pre spracovanie v IS.) Nevie, od koho to prvýkrát vyšlo, bohužiaľ sa to ujalo, ale je to brutálna skomolenina anglického slovesa „to type“ – písať na stroji, klávesnicí. Nuž a keď už skomolenina, tak nech to stojí za to: údaje by sme mali tajpovať – krásna absurdnosť. Donedávna sme bez problémov údaje zadávali, zapisovali, vkladali, evidovali a neviem čo ešte, teraz zrazu ti(y)pujeme. Obidva výrazy, teda tipovať alebo typovať, majú predsa v Slovincine zásadne iný význam, a ak už naozaj chceme byť takí moderní, mali by sme aj runovať do práce, íťovať obed alebo večer chodiť slípovať – je to to isté a myslím ohromne pekné. Neberte to ako výtoku, bohužiaľ podobných kiksov je dosť kdekoľvek, ale možno by prospel páriadkový príspevok, povedzme odborné vyjadrenie niekoho z jazykovedného ústavu. ■

Ing. Dušan Báběl, lechnik LS Hrabušice, OZ Prešov

Spolupôsobenie...

Ján HUDÁK

Výraz odborníkom tak známy, ale, ako často a účelne v praxi aj používaný? Nie je účelom kolegov poučovať a presviedčať o význame tejto činnosti pre dosiahnutie maximálneho efektu pri prirodzenej obnove lesa, ale iba prezentovať jeden z možných technických spôsobov realizácie výkonu pestovnej činnosti známej pod číslom 012. **Čo, kde, kedy, ako a v akom štádiu** prípravy resp. rozpracovania porastu túto podporujúcu činnosť použiť, je len a len na OLH. Výsledný efekt by mal jednoznačne potvrdiť správnosť vynaložených prostriedkov v tomto štádiu lesníckej činnosti. ■

Ing. Ján Hudák, OZ Smolenice

1000 zaujímavostí Slovenska

Peter GOGOLA

Vydavateľstvo IKAR ponúka čitateľom pútavú publikáciu, ktorá bezpochyby poteší srdce každého, kto sa rád túla našou krajinou. Atraktívna obrázkovo-textová kniha prostredníctvom tisícky reprezentatívnych objektov - výtvorov človeka i výtvorov prírody - výstižne vypovedá o Slovensku, o tom, že jedinečnosť tejto krásnej krajiny si skutočne zaslúži pozornosť. Kráčali ňou európske dejiny a pozoruhodné stopy na nej zanechal aj geologický vývoj našej planéty. Len málo krajín na svete môže na takom malom priestore predstaviť toľko rozmanitých prvkov. Rôznorodá a pestrá príroda - bralá, veľhorské štíty, lesostepi, nížiny, minerálne pramene a kúpele. Všetky architektonické štýly, ktorými sa vyznačujú nádherné kaštiele, vyplienené zámky i ruiny hradov a opevnení. K tomu dnes prístupuje moderná infraštruktúra krajiny, ktorá si uvedomila svoju cenu a ponúka všetko potrebné na moderné dovolenkovanie - dobre vybavené lyžiarske svahy, turistické trasy, perfektné vodné plochy, salaše, hotely...

Autorom publikácie je RNDr. Ján Lacika, CSc., geograf a geomorfológ z Geografického ústavu SAV v Bratislave, známy slovenský cestovateľ a účastník viacerých expedícií, z ktorých vzniklo množstvo vedecko-populárnych článkov. Pracuje ako editor časopisu Geografia, je autorom viacerých školských učebníc zemepisu a spoluautorom publikácie Slovensko-poľské Tatry. V roku 1998 získal cenu Slovenskej akadémie vied za vedecko-popularizačnú činnosť.

Publikácia vyšla i v nemeckom a anglickom jazyku. ■

LESY pre oddych a dovolenku - LESY pre všetkých Víkend na lesníckej chate

Lucia HANKOVÁ

V PRÍRODE VYŠNÝCH RUŽBÁCH

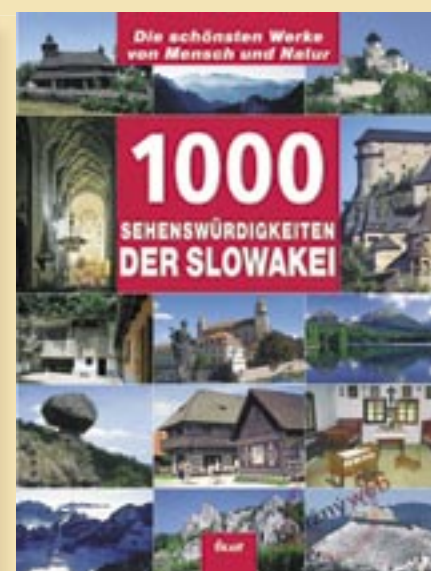
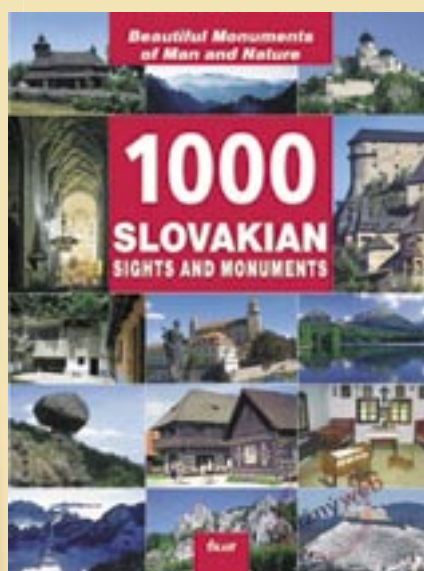
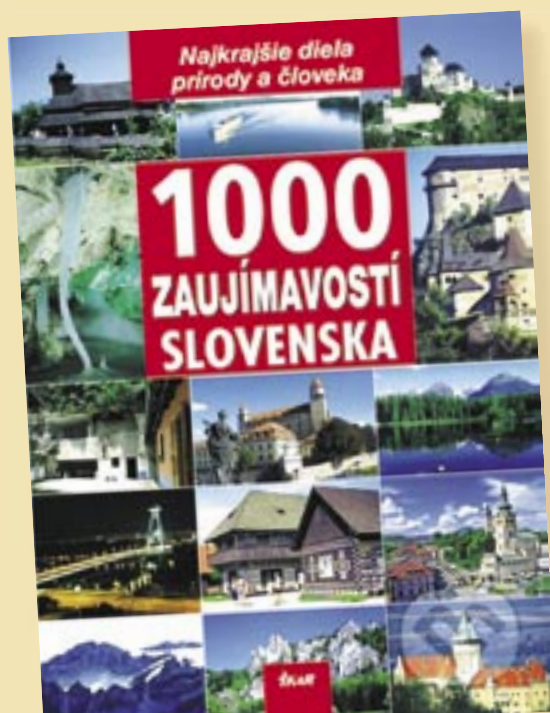
V krásnom kúte prírody, pod východnými svahmi Spišskej Magury, neďaleko od liečebného kúpeľného strediska Vyšné Ružbachy, sa nachádza Rekreačná chata Vyšné Ružbachy. Svojou polohou je priam predurčená na oddych a relaxáciu. Ponúka ubytovanie pre štyri osoby, v prípade väčšieho počtu sú k dispozícii prístelky. V chate je spoločenská miestnosť a vonku prírodné ohnisko. Kuchynka s príslušným vybavením a sociálne zariadenie je samozrejmosťou. Ak však chcete naplno relaxovať, bez straty času na prípravu jedla, tak máte možnosť vybrať si zo širokej ponuky reštaurácií kúpeľného strediska Vyšných Ružbách. Rekreačné možnosti sú po celý rok priam nevyčerpatelne. Len 10 minút chôdze sú vzdialené samotné kúpele, ktorých história siaha na začiatok 15. storočia so širokou ponukou liečebných a relaxačných procedúr.

Tip na výlet: Najväčšie travertínové jazierko na Slovensku - Kráter s celoročnou teplotou 19 až 22°C, termálne kúpalisko v areáli kúpeľov s celoročnou prevádzkou, v zimných mesiacoch dobre vybavené lyžiarske stredisko Ski park s kvalitne upravenými zjazdovkami v celkovej dĺžke 4000 m a možnosťou denného aj nočného lyžovania. Za návštevu stojí pamiatková rezervácia - historické centrum neďalekého mestečka Podolíneč ako aj Ľubovniansky hrad s Múzeom zamagurskej dediny.

Objednávky pobytov: LESY SR, š. p. Banská Bystrica, Odštepný závod Prešov, www.lesy.sk, 051/746 47 65, 0918 334 142. ■

Chata Vyšné Ružbachy

Lesné zamestnanie v prvej polovici 20. storočia

Tatiana FIGUROVÁ

V poslednom čítaní z dotazníkov účastníkov prieskumu, ktorý organizovalo Slovenské národné múzeum v roku 1943 predstavíme čitateľovi opisy príbytkov lesných robotníkov. V ŠABB sa nachádzajú dotazníky vyplnené sedemástimi lesnými správami (pre podobnosť názvov niektorých lesných správ uvádzame ich ďalšie pomenovanie v texte): Správou Štátnych lesov Slovenská Lupča, Správou Štátnych lesov Sv. Ondrej, Správou Štátnych lesov Jasenie v Predajnej (ďalej Jasenie), Správou Štátnych lesov v Predajnej (ďalej Predajná), Správou Štátnych lesov Hronec v Štiavničke (ďalej Hronec), Správou Štátnych lesov v Štiavničke (ďalej Štiavnička), Osrblianskou správou štátnych lesov v Hronci, Správou Štátnych lesov Krám, p. Čierny Balog, Správou Štátnych lesov Závadka nad Hronom, Správou Štátnych lesov v Dobroči, Správou Štátnych lesov v Beňuši (ďalej Beňuš), Správou Štátnych lesov Bacúch v Beňuši (ďalej Bacúch), Správou Štátnych lesov Pohorelská Maša, Správou Štátnych lesov Červená Skala, Správou Štátnych lesov v Starých Horách, Správou Štátnych lesov Banská Bystrica a Správou Štátnych lesov Michalová.

Drevorubači v minulosti v lese nielen pracovali, ale i trávil spoločný voľný čas a samozrejme tu i nocovali. V dotazníkoch sa na viacerých miestach uvádza, že príbytky robotníkov prekonal veľké zmeny a namiesto kolíb sú už ubytovaní v moderných robotníckych barakoch. Niektoré správy však píše o kolibách ako o stále aktuálnom spôsobe nocľahu drevorubačov.

Vo Sv. Ondreji uviedli: **Ubytovanie robotníkov bolo v kolibách zhotovených z kálaných dosák z jedle. Normálna koli-**

ba je 5 m dl. a 4 m š. Je rozdelená na dve strany a uprostred je vystavená polenica s ohniskom. Na tejto polenici si sušia drevo, ktoré im celú noc horí, aby nebola v kolibe zima. Po stranách zv. stienkach sú porobené police, na ktoré si ukladajú riad a potraviny.

Koliby v Závadke sú väčšinou dvojstranné, len málokde si robili jednostrannú kolibu pre niekoľkých rubárov. Materiálom k stavbe bolo drevo, len ohnište „vatru“ si obkladajú kameňom. Pri zimných kolibách je dookola 2 radový srub, strecha je buď zo štiepov, striedave štepnu plochou a oblinou kladených, čím sa otvory lepšie kryjú a potom zahádzaných zemou alebo kryté šindolom. Letné koliby majú strechu z kôry ležiacej na drúčkoch, to je strecha z ľubov. Dvere sú na šítie, proti vatre v prostriedku a len na jednom konci. Štíty sú buď zo štiepov alebo z dosák.

Koliby sa stavali v dolinách blízko rúbanisk a vody. Zimné a letné koliby v Slovenskej Lupči sa stavali na **vyplanírovanom** mieste, na ktoré sa položil zrub **slaky** a ten zároveň zvnútra slúžil ako polica. Drevorubači doň zaťali rožky, na ktoré križom pribili laty **brliny**. V lete sa koliba pokryla čečinou. V zime **doskami na dva šiare naštiepanými z ihličnanov. Na zimu sa spodný šiar pokrýl čečinou a zahádzal zemou.**

V Hronci robotníci nazývali kolibu pokrytú kôrou **ľubovou kolibou** a prespávali v nej v letných mesiacoch. **Dasková koliba** určená na bývanie v zime bola zakopaná pol metra do zeme a obhádzaná zemou alebo snehom. V streche koliby nechávali otvor zvaný **dimník**, ktorý nahrádzal komín. V Pohorelskej Maši ho volali **dymák**. Tunajšia správa na záver popisu koliby dodáva, že bol okolo nej vykopaný jarčok, ktorým odkala pri prudkých dažďoch voda zo strechy.

Vnútroštruktúra kolíb autor dotazníka v Slovenskej Lupči popísal nasledovne:

Vnútro starých kolíb pozostávalo z „hiartu“ (ohnisko), „polenice“ slúžiace na sušenie dreva. Dvere „fortňa“ sa otvárali s pomocou čepu zapusteného do srubu, na hornej čiastke pripevnené drátom. Na policu si rubáči ukladali „banštiaky“, „cedilá“. „Škorciar“

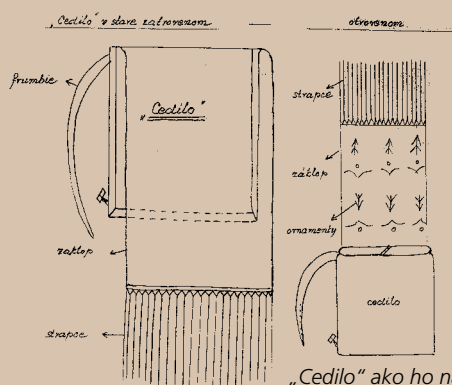
a „halušár“ si zapichovali za šiar, kým „válok“ a fišprót“ ukladali tiež na policu. Miesto na líhanie bolo trochu spádovité smerom na vatra a vystlané hrubou jedľovitou čečinou. Na sedenie používali klátky. O poriadok v kolibe sa staral dorastenec „kaimel“, čili „vodnár“, ktorý sa staral o čistotu hrncov „jedinákov“ (hrniec pre jedného rubača). Pripravoval drevo do koliby a donášal vodu. Chlapi pracujúci na Lesnej správe Jasenie používali tiež jedináka a väčší hrniec, kde sa mohla variť strava pre viac chlapov volali šúták. Ich najobľúbenejším jedlom boli halušky.

Koliby v Kráme bývali také priestrané, že v nich mohlo spať desať až tridsať chlapov, ktorí ležali v dvoch radoch, nohami smerom k vatre. Dobré postavená koliba bola vzdušná a teplá. Pisateľ v dotazníku z tejto lesnej správy uvádza, že bola zároveň bez ozdôb a bez akéhokolvek zariadenia. Vnútri bola len čečina, ktorá slúžila ako lôžko a jednoduché dosky alebo **štěpy**, ktorá bola položená pri hlavách robotníkov. Dávali si na ňu potraviny, nástroje a iné potrebné veci. Ďalej píše: **Do nedávna nosili si robotníci „týždňovku“ vo zvláštnej brašni, zvanej cedilo. Táto bola zhotovená z domáceho súkna (vlnenej tkanina) opatrená záklopom, asi o polovicu dlhším, než sama brašňa, ktorý bol ozdobený strapcami, dlhými asi ako polovina celej dĺžky záklopu, takže keď robotník brašnu otvoril (rozprestrel) použil túto deku na lôžku. Na mieste „cedila“ užívali robotníci tiež tak zv. „banštiak“, t. j. podobnú brašnu, ako cedilo, lenže z ľanového plátna.**

V čase, keď lesné správy vyplňovali dotazníky ešte doznievali pôvodné spôsoby práce i spôsob života lesných robotníkov. Pisatelia dotazníkov zvyčajne ako časový predel pri opise významných zmien používali prvú svetovú vojnu. Obdobie po nej prinieslo mnohé novoty do života slovenských drevorubačov. Zásadným medznikom sa následne stala druhá svetová vojna. Vývoj, ktorý po nej priniesla druhá polovica 20. storočia, úplne zmenil charakter práce v lese. ■

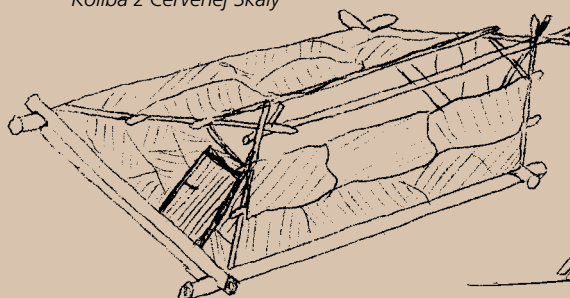
Tatiana Figurová
Lesnícke a drevárske múzeum Zvolen

Okremalová maketa „Cedila“

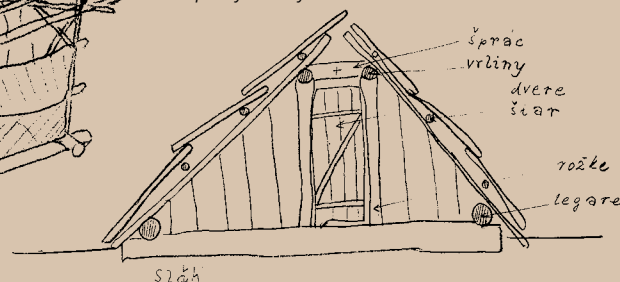

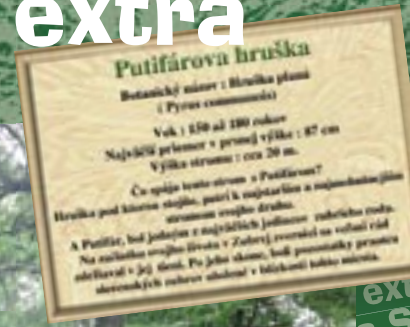
„Cedilo“ ako ho nakreslili v Kráme

Koliba v Červenej Skaly

Kresba koliby v dotazníku zo Správy Štátnych lesov Jasenie

Putifárova hruška

Jozef ŠABO

Hruška planá, vedecký pomenovaná *Pyrus communis*, je nenáročný domáci strom, ktorému sa dobre darí na všetkých typoch pôd a rôznych stanovištiach. Drobné oválne lístky rastú na pichľavých konárkoch. Stromy sú najkrajšie na jar, keď zakvitnú drobnými bielymi kvetmi, ale aj na jeseň, keď sa ich lístky sfarbia do červena. Na jeseň sú stromy obsypané množstvom drobných hrušičiek. Ľudia plané hrušky nechávali rásť ako solitéry na lúkach, v medziach medzi roľami a na okrajoch lesov. Ojedinele môžu vyrásť aj uprostred lesného porastu. Pre ľudí sú zaujímavé plody, ktoré sú nedozreté veľmi trpké, ale po uľahnutí a zhnedenutí sa dajú konzumovať. Môžu sa využiť na výrobu hruškovice a svoje miesto našli aj v ľudovom liečiteľstve. V poľovníckych revíroch sú plody planých hrušiek, vitaným spustením potravy poľovnej zveri. Mnoho krát som mal možnosť pozorovať jelenice ako čakali pod stromom na padajúcu hrušičku a keď niektorá dopadla na zem, predbiehali sa, ktorá si ju prvá uchmatne. Plané hrušky sa môžu dožiť úctyhodného veku, 200 ba aj 300 rokov, pričom dosiahnu výšku viac ako 20 m a obvod kmeňa až 300 cm.

V Topoľčianskej zvernici sa divé hrušky tešili, a aj doposiaľ sa tešia, veľkej úcte. Na lúkach roztrúsených po zvernici ich rastie pomerne mnoho. Sú medzi nimi solitéry, ktoré vynikajú nádherným tvarom koruny, iné možno že nie také nádherné, vynikajú vekom a mimoriadnymi rozmermi.

Putifárova hruška rastie v tesnej blízkosti Zubrej zvernice. Svoje meno získala vďaka Putifárovi, prvom slovenskom zubrovi, ktorý bol dovezený do Topoľčianok v roku 1958. V tom čase rástla uprostred lúky, kde boli umiestnené prvé zubry, ktoré sa veľmi radi zdržiavali v jej tieni a pochtunávali si na jej plodoch. S Putifárom ju spája aj fakt, že túto hrušku môžeme zaradiť k najmohtnejším a najstarším jedincom svojho druhu a Putifár patril k najväčším jedincom svojho rodu. Po jeho smrti v roku 1973 boli jeho pozostatky uložené do zeme neďaleko tohto stromu. V súčasnosti sme odhadli vek hrušky na 150 až 180 rokov, stredný priemer má 87 cm a výšku asi 20 m. ■

Ing. Bihari s heligónkou

O heligónkarovi Ing. Ladislavovi BIHARIM

Archaický nástroj? Ale kdeže

Jozef MARKO

Pracuje ako správca informačného systému na OZ Žilina a okrem toho, že sa rozumie informatike a počítačom, dokáže aj výborne hrať na heligónke. Ing. Ladislav BIHARI. O jeho záľube sme sa s ním radi porozprávali.

Ako ste sa dostali k hre na heligónku? Súčasná mladá generácia ani poriadne nevie, čo to heligónka je. Nie je to už tak trochu archaický hudobný nástroj?

- Hrať som sa naučil vďaka otcovi, ktorého hru som od detstva počúval. Mal som ale až 13 rokov, keď som sa prvýkrát odvážil skúsiť aj niečo zahrať. Opýtal som sa otca na techniku hrania a skúšal som, najprv len stupnicu, potom „Kohútika jarabého“ a postupne aj ťažšie piesne. Pravdou je, že technika hry je pri heligónke trochu ťažšia. Je to tzv. diatonická harmonika, t.j. na jednom gombíku sú dva rôzne tóny – iný pri tlaku a iný pri ťahu mecha. S tým archaickým nástrojom vám ale musím trochu oponovať. Sám som bol prekvapený, aký živý je dnes záujem – aj mladých ľudí – o tento krásny nástroj. Stretnutia heligónkarov sú organizované po celom Slovensku a poviem vám, hľadiská v sálach bývajú plné.

Hráte si len tak pre radosť, alebo aj verejne, prípadne súťažne vystupujete?

- Väčšinou je to len tak pre radosť, ale na vysokej škole som bol pol druhu roka vo folklórnom súbore Polana, s ktorým som sa na nejaké to vystúpenie dostal.

Spomeniete si aj na nejaký „trapas“ alebo veselý zážitok z niektorého z vašich verejných vystúpení?

- Raz som bol pozvaný na oslavu narodenín jednej pani. Keď mi vo dverách povedali, aby som hneď po príchode niečo spustil, prvé čo mi napadlo bola pieseň, ktorú som sa tesne predtým naučil – „Škaredá, rapavá, prečo ma neľúbiš“. Ešteže som nezačal spievať...

V čom je pre Vás tento hudobný nástroj jedinečný?

- Jedinečnosť heligónky spočíva podľa mňa vo zvuku, ktorý dokáže vylúdiť. Ozaj, viete odkiaľ ten názov heligónka? Je to podľa hlasy basov. Sú ladené hlboko a pripomínajú zvuk heligónu, ktorý je súčasťou dychových kapiel.

Áký repertoár pesničiek a skladieb máte? Aj si popri hre na heligónku zapievate?

- Nemám špecifický druh folklóru, ktorý by som uprednostňoval. Azda trochu viac inklinujem k Podpoľaniu a Horehroniu, ale nerúfam si konkurovať tamojším „machrom“. Mój repertoár by som nazval multiregionálny, takže z každého rožka troška. Čo sa týka spevu, chvíľu mi trvalo, kým som sa dokázal sústrediť popri hraní aj na niečo iné, čiže ten spev som pridal až neskôr. Takže teraz už nie

je problém pri hraní aj zaspievať, ale hrám asi lepšie ako spievam (smiech).

V susedných Čechách a na Morave je veľa heligónkarov, hra na tento nástroj tam má veľkú tradíciu a ľudia si ju spájajú predovšetkým s prostredím pivárni a dedinských krčiem, kam kedysi neodmysliteľne patrila. Deje sa také niečo ešte aj dnes v nejakjej vašej obľúbenej krčmičke vďaka hre na heligónku?

- Málokedy sa stane, že sa ocitnem v nejakjej krčmičke. Bolo to skôr počas štúdií vo Zvolene, že sme na akciách hrali na heligónku aj gulášu, aby bol lepší. Teraz je to veľmi sporadické. Som ale členom Klubu turčianskej heligónky, ktorý vznikol na jar 2008 a nedávno sme sa stretli v jednej dedinskej krčmičke viacerí. Poviem vám, ten koncert súčasne hrájúcich šiestich heligóniek stál skutočne za to.

Vlastníte jednu alebo viac heligóniek? Nie ste náhodou ich zberateľom?

- Momentálne som už pár týždňov bez vlastnej heligónky, mám len jednu požičanú. Dal som si totižto vyrobiť novú, aby som mal takú, po akej už dávno túžim. Hotová bude až v marci. Zberateľom síce nie som, ale možno aj to raz bude.

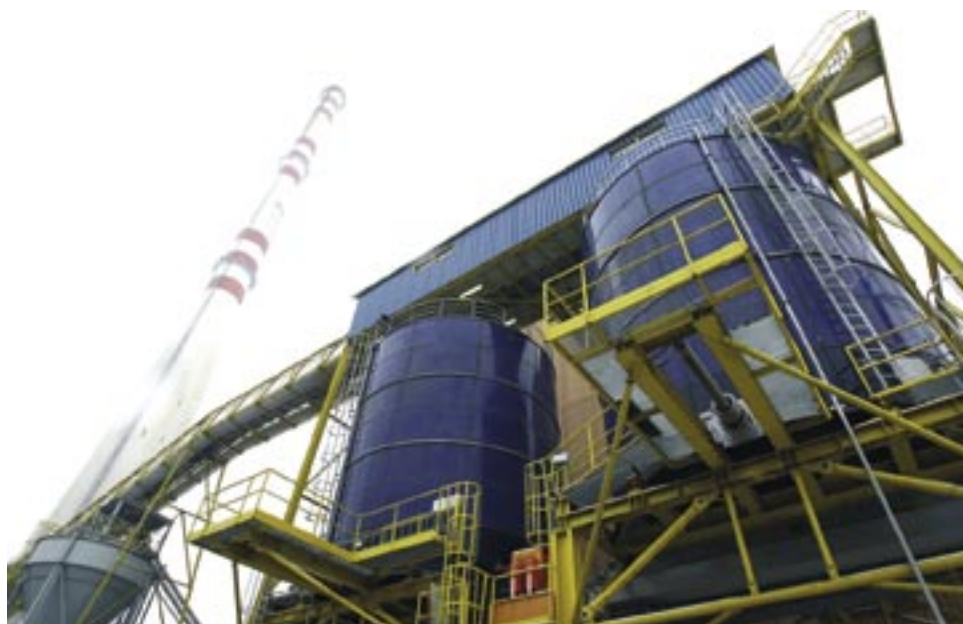
Kde ste si dali vyrobiť novú heligónku? Cenu asi neprezradíte, ale koľko stojí také špičkové heligónky a kde ich vyrábajú?

- Na Slovensku je zopár výrobcov, ktorí vám vyrobia heligónku v podstate takú, akú chcete. Ja som si dal robiť u pána Duraja v Žaškove na Orave. A ceny? Ako u všetkého rôzne. Tých faktorov, ktoré určujú cenu je veľa. Ak mám ale povedať nejaký interval, tak pre dvojradové heligónku je to cca od 650 € do 2000 €.

Hovorili ste, že stretnutia heligónkarov sú organizované po celom Slovensku. Kde boli organizované v minulom roku a koľko heligónkarov sa ich zvykne zúčastňovať?

- Spomeniem aspoň niektoré miesta - Senica, Klenovec, Šarišská heligónka v Drienici, Krupina, Podstavekova heligónka v Brezne, alebo tradičná akcia v Korytárkach. Niektoré z nich sú súťažné, niektoré sú len prehliadkami a zväčša sa ich zúčastňuje okolo dvadsať účinkujúcich. Tým, ktorých téma heligónky oslovila, môžem odporučiť internetovú stránku www.heligonka.sk, kde sa dozvie viac o tomto krásnom nástroji, ktorý má v slovenskom folklóre svoje nezastupiteľné miesto. ■

Komin teplárne má úctyhodné parametre.

Ing. Július Katina sprevádzal novinárov po teplárni.

Generálny riaditeľ Zvolenskej teplárenskej v palbe otázok

Kríza je šanca

Peter GOGOLA

Energetickú situáciu Slovenska v prvej polovici januára skomplikovalo rozhodnutie Ruska zastaviť dodávky plynu európskym odberateľom na základe tvrdenia, že tranzit cez územie Ukrajiny mu spôsobuje straty a zároveň znamená nelegálne zisky pre túto bývalú krajinu už neexistujúceho Sovietskeho zväzu. Tento akt bol jasným politickým signálom Ukrajine, aby dobre zvážila všetky aspekty svojej proatlantickej zahraničnopolitickej orientácie. Dosť zrozumiteľné a jasné gesto („Začem bukvy, vsjo jasno“), bohužiaľ rukojemníkom tejto politickej hry sa stalo i Slovensko. I keď nie celkom bez viny, pretože všetky doterajšie politické garnitúry od vzniku samostatného štátu sa trestuhodne nezaoberali diverzifikáciou zdrojov dovážaných palív. Obrazne povedané, „visíme na šnúrke od trenírok“ Gazpromu. Ale schopného manažéra zdobí jedna zásadná schopnosť: preklonit nevýhodu na výhodu. Teda vnímať krízu ako šancu.

Toto sa podarilo pri prezentácii projektu Odštepného závodu Biomasa. Riaditeľ OZ Ing. Ján Farkaš by vedel dlho – predlho rozprávať o seminároch, prezentáciách, rokovaníach, žiadostiach o podporu. Často prezentoval biomasu s pocitom, že je to boj s veternými mlynmi. Štiepka ako obnoviteľné palivo sa len veľmi pomaly presadzovala vo vedomí odbornej i laickej verejnosti. A tu zrazu Rusi „zavreli kohútiky“ – a z biomasy je téma na titulnú stránku. To bola výzva prezentovať projekt biomasy v praktickej rovine, teda na konkrétnom príklade úspešnej spolupráce. V stredu 14. januára sa uskutočnila spoločná tlačová konferencia Zvolenskej teplárenskej a.s. a štátneho podniku LESY SR. Z úst najvyšších predstaviteľov – generálneho riaditeľa teplárenskej spoločnosti Júliusa Jankovského a generálneho riaditeľa lesov Jozefa Mindáša – zazneli jednoznačné argumenty v prospech orientácie na domáci, ekologický a obnoviteľný zdroj energie – na štiepku. Pozoruhodne početná skupina novinárov z Banskej Bystrice a Zvolena pozorne počúvala, kladla otázky a potom si so záujmom prezrela areál teplárne. Mediálne výstupy tentokrát (výnimočne) neprekrúcali, neprotirečili a nehládali politické súvislosti. Všetky unisono konštatovali, čo bolo na tlačovke povedané tak jasne, ako to len bolo možné: biomasa je cesta pre Slovensko. Ešte nám chýba maličkosť: legislatíva, ktorá túto cestu podporí. Na ťahu je vláda.

Či sa situácia v dodávkach plynu z Ruskej federácie vyrieši v blízkom, či vzdialenejšom časovom horizonte, to v tomto okamihu ešte nie je jasné. V každom prípade sa nám podarilo využiť krízu v dodávkach plynu ako šancu. Šancu na komunikáciu. Jedna nula pre LESY SR. ■

Komentár

Novinárska etika odsúdená na zánik?

Anita FÁKOVÁ

Nie je to tak dávno, čo som aj ja - ako novinárka - aktívne vstupovala do života verejnosti a informovala o udalostiach, ktoré mohli ovplyvniť, spríjemniť, ale aj úplne obrátiť náš život. Novinárska etika, objektivita, vyváženosť a konštatovanie skutočností bez špekulácií či vlastných komentárov bývali samozrejmosťou.

A je to už 6 mesiacov, čo sa ako hovorkyňa š.p. LESY SR denno-denne stretávam so svojimi bývalými kolegami novinármi, alebo ich mladšími nástupcami. A nevychádzam z úžasu.

V našej uponáhľanej, vystresovanej a zrejme aj dosť povrchnej dobe, sa akoby zmenili požiadavky spoločnosti. Vyhráva bulvár, noviny predávajú palcové titulky, ktoré približujú nafúknuté a domýšľavé dohady autorov, riešiacich „ťažký život tzv. celebrit“. A pokiaľ v nich editor sklzne k serióznejšej téme, tak opäť bez objektivitu, erudovanosti či vyváženosti novinárskej správy. Najlepšie to dokumentuje fakt, že už niekoľko rokov patrí k najpredávanejším denníkom Nový čas, a obdobný - pomerne mladý bulvárny denník - Plus 1 deň, je tretím najžiadanejším na slovenskom trhu. Ľudia akoby strácali chuť na hlbšie, analytickejšie úvahy a zamyslenia hodnoverných autorov.

Samozrejme, česť výnimkám. Aj tu je, chvalabohu, ešte dosť tých, čo potvrdzujú pravidlo. Aj keď ide skôr o regionálnych alebo špecializovaných - tzv. odborných autorov. Na počudovanie, bulvár, povrchnosť a neprofesionálna začínajú dominovať aj v takých mienkotvorných novinách, ako sú SME či Hospodárske noviny. Ako príklad uvediem poslednú skúsenosť s denníkom SME.

Počas môjho doterajšieho pôsobenia v tejto funkcii sa mi špeciálne stalo, že novinár, osobne prítomný na našej tlačovej besede s presne zadefinovanými podkladmi v ruke a dostatkom relevantných informácií napísal článok, kde zamenil čísla a vypustil do sveta informáciu, že LESY SR počas uplynulých letných mesiacov chemicky ošetrili podkôrníkovou kalamitou zasiahnuté takmer všetky stromy na území Slovenska (teda vrátane ovocných sádov, listnatých stromov a pod.). Autor svoju chybu uznal, ale systém viacerých slovenských denníkov funguje tak, že iba v jeden určený deň v týždni uverejňujú opravy. Všetky. Ak teda nepravdivý článok vyjde v utorok alebo stredu, ospravednenie za šírenie dezinformácie vyjde len v pondelok, aj to v druhej časti novín, drobným písmom a s textom, ktorý nič nenapovie ani pravidelnému čitateľovi. A je malá pravdepodobnosť, že ju čitateľ vôbec zaregistruje. Naopak, nesprávne uvedená správa s palcovými titulkami v ňom rezonuje dosť dlho.

Aj po takejto skúsenosti sme s dotyčným redaktorom pristúpili na dohodu, že v prípade našich vyjadrení budeme článok autorizovať. Naposledy sa tak stalo vlni, 5.decembra, po prisľube vlády, že na riešenie lykožrútovej kalamity na Slovensku uvoľní jeden a pol miliardy korún, pričom cca 900 miliónov má byť použitých na vybudovanie prístupových lesných ciest. Redaktor zo SME prišiel, takmer tri hodiny zamestnával 4 našich odborníkov a nakoniec nám svoj článok poslal na autorizáciu. Odobrili sme ho. Šok prišiel na druhý deň. Namiesto autorizovaného článku, s rovnocenným zastúpením vyjadrení predsedu vlády, reakcii zástupcu opo- nentskej mimovládnej organizácie a relevant-

ných informácií zo strany štátnych lesníkov, uzreli svetlo sveta dva na seba nadväzujúce články. Prvý pod názvom „Z lykožrúta je miliónový chrobák“ o ktorom sa aspoň s privretými očami dalo povedať, že obsahovo zodpovedá autorizovanému textu. Horšie to bolo s druhým článkom. Už titulok „Chémia padá na Nízke Tatry“ mi poriadne zdvihol tlak. Vďaka výraznému zásahu editora (človek, zodpovedný za konečnú podobu textu) sa z neho mohli čitateľa dozvedieť, že lesníci neustále chemicky asanujú Nízke Tatry, robia tak z lietadla a hoci je veľká časť tohto územia v najvyššom stupni ochrany, budú tak robiť aj na budúci rok. Konec! Áno, aplikovali sme povolené chemické postreky na okrajových miestach Nízkych Tati- er, ale robili sme to v lete, v súlade so zákonom a len na vybraných miestach z vrtuľníka. Nezainteresovaný čitateľ si však po prečítaní tohto textu musel zákonite myslieť, že to robíme počas celého roka a letecky poprašujeme celé nízkotatranské chránené územie. Nebudem Vám podrobne líčiť nasledujúce telefonáty s novinárom, editorom a ešte aj šéfredaktorom spomenutého periodika - jednak by to bolo dlhé a sčasti aj nezverejniteľné. Výsledok bol ten, že po porade s našim právnym oddelením som skoncipovala v zmysle Tlačového zákona žiadosť o opravu s tým, aby sa nám v denníku ospravedlnili za poškodenie dobrého mena a uverejnené nepravdy opravili a zverejnili na rovnakom mieste a rovnakým písmom, ako bol pôvodný, spotvorený článok. Zo zákona tak musí vydavateľ urobiť do 30 dní od doručenia písomnej žiadosti. Team právnikov v tomto periodiku však funguje spoľahlivo. Ak denník uverejní opravu skôr a akože „z vlastnej iniciatívy“, nemusí už postupovať v zmysle zákona o oprave. A tak sa deň po doručení mojej oficiálnej žiadosti zjavila v novinách na str.19 malá vetička, že „lesníci začali postrekovať v Nízkych Tatrách nie z lietadiel, ale z vrtuľníka. A že tak pravdepodobne urobia aj v budúcom roku.“ Je to výsmech!

Čo dodať na záver? Môžeme sa odvolať na Ministerstvo kultúry SR, aby celú vec preverilo a v prípade uznania našich výhrad udelilo denníku finančnú pokutu. Prípadne dať podnet na súd a doriešiť celú záležitosť touto cestou... Možnosti existujú, sú však dlhodobé a bez výraznejšieho efektu. Akurát, že spolupráca s týmto denníkom je na bode mrazu. Nie je to však riešenie, len aktuálny stav. LESY SR ako štátny podnik disponuje so štátnym majetkom a jeho aktivity musia byť transparentné. Novinár má - v mene občanov - právo opýtať sa na čokoľvek, a my máme právo zdokumentovať, že si svoju prácu robíme seriózne, dôsledne a poctivo, s dôrazom na spoločenský záujem. Pretože všade pracujú rôzni ľudia - aj v médiách, aj v lesoch. Nie všetci novinári chcú lesníkov zosmiešňovať. A aj seriózny novinár s dobrým úmyslom môže natrafiť na lesníka, ktorý je podráždený, nemá novinárov rád a dá mu to patrične pocítiť. Výsledkom je znechutený novinár, ktorý napíše negativistický článok, a rovnako znechutený lesník, ktorý sa len utvrdil v domnienke, že všetci novinári sú rovnakí. Nie sú. A médiá majú svoju silu. Byť príjemný, ale vo vyjadreniach radšej opatrný - to je taktika, ktorá zaberá. A nielen na novinárov... ■

Mgr. Anita Fáková, hovorkyňa š.p. LESY SR

Prečo mám rada les

Michaela Čobejová

herečka, členka SND v Bratislave

Prečo máte rada les?

Je to môj najobľúbenejší relax. Preto nesúhlasím s Milanom Lasicom, podľa ktorého človek patrí do kaviarne a zver do lesa (nič proti kaviarňam...). Strašne rada chodím behať v Kremnici na trasu centrum – ROH, a teraz, keď kvôli pokročilému štádiu tehotenstva behať nemôžem, aspoň sa tam vždy poprechádzam. Ja mám tak rada les, že keby som sa nehanbila, tak podchvíľou tie stromy z lásky objímam.

Ktoré miesto na Slovensku máte najradšej?

Mám dve obľúbené miesta. Spomínajú trasu centrum – ROH a predvianočné smreky (teda tie, ktoré ostali) na Štrbskom plese. Štrbské smrekové nikly nesklamali, keď je v Bratislave nevlúdne, všade zápchy a nákupné horúčky, štrbské smrekové sú vždy krásne zasnežené, akoby si dávali záležať, aby boli krásne ako prví. ■

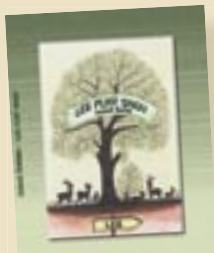
Uveríte?

Záľuba Rusov v konzumácii zmrzliny (po rusky „maroženoje“) je dobre známa, rovnako ako ich nefalšovaný, úprimný vzťah k tvrdému alkoholu, obzvlášť k vodke. Ale krutá ruská zima, na ktorú doplatili nepriatelia Ruska – Napoleon i Hitler – má svoje čaro. I v treskúcom mraze si ruskí maškrtníci radi pochutia na domácich nanukoch. Postup výroby je úplne jednoduchý: stačí naliať destilát do kelímka, vložiť doň paličku a o ostatné sa postará „deduško Mrázik“.

Rubriku pripravuje: **Ferko Tárjako**

	okračovanie tajničky	perifráza	balkánske jedlo	porovnávací spojka	ruský súhlas	koniec tajničky	súrodenec
dopadnutie	☐					skratka zbierky	☐
základný slovesný druh	☐					značka argónu Semita	☐
zásobník obilniny predložka	☐				trhlina, po špan. ohraničená plocha		☐
Pomôcky: aja, Ayr, roj, alona, polep	osobné zámeno	pregľal tekutinu	súzvuk tónov	hmotnostné jednotky	mesto v Taliansku ženské meno	zatykáci rozkaz ženské meno	
starostlivosť o chorého						jedn. et. kapacity zn. peny do kúpeľa	austrálske papagáje
ženské meno						nekradni turecké mužské meno	
druh perloočky						ženské meno zvuky vtákov	spojka zobúdzala
Pomôcky: adeliť	stávala sa pustou	rozrývaj začiatok tajničky			mohla opica (zried.)		citoslovce lietajúceho hmyzu úcta
inštinkt				omámili pálenkou skrivis			prikrývky z ovčej kožušiny hektár
práve			spevohra organická zlúčenina				vrhol surovina na výrobu zátok
zimné zrážky					predložka skratka vliaku Eurocity		ozdobné poháre sústružník
tlačí					opytovacie zámeno		rímske číslo 555 značka hliníka
pilot					motýľ vod. plocha kondenzátora		mesto v Škótsku lietadlo (hovor.)
český maliar (Mikoláš)					hudobný nástroj kráľ, po francúz.		solmizačná slabika vazal
	značka erbia manželova matka			český moderátor deformoval			výstredný účes mužské meno
EČV Sabinova			farebnosť (kníž.) kolajové dráhy				kyprili pôdu pluhom úsilie
vtlačím trením						bedákať obyvateľ starovekej Itálie	
prilož k stene				psie mäso odporovacia spojka			
domáce zvieratá					útok značka astátu		
sietnica (anát.)						citoslovce pochopenia	
sivý nerast						gibon bieloruký	

Tajnička krížovky z decembrového čísla Lesníka znie „...ja som ešte mladý, aby som poznal všetky bary v meste“ Zo zaslaných odpovedí od úspešných lúštitelov sme tentokrát vyžrebovali krásnu pohľadnicu so správnou odpoveďou od **Romana Konečného z Prievidze**. Víťazovi blahoželáme a posielame mu knihu Ľudovíta Šurinu Les plný snov.

redakcia

Skľúčený horár sa v krčme vyžaloval, že všetkého má už po krk, s horárčinou končí a ide pracovať na úrad. „Čo ste hlúpy?“ nechápali chlapi a on na to: „Vari je to podmienkou?“

Horár takto meditoval: „Vraj pitie alkoholu ľudí zabíja, prečo ho potom ľudia pijú, vari nemáme dosť piva a slivovice?“

Horár v hlásení svojmu nadriadenému uviedol: „Hrozia nám veľké nepríjemnosti, lebo chránené živočchy zdevastovali chránené rastliny v chránenom areáli“.

Obhajca na súde oznámil horárovi: „Už naozaj neviem ako vás z toho dostať“ na čo horár odvetil: „A čo keby ste to vzal na seba?“

Horárka vyčíta horárovi: „To bola zas hanba, keď si v noci prišiel domov opitý“. „Veď som bol ticho“ oponoval horár a ona na to: „Ale všetci počuli ako som ti nadávala“.

V hodinárstve si horár pýtal lacný budík. „A prečo práve lacný?“ zaujímal sa hodinár, na čo horár odvetil: „Lebo ho aj tak tresnem o zem hneď ako začne zvonit!“.

Pýtali sa mladého horára: „Našiel si tú slečnu z inzerátu podľa margarátky, ktorú mala držať v ruke?“ a on na to: „Našiel, ale hneď som aj zdupkal, lebo tá Margarátka mala už tri roky!“.

„Angela, je ten vojak slobodný, čo s nim chodíš?“ vyzvedal sa horár mladej dievčiny a ona na to: „Pravdaže, veď mi povedal, že je slobodník, ženista“.

„Ako je to možné pán horár, že tá vaša úbohá krava dáva vždy toľko mlieka?“

„Lebo každé ráno pred dojením sa jej horárka opýta či pôjdeme dnes na trh s mliečkom alebo hovädzinkou“.

Zozbieral: **Julo Burkovský**

Kynologické podujatia

Jozef HERZ

Chov psov súvisí aj s ich výcvikom. Ak chceme, aby náš pes sa stal poľovne upotrebitelným, musíme s ním absolvovať predpísané skúšky podľa skupín plemien. Nie všetci chovatelia a majitelia svojich štvornohých zverencov sa uspokojia iba s absolvovaním týchto skúšok. Chcú dokázať, že výcvik ich psa je natoľko dokonalý, že sa môžu zúčastniť vrcholových podujatí - memoriálov pomenovaných na počesť vynikajúcich kynológov, chovateľov a cvičiteľov jednotlivých skupín plemien. Pre naše národné plemeno slovenský kopov je vrcholná súťaž Memoriál Andreja Renču, pre farbiarov Memoriál Fridricha Konráda, pre teriéroch a jazvečíkov Memoriál Františka Sigeta. Najviac vrcholových súťaží majú plemená stavačov. Na Slovensku je to Memoriál Bohuslava Zemku pre hrubosrstých stavačov, na Memoriáli Josefa Kadleca sa zadáva

Odznaky

titul Všestranný víťaz SR, nakoľko sa ho zúčastňujú iba psy zo Slovenska. Memoriál Kolomana Slimáka je medzinárodná vrcholová súťaž stavačov o titul Víťaz SR. V Českej republike je takýchto vrcholových súťaží oveľa viac. Napríklad Memoriál Karla Podhajskeho sa v roku 2008 uskutočnil ako 70. ročník. V minulosti to bola najvyššia súťaž stavačov v bývalom Československu.

Pri príležitosti konania takýchto súťaží bývalo zvykom vydávať aj odznaky. Tie sa ujali najmä v súťažiach stavačov. Žiaľ, z vrcholových súťaží ostatných plemien sa v mojej zbierke nenachádza žiadny odznak. Je to i tým, že výroba odznakov predražuje celkové náklady na usporiadanie takejto akcie.

V minulosti sa taktiež konali porovnávacie súťaže medzi stavačmi z Československa a bývalej NDR. Aj pri príležitosti veľkých podujatí a súťaží v brlohovaní sa vydávali odznaky. Tieto súťaže sa aj vplyvom ochrancov zvierat stali minulosťou. ■

Ing. Jozef Herz, PhD.

Poľovnícky receptár

Bažant pečený na ovocí

Suroviny:

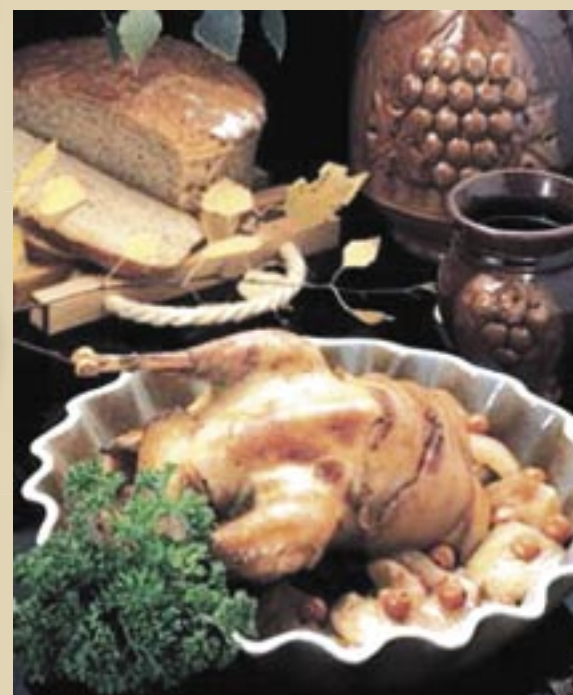
1 bažant, na plátky nakrájaná slanina, 4 pomaranče, 1 šálka bobúľ červeného hrozna, 1 šálka mäsového vývaru, soľ

Postup:

Očisteného a vypitvaného bažanta osolíme, zabalíme do slaniny, obviažeme a upečieme do mäkka. Počas pečenia často podliavame. Pomaranče očistíme a rozdelíme na dieliky. Z hroznových bobúľ odstránime ostrým nožom zrníčka. Upečeného bažanta preložíme do tepla. Z výpeku odstránime tuk, podlejeme vývarom a vložíme ovocie. Prehrejeme. Bažanta ozdobíme ovocím a pokvapkáme omáčkou.

Tip redakcie Lesníka:

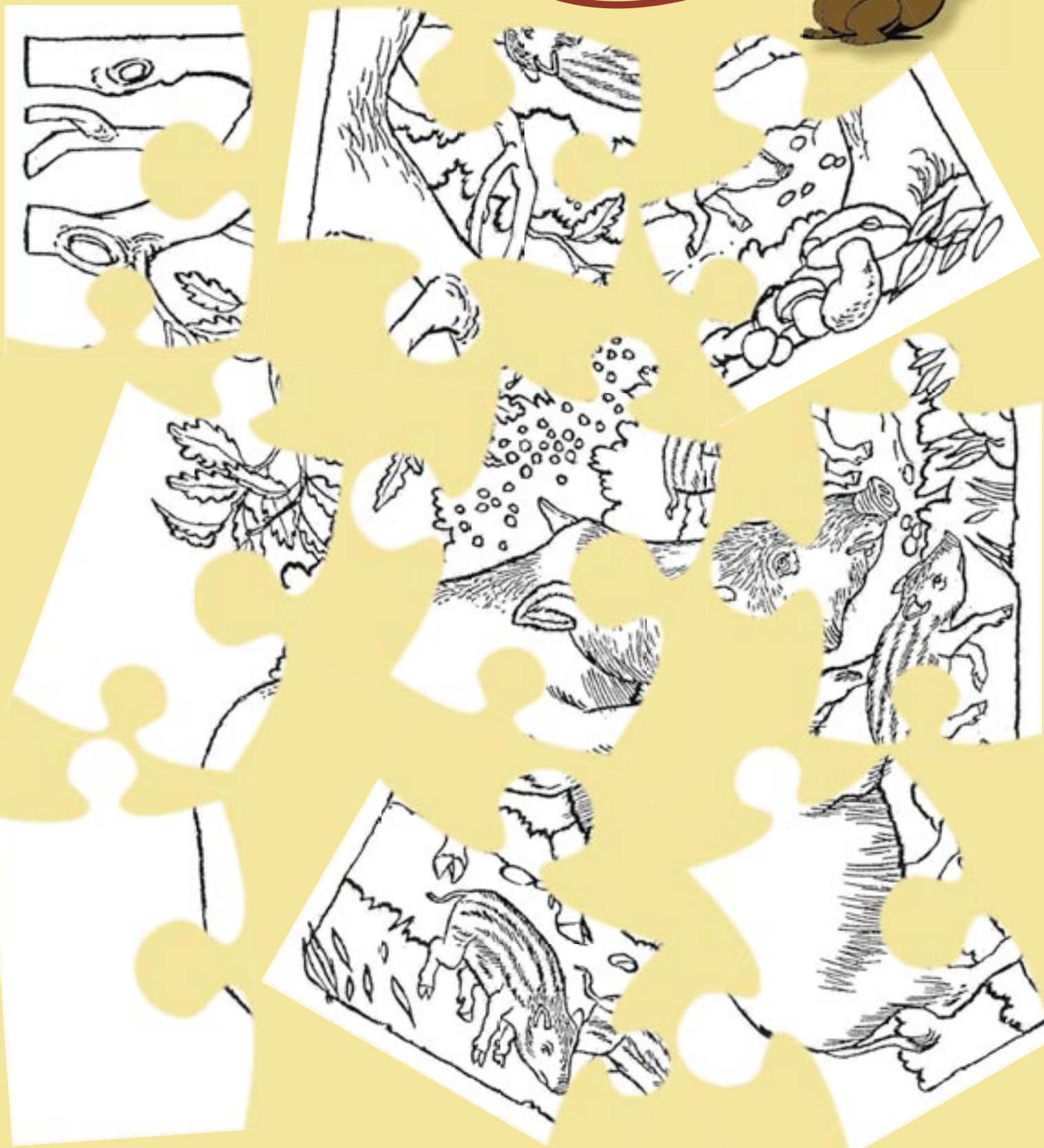
Bažant bol kedysi upravovaný podľa farby svojho mäsa a podávalo sa k nemu červené víno. V súčasnosti je pokladaný za diétny pokrm (ako kura), a tak k nemu podávame víno biele, ako je Sauvignon alebo Tramín. ■

Vystrihni, poskladaj, nalep na papier a vyfarbi puzzle.

Ahoj kamaráti,
pošlite mi
poskladaný a vyfarbený
obrázok. Jedného riešiteľa
odmením darčekom.

Za správne vylúštenú doplnovačku a pekný obrázok vianočného stromčeka a medveďa na malinách posielam odmenu - šiltovku, šnúрку na mobil a hlavolam Múdry povrázok - môjmu kamarátovi **Jožkovi Oberhauserovi Z Margecian.**

Ahoj a dovidenia nabudúce!

Vaša veverička **Ryška**

MOJA ADRESA:
Veverička Ryška, LESY SR, Námestie SNP 8, 975 66 Banská Bystrica

Kalendár podujatí

15. január – 15. marec

výstava kalendárov

„ZASTAVENIA V ČASE“

Lesnícke a drevárske múzeum
pobočka Múzeum

A. Sládkovičav
Krupine

24. január

**Ples OZ Slovenská
Lupča**

Reštaurácia Starohorka, Staré
Hory

8. – 15. február

**41. Európske lesnícke
lyžiarske preteky
Donovaly**

21. február

Biela stopa SNP

Králiky

Fotofejtón

Ing Pavel Gertli a zopár smerníc
v súvislosti s prechodom na €.

JANUÁR 2009

50 rokov

Ing. Vladimír Šuráni,

nar. 15. 1. 1959, ref. správy pozemkov
a reprivatizácie – OZ Palárikovo

Eva Jalecová, nar. 29. 1. 1959,
referent ostatných výrobkov, tovarov
a služieb – OZ Palárikovo

Ľudvíť Šipoš, nar. 1. 1. 1959, vedúci
LO, LS Závadka – OZ Beňuš

Ing. Anika Bodnárová,
nar. 13. 1. 1959, ref. správy pozemkov
a reprivatizácie – OZ Kriváň

Oľga Virusová, nar. 3. 1. 1959,
technik, LS Sirk – OZ Revúca

Ing. Mária Géciová, nar. 21. 1. 1959,
vedúca ekonomiky – OZ Košice

Vladimír Basara, nar. 28. 1. 1959,
vedúci LO, LS Turcovce – OZ Vranov

Ján Pálkovič, nar. 18. januára 1959,
lesník na LO Krnišov, OZ Kriváň

60 rokov

Ivan Kriváček, nar. 29. 1. 1949,
vedúci LO, LS Nitrianska Streda
– OZ Topoľčianky

Ladislav Bukovčík, nar.
1. 12. 1948, dispečer dopravy dreva
– OZ Považská Bystrica

Miroslav Rybárik st.,
nar. 23. 1. 1949, vedúci LO, LS Rajecké
Teplice – OZ Žilina

**Odchod do predčasného
starobnehodôchodku**

Ing. Miroslav Škorík,
nar. 21. 5. 1947, vedúci LS, LS Kočeca
– OZ Považská Bystrica

Ing. Pavol Miklošík, nar. 6. 6. 1947,
ref. pre plán, štatistiku a controlling
– OZ Považská Bystrica

Jozef Janoška, nar. 18. 3. 1947,
technik, LS Považská Bystrica
– OZ Považská Bystrica

Jozef Mateička, nar. 26. 4. 1947,
vedúci LO, LS Lednické Rovne
– OZ Považská Bystrica

Jaroslav Predný, nar. 6. 9. 1947,
manipulant, ES Lednické Rovne
– OZ Považská Bystrica

Vladimír Adamička,
nar. 21. 4. 1948, vedúci LO, LS Púchov
– OZ Považská Bystrica

Štefan Búlava, nar. 31. 1. 1947,
lesník, LS Liptovská Teplička
– OZ Liptovský Hrádok

Jaroslav Pauko, nar. 25. 3. 1947,
dispečer dopravy a mechanizácie
– OZ Liptovský Hrádok

Jaroslav Frič, nar. 27. 4. 1947, lesník,
LS Ľubochňa – OZ Liptovský Hrádok

Marián Košťal, nar. 20. 9. 1947,
lesník, LS Liptovská Osada – OZ
Liptovský Hrádok

Životné jubileá

Ján Rakovický, nar. 8. 10. 1947,
technik, LS Ľubochňa – OZ Liptovský
Hrádok

Ján Kútnik, nar. 30. 10. 1947, lesník,
LS Ľubochňa – OZ Liptovský Hrádok

Pavol Tréger, nar. 25. 10. 1948,
vedúci LO, LS Beňuš – OZ Beňuš

Bohuslav Lehotský,
nar. 27. 12. 1948, manipulant,
ES Gašparovo – OZ Beňuš

Peter Paučo, nar. 23. 5. 1947,
technik, LS Rimavská Sobota
– OZ Rimavská Sobota

Milan Tuček, nar. 16. 8. 1947, vedúci
LO, LS Jesenské – OZ Rimavská
Sobota

Jozef Kocúr, nar. 27. 10. 1947,
vedúci LO, LS Jesenské – OZ Rimavská
Sobota

Jozef Vozár, nar. 10. 5. 1948,
manipulant, ES Rimavská Baňa
– OZ Rimavská Sobota

Pavel Medveď, nar. 11. 2. 1948,
technik, LS Hnúšťa – OZ Rimavská
Sobota

Štefan Rak, nar. 17. 1. 1947, technik,
LS Humenné – OZ Vranov

Ing. Karel Lang, nar. 6. 10. 1947,
technik, LS Udavské – OZ Vranov

Jozef Košar, nar. 12. 11. 1947,
manipulant, ES Vranov – OZ Vranov

Milan Riško, nar. 25. 2. 1948,
manipulant, ES Udavské – OZ Vranov

Ing. Anton Tuľak, nar. 6. 3. 1948,
technik, LS Zámutov – OZ Vranov

Ing. Benedikt Brečka,
nar. 21. 3. 1948, vedúci LO,
LS Humenné – OZ Vranov

Ján Gajdoš, nar. 21. 4. 1948, vedúci
LO, LS Udavské – OZ Vranov

Rudolf Malík, nar. 17. 4. 1948,
referent mechanizácie – OZ Vranov

Julian Hutňan, nar. 6. 6. 1948,
správca IS – OZ Vranov

Štefan Cirbus, nar. 24. 11. 1948,
VOR – oblastný kontrolór – GR BB

Odchod do starobného dôchodku

Ing. Ján Kovalčík, CSC.,
nar. 4. 1. 1947, VORŠ – špeciálne
technológie – GR BB

Ing. Helena Turská

Vianočné stretnutie lesníkov

Ministerstvo pôdohospodárstva
Slovenskej republiky

11. december 2008

Lesnícky vianočný pozdrav

Peter GOGOLA

Vo štvrtok 11. decembra krátko popoludní sa budovou Ministerstva pôdohospodárstva v Bratislave na Dobrovičovej ulici rozliehal zvuk lesníc. Súbor lesníčiarov Novum Castrum Kvintet z Liptovského Hrádku pod vedením Edmunda Hatiara týmto spôsobom pozýval zamestnancov ministerstva, aby sa zúčastnili tradičnej predvianočnej slávnosti. Táto milá tradícia sa koná už pravidelne z iniciatívy generálneho riaditeľa Sekcie lesníckej.

V priestoroch Lesníckej sekcie v tento deň pribudol ešte jeden vianočný stromček, ozdobený lesníckymi perníkmi. A pod ním bohatá nádielka kníh, brožúr a tlačových a propagačných materiálov a ďalších produktov práce lesníkov s verejnosťou. Stenu ozdobila veľká mapa lesnatosti Slovenska s vyznačenými lesníckymi náučnými chodníkmi a významnými lesníckymi miestami. Atmosféru dotvárala vôňa vianočného punču.

Po úvodnom príhovore generálneho riaditeľa Sekcie lesníckej Júliusa Novotného sa slova ujal minister pôdohospodárstva Stanislav Becík. Hudobný program, ktorý sa striedal s hovoreným slovom, bol striedavo dielom folkloristu Michala Fila a jeho muzikantov a súboru lesníčiarov. Po príhovore Jána Mičovského, ktorý bilancoval uplynulé obdobie z pohľadu významu práce s verejnosťou, sa uskutočnil slávnostný krst štyroch máp pre lesné informačné kancelárie OZ Považská Bystrica, Kriváň, Prešov a Beňuš. Úlohy krstných otcov sa ujali osobne minister a generálny riaditeľ Sekcie lesníckej. Program zavŕšil prípitok generálneho riaditeľa š.p. LESY SR Jozefa Mindáša a spoločný spev slávnostnej lesnice s „inovovaným“ textom.

